

TİCARİ İŞLETME HUKUKU

Prof. Dr. Tekin Memiş

WPS Office ile Düzenle

SONBAHAR

AHMET HAMDİ TANPINAR

- Durgun havuzları işlesin bırak
- Yaprakların güneş ve ölüm rengi,
- Sen kalbini dinle,ufkuna bak.

- Düşünme mevsimi inleyen rengi
- Elemdir mest etsin ruhunu
- Eser rüzgarların durgun ahengi.

- Yan yana sessizce mevsimle keder
- Hicrana aldanmış kalbimde gezin
- Esen rüzgarlara sen kendini ver.

WPS Office ile Düzenle

- -Sabih Arkan, Ticari İşletme Hukuku, 2020
- -Hüseyin ÜLGEN - Mehmet HELVACI - Arslan KAYA - N. Füsün NOMER ERTAN, Ticari İşletme Hukuku, 2019
- Rıza Ayhan, Hayrettin Çağlar, Mehmet Özdamar, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2019
- -Reha Poroy, İ. Hamdi Yasaman, Ticari İşletme Hukuku, 2019
- -Ali Bozer- Celal Göle: Ticari İşletme Hukuku, 2020

TİCARET HUKUKU

- Ekonomik açıdan ticaret, hizmet ve malların üretim ve aynı zamanda tüketim ile ilgili olan aşamalar arasındaki aracılık faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Taşkent, 2012).
- Ticaret kelimesi Arapça bir kelimedir ve bir çok türevi, Kanun'da ve günlük dilde kullanılmaktadır:
- Tücccar, tacir, ticari, ticarethane gibi. Hepsi «tcr» kökünden gelmektedir.
 - *Cānını verüp ayağın tozını satun alan / Assı kıldı ol ticāretten peşīmān olmasun.*
- Ticaret Hukuku, ticari karaktere sahip tüm olaylarda yer alan ve ticari niteliğe sahip hükümler doğrultusunda oluşan bir kurallar yumağıdır ve Ticaret Kanunu kapsamında ticari hükümler yer almaktadır (Bahtiyar, 2012).
- Ancak belirtelim ki ticaret hukukunu düzenleyen kanun olan Türk Ticaret Kanunu'nda Türk Medeni Kanunu'na atıfta bulunulmaktadır.

TİCARET HUKUKUNUN HUKUK DALLARI ARASINDAKİ YERİ

- Ticaret hukuku, özel hukukun bir dalı olarak kabul edilir. Bilindiği üzere özel hukuku kamu hukukundan ayıran en önemli özellik ya da özelliklerden biri, eşitler arasındaki düzenlemeler olmasıdır.
- Bu bakımdan ele alındığında ticaret hukuku, eşitler arasındaki ilişkileri düzenler. Önceleri ticaret hukukunun bir sınıf hukuku olduğu ileri sürülmüştür. Ancak her türlü ayrımcılığı reddeden Fransız İhtilali ile birlikte bu anlayış terk edilmiştir.
- Neden ayrı bir Kanun'da düzenlendiği sorulursa:
 - => Ticari hayata dair özel kurallara ihtiyaç duyulması,
 - => Ticari işlemlerin gündelik işlemlerden ayrılması,
 - => Ticari işlemlerin karmaşıklığı gibi ihtiyaçlar olduğu söylenebilir.

TİCARET HUKUKU-EKONOMİ HUKUKU

- Günümüzde ticaret hukuku yanında sıklıkla kullanılan bir hukuk dalı daha gelişmeye başlamıştır: Ekonomi Hukuku.
- Ekonomi hukuku, ticari hayatı da içine alan bütün ekonomik gelişmeleri düzenleyen bir hukuk dalıdır.
- Ticaret hukuku, borçlar hukukunun irade serbestisine dayanan bir hukuk dalı iken ekonomi hukukunun temelinde ekonomik güdüm yatar.
- Ekonomik güdüm ise, devletin müdahalesini, yani üstün bir gücün ilişkileri düzenlemesini gerektirir. Dolayısı ile esasen ekonomi hukuku, kamu hukukunun ve alta ise idare hukukunun bir görünümü olarak karşımıza çıkar.
- Ekonomi hukuku, ticaret hukukunu da kapsayacak şekilde kullanılsa da nihayetinde merkezinde devletin müdahalesi bulunur.

TİCARET HUKUKU-EKONOMİ HUKUKU

- Ekonomi bir gözlem bilimidir ve konusu kıt olan kaynakların rasyonel şekilde kullanılmasıdır. Ekonomi biliminde uygulanan teknik, toplum ihtiyaçlarını gidermek için üretilen, sunulan ve tüketilen mal ve hizmetlere ilişkin olup, ekonomik sistem kaynakların kıt olduğu gerçeğinden yola çıkarak, çeşitli ihtiyaçlar arasında toplumun azami tatminini sağlamaya, bir başka deyişle, kaynak dağılımını mümkün olan en yüksek toplumsal fayda ya da refaha ulaşacak biçimde yapmaya çalışmaktadır.
- Hukuk ise pozitif bir bilimdir ve toplumlara ait değerler için en uygun olan kurumların gerçekleştirilmesini gözeterek insanların birbirleriyle ya da devletle ilişkilerini, yükümlülükler ve haklar şeklinde düzenlemektedir.
- Hukuk ve ekonominin izledikleri amaç doğrultusunda aynı konulara farklı şekilde yaklaştıkları görülmektedir. Hukukçu karşılaştığı meselede hakkaniyete en yakın çözümü ararken, iktisatçı en yararlı çözümün peşindedir. Bunun yanında, hukuk disiplini ile ekonomi biliminin, amaçlarının gerçekleşmesi uğrunda aynı kavramlara farklı anlamlar verdikleri de dikkati çekmektedir. Sözgelimi, idare hukukundaki “kamu hizmeti” kavramı, ekonomide “kamu malı” olarak ifade edilmektedir. Benzer şekilde, satım, arz, pazar, hizmet, para gibi ortak kavramlar hukuk ve ekonomide eş anlamlara gelmemektedir.

- Hukukçular ekonomiye “ekonomi hukuku” açısından yaklaşımlarına karşılık, iktisatçılar “hukukun ekonomisi” bakış açısı ile konulara yaklaşmaktadırlar. Birincisi ekonominin hukuki analizini amaçlarken, kuralın nasıl uygulanacağını ya da hukuki yaptırımın ne olacağını esas alır. İkincisi ise, hukukun ekonomik analizini hedef almakta, hukuki düzenlemelerin ortaya çıkışlarını, yapılarını, hangi süreçleri içerdiklerini ve ekonomik etkilerinin neler olabileceğini -ekonominin davranış teorilerini ve fiyat teorisini kullanarak- açıklamaya çalışmaktadır.
- Hukukun ekonomik analizi ile hukuk ve ekonomi arasında yeniden ilişkiler kurulmaya başlanmıştır. Bu çerçevede ‘Ekonomik Anayasa Hukuku’, ‘Ekonomik İdare Hukuku’, ‘Ekonomik Ceza Hukuku’ gibi yeni çalışma alanları karşımıza çıkmıştır.
- Çok uç bir örnek: Yol yapımı sırasında işaret levhaları yerleştirerek kazayı önlemek gerekir. Bunun idareye bir maliyeti vardır. Ancak bu yapılmaz da kaza olursa idare ne kadar tazminat öder? Eğer bu hesaplanabilirse idare, tazminat daha az ise acaba yola uyarı levhaları koymayabilir mi?

- “Ekonomi hukuku” ekonomik alana ilişkin hukuk kurallarının tümünü içerirken, “ekonomik hukuk” disiplinlerarası karşılaştırma açısından konuyu ele almaktadır. Başka bir deyişle, ekonomik hukuk, kendi alanındaki kuralların özgüllüğü ve özgünlüğü ile belirginleşerek hukukun yeni bir dalını oluşturmaktadır.
- Türk hukukunda birinci görüş “ticaret hukuku yaklaşımı” olarak adlandırılabilir. Bu yaklaşıma göre, ekonomi hukuku, ticaret hukukunu da içine alan, hatta bazılarına göre ana ögesini oluşturan, ekonomik ilişkileri düzenleyen hukuk kurallarının tümünü konu alır. Ancak, ayrı bir hukuk dalı olup olmadığı hususunda “ticaret hukuku yaklaşımı” da ikiye ayrılır. Birinci görüş, özel hukuk dalları yanında kamu hukuku dallarını da içeren ayrı bir hukuk dalı olduğunu; ikinci görüş ise “ticari işletme” veya “ekonomik örgüt” gibi ana kavramlar etrafında oluşan hukuksal düzenlemelerin sistematik incelemesi olduğunu ileri sürmektedir.
- Kamu hukuku yaklaşımında ise ekonomi hukuku, hukukun klasik ayrımında yer almaz, ancak o ayrımında çeşitli dallar içinde dağılmış bulunan ekonomik kalkınmaya ilişkin kuralların tümünün ortaya çıkardığı sistemdir. Bu sistem, kalkınma politikalarının amaçlarına ulaşması için bu alanı konu edinen, sistematik ve normatif nitelik taşıyan bir bilim dalına olan ihtiyacı karşılamaktadır. Bu nedenle “kalkınma hukuku” olarak da adlandırılabilir.

TİCARET HUKUKUNUN DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN SİSTEMLER

- 1. Subjektif Sistem: Bu sisteme göre, ticaret hukuku, tacirlere uygulanan kurallar bütünüdür.
- Sübjektif sistem, 1673 ve 1681 tarihli Fransız Ticaret Emirnameleri ve 1897 tarihli Alman Ticaret Kanunu bu sistem doğrultusunda oluşturulmuştur. Sübjektif sistem açısından tacirin yaptığı tüm işlemler ticari iş niteliğindedir ve işlettiği yer de ticari işletmedir ve tacir ile ilgili davalar da ticari davalardır (1). Sübjektif sistem ile ilgili olarak çok fazla eleştiri yapılmıştır. Konu ile ilgili olarak ticaret hukukunun sadece tacirlere değil, tüm ticari işlemlerde uygulanması gerektiğinin altı çizilmiştir2 1789 yılında yaşanan Fransız Devrimi ise sübjektif sistemin sonunu getiren bir gelişme olarak tarihe geçmiştir. Fransız Devrimi'nden sonra sübjektif sistem ortadan kalkmış ve yerini objektif sisteme bırakmıştır (3)

- 2. Objektif Sistem: Ticaret hukuku, ticari işlemlerin hukukudur.
- Buna göre bazı koşullara uygun olarak yapılan ticari işlemleri yapanlar tacir olarak kabul edilecektir ve ticari hükümler de yapılan ticari işlemlere uygulanacaktır. Yapılan ticari işlemler sonucunda ortaya çıkabilecek anlaşmazlık ve uyuşmazlıklar ise ticari dava şeklinde nitelendirilecektir(1) . Burada dikkati çeken husus ise muamele ile ilgili olan husustur. Çünkü muameleyi yapan kişinin konumu önem arz etmemektedir. Yapılmış olan muamelelerin ticari olması kafidir (2) .
- Subjektif sistemde esas alınan tacir iken objektif sistemde esas alınan işlemin ticari olup olmamasıdır.
- 1807 tarihli Fransız Ticaret Kanunu, bunun örneğidir (3).

- 3. Karma Sistem:
- Karma sistemde esas alınan hem ticari iş hem de tacirlerdir. 1926 tarihli Ticaret Kanunu bu sisteme örnek olarak verilebilir. Ancak karma sistem ile ilgili eleştiri ise “belirsizlik” olarak dikkati çekmektedir.(1) İlerleyen süreçte ticaretin çeşitlenmesi ve söz konusu bu belirsizliklerin ortadan kaldırılması amacıyla modern görüş sistemi (ticari işletme sistemi) devreye girmiştir.
- Ancak belirtelim ki karma sistemin izleri 6762 sayılı Kanun’da da 6102 sayılı Kanun’da da mevcuttur.
- Belki de eleştiriler haklı olsa da bütün sistemlerin iyi yanlarının alınması daha doğru olacaktır.

- 4. Modern Sistem:
- Modern görüş ticaret hukukunun, ne tacirlere ne de ticari muamele hukukuna haiz olmadığıнын altını çizmektedir. Modern görüşün temelinde ticaret hukuku, ticari işletmenin hukuku olduğunun altını çizmektedir (1). Ticari işletme kavramı yirminci yüzyıl sonrasında ortaya çıkan bir kavramdır. Bundan dolayı bu sistem yukarıda da belirtildiği üzere modern sistem şeklinde tanımlanmaktadır (2).
- Modern sistemin içeriğinde, ticari işletme merkez konuma sahiptir. Böylece yapılmış olan tüm ticari faaliyetler, ticari işletmeler vasıtasıyla yürütülmüştür. Günümüzde de bu husus ile ilgili olarak farklı bir durum yaşanmamaktadır. Bu bağlamda ticaret hukuku, ticari işletme ile ilgili olan muamele, fiil ve işlerin düzenlendiği bir hukuk niteliğini taşımaktadır (3).

TİCARET HUKUKUNUN KÖŞE TAŞLARI

- Osmanlı döneminde ticaret yapan tacirler, Müslüman, reaya, Hayriye tüccarı, Avrupa tüccarı ve müstemen olarak beş farklı sınıfa ayrılmakta idi. Bu beş sınıfın ticareti de farklı şartlara, hükümlere tabi idi. Müstemen denilen Avrupalı yabancılar, Osmanlı devletindeki imtiyazlar sonrası ortaya çıkan ve ahidnameler ile ticaret yapan kimselerdi. Hatta bu kimselerin Osmanlı tebaasına göre avantajlı olmaları, bir çok Osmanlı vatandaşını da hile yapmaya sevketmiştir (1)
- • 1840'dan sonra Meclis-i Ticaret kurulmuştur.
- • 1850 yılında Kanunname-i Ticaret kabul edilmiştir.
- • 1876 yılında Mecelle kabul görmüş ve 1850 yılındaki Kanunname-i Ticaret ile ilgili olarak bazı tamamlayıcı hükümlere yer verilmiştir.
- • 1926 tarihli Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girmiştir.
- • 1929 tarihinde Deniz Ticaret Kanunu yürürlüğe girmiştir.
- • 1956 yılında 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girmiştir.
- • Son olarak 2012 yılında 6102 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

- 1850 tarihli Kanunname-i Ticaret 1926 tarihinde yürürlükten kalkıncaya kadar hiçbir değişiklik görmemiş, ancak sonradan neşrolunan birtakım zeyiller ve kanunlar ile Ticaret Hukuku mevzuatımız zenginleştirilmiştir (1).
- Kanunname-i Ticaret, 1808 tarihli Fransız Ticaret Kanunu'nun tercümesidir. Tercümenin Camiç Ohannes Efendi tarafından tercüme edildiği söylenmektedir.
- Kanunname-i Ticarete sonraki zeyiller de şunlardır:
- Zeyl-i Kanunnamei Ticaret
- İflas Muamelatına Dair Ticareti Berriyye Kanununa Müzeyyel Kanun
- Sigorta Muamelatına Dair Zeyil
- Kanunname-i Humayun-i Bahriyye
- Usul-i Muhakeme-i Ticarete Dair Nizamname
- Çekler Hakkında Kanun

CUMHURİYET DÖNEMİ

- 1926 tarihli Ticaret Kanunu
- 4/10/1926 tarihinden beri mer'iyette bulunan Türk Ticaret Kanununda yapılan reformun başlıca vazifesi; yukarıda bahsettiğimiz tedahül ve tenakuzların bertaraf edilmesi ve Türk Ticaret Hukukunun 1926 da İsviçreden alınan hususî hukuka yalnız üslûp, fikir ve lisan bakımından değil, aynı zamanda İsviçre Borçlar Kanununun üçüncü bölümünün bu arada yapılan revizionuna ve diğer Ticaret Hukuku hükümlerine uygunluğunun temini olmuştur. Bu itibarla İsviçreden Türkiye'ye yeniden yapılan bu hukukî tefekkür ithalatı üzerinde biraz malûmat vermek, İsviçreli hukukçular içü alâkabaş olacaklardır (1).
- Kanunun dış şekli itibar ile İsviçre numunesine olan kasdî uygunluğu bariz bir halde görülmektedir; İsviçre numunesine göre yapılan matlap sistemi tamamile yerine getirilmiştir. 1474 üncü maddede bu matlaplarının kanun metnine dahil olduğu sarahaten beyan edilmiştir.
- 1926 yılında çıkarılan TTK, Medeni ve Borçlar Kanunu uyumunu sağlayamadığı gerekçesi ile değiştirilmiştir (865 sayılı Kanun).

- Bu aşamada Hirş'e yeni bir Ticaret Kanunu hazırlaması için görev verilmiştir. Hirş, Kanun taslağını Adalet Bakanlığına sunmuştur. Bakanlık taslağı gözden geçirerek hükümet tasarısı olarak 1951 yılında Meclis'e sundu.
- Adliye Encümeni, Tasarı'yı Adalet Bakanlığı bünyesinde oluşturulan ayrı bir komisyonda inceleyerek ve gerekli değişiklikleri yaparak nihai şeklini vermiştir.
- Nihayet Tasarı, 29 Haziran 1956 tarihinde Meclis'te kabul edilmiştir.
- 1 Ocak 1957 tarihinde de Kanun yürürlüğe girmiştir.
- Bu Kanun, birkaç hükmü değişse de yürürlükten kalkacağı tarihe kadar aynen kalmış ve uygulanmıştır.
- Nihayet 1.7. 2012 tarihinde yeni Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile eski Kanun yürürlükten kalkmıştır.

- 1999 yılında Adalet bakanlığı tarafından yeni bir Türk Ticaret Kanun'un hazırlanması için komisyon kurulmuştur. Komisyonun başına Prof. Dr. Ünal Tekinalp hoca getirilmiştir.
- Komisyon 5 yıl çalışmış ve hazırlanan metin TBMM'ye sunuldu.
- Ancak söz konusu çalışma, Meclis'te uzun bir süre kalmıştır. Alt komisyonlar kurulmuş, akabinde ilk 76 maddesi Meclisten geçmiş (2008) ancak görüşmeler kesilmiştir.
- TBMM'de grubu bulunan partilerin anlaşması üzerine 13.1.2011'de yapılan toplantıda kalan maddeler hızlı bir şekilde görüşülmüş ve Tasarı kanunlaşmıştır.
- Ancak henüz daha yürürlüğe girmeden önce 6335 sayılı Kanun'la TTK'da önemli değişiklikler yapılmıştır.
- 6102 sayılı Kanun, altı kitaba ayrılmaktadır ve 1535 maddeden oluşmaktadır.

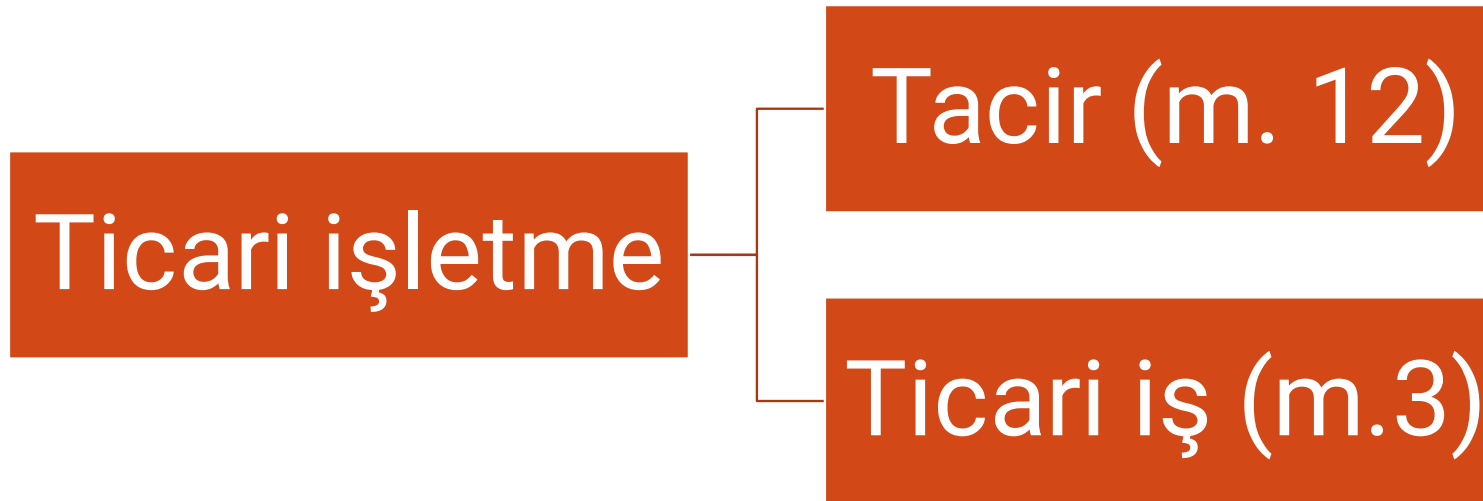
TİCARET HUKUKUNUN ULUSLARARASI GELİŞİMİ

- 1924 : UNIDROIT
- 1966 : UNCITRAL
- 1919 : MTO-ICC
- Incoterms
- Bir çok uluslararası anlaşma bu kurumlar tarafından geliştirilmiş ve geliştirilmeye de devam etmektedir.

TİCARİ İŞLETME

- Modern yaklaşımın Kanun'larda ticari işletmeyi esas aldığını belirtmiştik.Örneğin:

TTK'NIN TANIMI

- A) Ticari işletme
- 1. Bütünlük ilkesi
- **MADDE 11-** (1) Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir.
- (2) Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir.
- 6762 sayılı eski TTK'da ticari işletme tanımı verilmemiş ancak hangi işletmelerin ticari işletme sayılacağı hükme bağlanmıştı. Buna karşın tanım, TST'de verilmişti.

- İşletme Kavramı: İşletme kavramı, bizim Kanunlarımızda 4054 sayılı Kanun'da tanımlanmıştır. Burada kullanılan kavram, teşebbüs kavramıdır. İşletme ve teşebbüs kavramları arasında fark görenler de vardır (1).
- Madde 3:
- Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler
- Bu tanım, işletmeyi tanımlarken de kullanılabilir.
- İşletmenin temel hedefi, piyasada faaliyet gösterilmesi, ekonomik bir çabanın varlığı ve bağımsızlıktır.
- Esasen bu noktada şirket-işletme kavramlarının birbirinden tamamen farklı olduğunu belirtmemiz gerekir.

UNSURLAR

- 1. Gelir Elde Etme
- Gelir sağlamayı hedeflemeyen hayri, sportif, kültürel, ilmi ve bedii maksatlarla icra edilen faaliyetler iktisadi değildir. Örneğin, kendi kamyonuyla inşa halindeki hayır kuruluşlarına karşılıksız olarak kum çeken kişinin faaliyeti bu niteliktedir. Gelir sağlama hedefi bulunmakla birlikte, faaliyetin sonunda çeşitli nedenlerle gelir (hiç veya yeteri kadar) elde edilememiş veya zarar edilmiş olması faaliyetin iktisadi olma niteliğini etkilemez .
- Gelirin sarf yeri önemli değildir . Örneğin devlete, belediyeye veya vilayete ait işletmelerin faaliyetlerinden elde edilen gelirin kamu hizmetleri için, bir derneğe ait işletmenin gelirinin derneğin iktisadi olmayan amaçları için kullanılıyor olması faaliyetin niteliğini etkilemez. Hedef gelir sağlamak olmamasına rağmen, yapılan faaliyet sonucunda gelir elde edilmiş olması faaliyete iktisadi nitelik kazandırmaz. Örneğin, hayri veya kültürel maksatlarla işletilen bir öğrenci yurt işletmeciliği faaliyetinden, sonuçta gelir elde edilmiş olması bu çerçevede değerlendirilebilir.

- 2. Kapasite:
- Ticari işletmenin varlığı için aranan diğer unsur “kapasite” unsurudur. “Kapasite” unsuru ibaresi, tacirin esnafa nazaran daha yüksek olan ticari hacmine ve ticari işletmenin varlığı için esnaf faaliyeti sınırlarının aşılması gerçeğine vurgu yapmak için kullanılmıştır. Kapasite unsuru, birbirini tamamlayan iki farklı kanun hükmünde ele alınmıştır. Bunların ilki; konuyu doğrudan ele alarak ticari işletmeyi tanımlayan TK.11/II hükmüdür. Bu hükme göre, ticari işletmenin varlığı için esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamak hedeflenmiş olmalıdır. Kanuna göre, ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Cumhurbaşkanı’nca çıkarılacak kararnamede gösterilecektir.
- Bir diğer tanım, TTK.m. 15’de yer alan esnaf tanımıdır.
- Her ticari işletme bir işletmedir, ancak her işletme bir ticari işletme değildir.

ESNAF TANIMININ ÖNEMİ

- 4. Esnaf
- **MADDE 15-** (1) İster gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri 11 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır. Ancak, tacirlere özgü 20 ve 53 üncü maddeler ile Türk Medenî Kanununun 950 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü bunlara da uygulanır.

- Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kapasite unsurunun varlığı için iki şartın birlikte gerçekleşmesinin gerekli olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan sadece birinin gerçekleşmesi halinde kapasite unsurunun varlığından söz edilemez. Belirtilen şartlar şunlardır: Bakanlar Kurulu’nca çıkarılacak Kararnamede öngörülen sınırın aşılması hedeflenmiş olmalıdır. 6103 sayılı UK.10’a göre, Türk Ticaret Kanunu’nun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen Bakanlar Kurulu kararı çıkarılıncaya kadar yürürlükte bulunan düzenlemeler uygulanmaya devam edecektir. eTK döneminde bununla ilgili olarak çıkarılan 2007/12362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında kazancın miktarı; “213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamının aşılması” şeklinde somutlaştırılmıştı.
- Sınırı aşan düzeyde gelirin elde edilmiş olması şart değildir. Belirtilen geliri sağlamanın hedeflenmiş olması şartın gerçekleşmesi için yeterlidir.

- İktisadi faaliyet, bedeni çalışmadan çok sermayeye dayanmalıdır. TK.15 hükmünde, aynı zamanda tacir (dolaylı olarak esnaf) sıfatının belirlenmesine yönelik olarak TK.11/I hükmünden farklı kriter (ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan) aranması belirsizliği artırmaktadır. Şöyle ki; eTK.nın 17. maddesinde “iktisadi faaliyetin nakdi sermayeden ziyade bedeni çalışmaya dayanması” aranırken; 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu’nun 3/a maddesi ile 2007/12362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında “ekonomik faaliyetin sermaye ile birlikte bedeni çalışmaya dayanması” aranılmıştı. Kanun koyucu, TK.15 ile tekrar sermaye/bedeni çalışma karşılaştırmasının arandığı kritere dönüş yapmıştır.
- Sermaye her türlü sermayeyi ifade eder.
- Bedeni çalışma ise, işletme sahibinin bizzat kendisine ait olan beden ve beyin gücünü (mesleki bilgi ve tecrübe) ifade eder.
- *** Bu arada başkalarını çalıştıran kimse bedeni çalışmayı iddia edemez.

- Öte yandan, bazı faaliyetler ister münferiden ve isterse geniş bir organizasyon şeklinde icra edilsinler, kanun gereği ticari işletme faaliyeti sayılmazlar. Örneğin, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 44 üncü maddesi uyarınca bir avukat belli ücret karşılığında başka avukatları istihdam etse bile ticari faaliyette bulunuyor sayılmaz.
- Sermaye ve bedeni çalışma unsurlarından hangisinin hakim unsur olduğunu tespit etmek bazen zor olabilir. Örneğin, bir eczane işletmesinde hakim olan unsur hangisidir? Eczacının mesleki bilgisi mi, yoksa sermayesi mi?
- Böyle durumlarda somut olayın şartları göz önünde tutularak vazgeçilmesi en zor olan unsurun hakim unsur olduğu kabul edilmelidir. Örneğin, iktisadi faaliyet sadece hazır ilaç alım ve satımına ilişkin ise, sermayenin bedeni çalışmaya hakim olduğu söylenebilir. Zira, eczacılık fakültesi mezunu olmayan bir eczacı kalfasının dahi aynı alım satımı gerçekleştirebildiği herkesin malumudur. Buna karşılık, işletmenin faaliyeti eczacılık bilgisi kullanılarak ilaç üretimine münhasır ise beden ve beyin gücü, işletmeye hakim olan unsur olacaktır.

- 3. Devamlılık

- Devamlılık Ticari işletmenin ikinci unsuru devamlılıktır. Devamlılık, faaliyetin teşkilatlanmış bir sanat haline getirilmesini, profesyonelce icrasını da ifade eder. Organizasyon devamlılığın sonucudur. Devamlılık, mutlak değil nispi anlam taşır. Devamlılık, faaliyetin uzun veya belirsiz bir süre icra edileceği anlamına gelmez. Kısa bile olsa belirli bir zaman dilimi için sürekliliği hesap edilerek planlanmış faaliyet de devamlıdır. Örneğin, iki yıl sürecek bir köprü inşaatını gerçekleştirmek üzere yürütülen bir faaliyet devamlıdır. İşin mahiyetinden kaynaklanan kesintiler devamlılık unsurunun varlığını ihlal etmez. Önemli olan faaliyetin arızı nitelik taşımamasıdır. Örneğin; sadece yaz aylarında çalışan turizm işletmeleri, dondurmacılar, hasat sezonuna bağlı faaliyet gösteren un değirmenleri, çırçır işletmeleri kastettiğimiz anlamda devamlıdır.

- Buna karşılık, bir veya birkaç defaya mahsus olmak üzere gerçekleştirilen taşıma faaliyeti, ara sıra düzenlenen araba piyangoları gibi arızı nitelik taşıyan faaliyetler devamlı değildir. Devamlılık niyeti ile başlatılan faaliyetin, sonradan herhangi bir nedenle kesintiye uğraması o faaliyetin -yürütüldüğü dönem için- devamlılık niteliğini ihlal etmez. Devamlılık niyeti olmaksızın başlatılan bir işletme faaliyetinin, ne zaman sona ereceği belli olmayan bir şekilde her an sona erme ihtimali ile sürdürülmesi -bu hal süreklilik arz etse bile- o faaliyeti devamlı hale getirmez. Örneğin, bir fuar alanında bir ay süreyle faaliyet icra etmek üzere açılan işletmelerin daha sonra yerel idarenin fuar süresini belirli olmayan bir zaman için ve fakat iradesi gerçekleştiği zaman sona ermek üzere uzatması halinde böyle bir durum söz konusudur.

- 4. Bağımsızlık
- Bağımsızlık, işletmenin hem iç hem de dış ilişkide, başka bir işletmenin irade ve işlemine bağlı olmaksızın işlemler yapabilmesidir. Bağımsız nitelikte olmayan işletmeler ticari işletme sayılmazlar. Örneğin, şubeler, mal depolanan yerler, otomobil servisleri içinde bulunan tamir atölyeleri, ticari mümessil ve ticari vekiller bağımsız değildir.
- Bu unsur, ticari işletme ile şubeyi birbirinden ayırt eder.
- Örneğin acente bir sözleşme ilişkisi ile tacire bağlı olsa da bu durum onun bağımsızlığını etkilemez.

- Yargıtay bu konuyu İİK 280/3 çerçevesinde ele alarak, sabit bir yerde yapılmayan ticari faaliyetlerin ticari işletme olup olmadığını tartışmıştır.
- “Ticari otobüs niteliğindeki dava konusu araç, ticari işletme niteliğindedir.”(1).
- “Satışı yapılan minibüs ve bu minibüse ait ticari plaka İİK 280/3 kapsamında ticari işletmedir” (2).
- “Dava konusu vincin devir tarihindeki gerçek değeri araştırılmadığı gibi, ticari işletmedeki durumu değerlendirilmemiştir.” (3).
- “Aracın plaka ve hattı ile birlikte satılması halinde, Şoförler ve Otomobilciler Derneğinden dava konusu aracın plaka ve hattı ile birlikte satış tarihindeki gerçek değerinin ne olduğunun sorulması, borçlunun söz konusu araçla ilgili olarak defter tutup tutmadığının ve dolayısıyla bir ticari işletme devrinin (İİK 280/3) söz konusu olup olmadığının alınacak sonuca göre İİK’nun 278 ve 280. maddeleri ışığında durumun değerlendirilmesi gerekmektedir (4).

TİCARİ İŞLETMENİN YAPISI

- Ticari işletme dediğimiz bütünsel yapı, emek ve sermayenin planlı ve düzenli bir şekilde ve ticari bir metotla bir kimse tarafından bir araya getirilmesi sonucu ortaya çıkan bir örgütlenmedir. Nitekim TTK 11/1’de geçen “işletme” ve “yürütme” ifadeleri de buna işaret etmektedir (1).
- Ancak söz konusu bu organizasyonun işletmenin büyüklüğüne göre çok karmaşık ya da sade olabilmesi mümkündür.
- Önemli olanın malvarlığı ve kişi unsurunu belirli bir amaç için sevkedecek yapının tesisidir.

HUKUKİ NİTELİĞİ

- Özel bir malvarlığı değildir.
- İktisadi bir bütünlük taşır.
- M. 11
- (3) Ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur. Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.
- (11.HD, 25.03.2002, 10310/2662): “Bu itibarla ticari işletmenin tüzel kişiliği bulunmayıp, haklarında açılacak davanın o ticari işletmenin sahibi veya ortaklarına yöneltilmesi gerekir.”

ELDE VAR HÜZÜN- ATTILLA İLHAN

söyleşir
evvelce biz bu tenhalarda
ziyade gülüşürdük
pır pır yaldızlanırdı kanatları kahkaha kuşlarının
ne meseller söylerdi mercan köz nargileler
zamanlar değişti
ayrılık girdi araya
hicrana düştük bugün
ah nerde gençliğimiz
sahilde savruluşları başıboş dalgaların
yeri göğü çınlatan tumturaklı gazeller
elde var hüzün

o şehrâyin fakat çıkar mı akıldan
çarkıfeleklerin renk renk geceye dağılması
sırılsıklam âşık incesaz
kadehlerin mehtaba kaldırılması
adeta düğün
hayat zamanda iz bırakmaz
bir boşluğa düşersin bir boşluktan
birikip yeniden sıçramak için
elde var hüzün

MERKEZ VE ŞUBE KAVRAMLARI

- KAYNAK: Ferhat Kayış, Ticari işletmede şube kavramı ve sonuçları, Doktora Tezi.
- Merkez kavramı için TTK'da bir tanım yapılmamıştır.
- Merkez kavramı, ticari işletmenin, idari, hukuki ve ticari faaliyetlerinin yürütüldüğü yeri ifade eder. İşletme merkezinin bulunması şarttır:
 - **MADDE 40-** (1) Her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.
- Gerçek kişilerin ticari işletmelerinin merkezi, gerçek kişinin ikametgahından farklı bir yer olabilir. Tüzel kişilerin merkezi ise dernek tüzüğü ya da şirket sözleşmesinde gösterilir.
- => Aynı kimseye ait birden fazla işletmenin varlığı halinde bu işletmeler arasındaki ilişki, bağımsız olabileceği gibi bağımlı yani merkez ve şube ilişkisi şeklinde de ortaya çıkabilir. Genellikle aynı kişiye ait olup farklı faaliyet konuları olan işletmelerin kural olarak birbirinden bağımsız oldukları kabul edilmektedir (1)

- Merkezin Önemi:
- - Ticari işletmede merkez, öncelikle ticaret siciline tescilin yapılacağı yer yönünden önemlidir (TTK.m. 40).
- Ticari işletmeyi ilgilendiren uyuşmazlıklarla ilgili yetkili mahkemenin belirlenmesinde merkezin bulunduğu yer önem arz etmektedir (HMK 6/1; TMK. m.19).
- Ticari işletmede merkez, ticari işletmeyi ilgilendiren işlemler bakımından tıpkı tacirin yerleşim yeri gibi sonuç doğurur . Bu açıdan ticari işletmeyi ilgilendiren işlemlere ilişkin tebligatlar, işletenin yerleşim yeri veya işletme merkezinin bulunduğu yerde yapılabilir. Tebligat Kanunu'nun 10. maddesinin üçüncü fıkrasında tebligat yapılacak kişinin kabulüyle, her yerde tebligat yapılması caiz kabul edilmiştir. Ayrıca bir ticari işletmeyle ilgili işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda, ticari temsilciye yapılacak tebligatın da geçerli olduğu belirtilmiştir (TK 12/2).
- Ticari işletme, başka bir yere taşınırsa buna ilişkin tescil, yeni merkezin bulunduğu yer ticaret siciline yapılır (TSY 112/1). Eski merkezdeki kayıt da, yeni merkezdeki tescilin bildirilmesi üzerine kendiliğinden silinir (TSY 113/1).
- Tacirin ticari işletmesiyle ilgili düzenlediği ticari mektuplarda ve ticari defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde işletme merkezinin gösterilmesi zorunlu kılınmış (TTK 39/2); söz konusu düzenlemeye aykırı davranışların ise iki bin Türk Lirası idari para cezası ödeyeceği ayrıca hükme bağlanmıştır (TTK.m. 51/2).

ŞUBE

- Ticaret Sicil Yönetmeliğinde bir ticari işletmeye bağlı olup ister merkezin bulunduğu sicil çevresinde isterse başka bir sicil çevresi içinde olsun, bağımsız sermayesi veya muhasebesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kendi başına sınai veya ticari faaliyetin yürütüldüğü yerler ve satış mağazaları şube olarak kabul edilir (TSY.m. 118).
- Doktrinde bir yerin şube olarak nitelendirilmesinde, bu yere merkez tarafından verilen ismin herhangi bir öneminin olmadığı vurgulanmaktadır (1).
- Şube niteliğinde olmayan bir yerin ticaret siciline şube olarak tescil ettirilmesi durumunda, en azından üçüncü kişiler nazarında şube olarak işlem görmesi gerektiği belirtilmektedir (2). (Aksi görüş: Kayışlı, s.73). Örneğin hiçbir hukuki ilişki içinde bulunmayan bir atölyenin, her nasılsa şube olarak tescil edilmiş olması ya da TOBB Kanunu gereği şube olarak odalara kaydedilmesi, o yerin şube niteliğinde olduğunu göstermez.

- Şube bir merkeze bağlı olmalıdır (merkeze bağlılık). Üçüncü kişilerle doğrudan hukuki işlemler yapabilme özelliğine sahip olmalıdır (dışa karşı bağımsızlık). Faaliyetlerini merkezden ayrı bir mekânda yürütmelidir (merkezle yer ayrılığı). Yaptığı hukuki işlemler yönünden merkezin yaptığı işlemlerin asli nitelikte olanlarını yapabilmelidir (merkezle benzer faaliyet).
- 1. Merkeze Bağlı Olmak
- Bir yerin şube niteliğinin belirlenmesinde esas alınacak kriterlerin başında hukuken bir merkeze bağlı olması gelir. Nitekim şubeye ilişkin tanımlamalar getiren düzenlemelerin tamamında (TOBB Kanunu, Bankacılık Kanunu, Finansal Kiralama Kanunu ve Ticaret Sicil Yönetmeliği) şubenin bir merkeze bağlılığından söz edilmektedir. Bu yüzden bir yerin şube niteliğinden bahsedebilmek için, en basta kendisinden önce ortaya çıkmış bir merkez işletme bulunmalıdır.
- Şube kendi dış ilişkileri bakımından bağımsızdır ancak iç ilişkileri, özellikle önemli kararlar bakımından merkeze bağlıdır. Şubeler, yaptıkları işlemlerde kendi adlarına değil merkez adına işlemlerde bulunur.
- Şubenin merkeze bağlılığı, şube ile merkezin aynı gerçek veya tüzel kişiye ait olmasını yani merkez ve şubelerin aynı kişi adına işletiliyor olmasını gerektirir (1).

WPS Office ile Düzenle

ŞUBENİN ÇİFT YÖNÜ

- Alman hukukunda şube için yapılan benzetmelerin en dikkat çekici olanı Janus'un kafasıdır . Janus'un, Roma mitolojisinde şehre gelenleri ve şehirden ayrılanları gözetleyerek kenti koruduğuna inanılır. Janus'un kafasının hem içe hem de dışa bakan iki yüze sahip olması, şubedeki iç ve dış ilişkideki iki ayrı durumuna benzetilmektedir. Gerek hukuk gerekse diğer birçok alanda çoğunlukla birbirlerine zıtlaşan nitelikleri olan durumları anlatmak için literatürde “Janus’un Kafası” tabiri kullanılmaktadır.
- Şubenin işlemlerinden şube değil, merkezi ve şubeyi işleten sorumlu olacaktır.

- 2- Merkezin Yaptığı İşlemlerin Asli Nitelikte Olanlarını Dış İlişkide Kendi Başına Yapabilme
- Şube ile merkezin işletme konusu birbiriyle birebir aynı olmak zorunda değilse de, faaliyet alanı bakımından bunlar arasında objektif bir bağlantı olması şarttır . Dolayısıyla bir işletme ile merkez arasında faaliyet yönünden objektif bir bağlantı yoksa söz konusu birim, merkeze bağlı olarak hareket ediyorsa merkeze yardımcı birimlerden; merkeze bağlı değilse ayrı bir ticari işletme olarak kabul edilmelidir.
- Bir yere şube özelliğinin verilebilmesi için en belirleyici kriter olan ve bazı çalışmalarda “dış ilişkilerde bağımsızlık” şeklinde tarif edilen merkezin yaptığı türden işlerin asli nitelikte olanlarını kendi başına yapma unsuru, iki yönüyle ele alınmalıdır.
- a) Kendi başına hareket etme,
- b) merkezin yaptığı asli türden işleri yapma.

- 3. Merkez ile Yer ve Yönetim Ayrılığı
- Hukuki işlemler yapan şubelerin, kendi faaliyetlerini yürütebilmesi için merkezden farklı bir yerde bulunması gerekir. Üçüncü kişilerle ayrı bir yere ihtiyacı vardır. Ancak bu, şubenin mutlaka merkezden ayrı bir ilde ya da ilçede olması anlamına gelmemektedir. Şubenin ayrı organizasyona sahip olmak kaydıyla merkezle aynı idari bölge sınırları içinde hatta aynı sokakta bile bulunması mümkündür (1). Hatta aynı binada bile olabilmesi mümkündür.
- Şubenin şube olabilmesi için bu yer ve yönetim ayrılığı olmalıdır ki şube olarak faaliyette bulunabilsinler.
- Bu bağlamda yer ve yönetim ayrılığı, şubenin bir unsuru olduğu kadar şube olmanın doğal bir sonucudur. Bu yüzden şubelerin nitelikleri gereği merkezden ayrı bir yere ve ayrı bir yönetime sahip olması, şube olmanın unsurları arasında kabul edilmektedir (2).

- 4. Şubeden Ayrı Bir Muhasebeye Sahip Olmak
- Şube olmanın esaslı unsurları arasında, tartışmalı olmakla birlikte merkezden ayrı bir muhasebeye sahip olmasıdır (1).
- Doktrinde bir görüşe göre, TSY 118/1'deki ifade tarzının TOBB Kanunu 9/2'den farklı olduğunu ve bunun artık şube için ayrı bir muhasebe tutulmasına gerek olmadığı şeklinde yorumlanabileceğini; ancak bağımsız kelimesi hem sermayeyi hem de muhasebeyi kapsadığı için, şubenin bağımsız bir muhasebeye sahip olmaması ile kastedilenin, muhasebesinin merkezde de tutulabileceği şeklindedir (2).
- Yine bir başka görüşe göre de günümüzdeki elektronik gelişim karşısında hala şubenin ayrı bir muhasebesinin olması gerektiği savunulamaz (3).
- 5. Devamlılık
- Şubenin unsurlarından birinin de devamlı olmasıdır. En azından faaliyetleri devamlılık arzetmeyen bir birimin şube olması düşünülemez.

- 11. HD, 30.01.2006, 3172/6255: "...Oysa günümüzdeki elektronik iletişim araçlarının gelişmesi nedeniyle, ticari işletmeye ilişkin muhasebe işlemlerinin şubeler de dahil olmak üzere bir merkezde bilgisayar ortamında tutulabilmesi imkânlarının bulunması karşısında, şubeler açısından ticari işletme niteliğinin belirlenmesi noktasında muhasebe işlemlerinin şubede ya da merkezde tutulmasının artık ayırıcı bir kriter olarak belirlenmesi ve uygulanması doğru olmadığı gibi, dava tarihi olan 29.07.2005 tarihinde yürürlükte bulunan 01.06.2004 tarih 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 9/2. maddesi hükmüne göre; bir merkeze bağlı olduğu halde, ister merkezin bulunduğu odanın, ister başka odanın çalışma alanı içinde olan müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan ve/veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi bulunmadığı halde kendi başına sınai faaliyet ve ticari muamele yapan yerler ve satış mağazaları bu Kanunun uygulanması bakımından şube sayılacağından, davalıya ait işletmenin de satış mağazası olduğunun uyuşmazlık dışı olduğu da dikkate alınmak suretiyle mahkemece davanın kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir..." (Kararın tamamı için bkz. Batider 2007, C. XXIV, S. 1, s. 280-281).

ŞUBE OLMANIN SONUÇLARI

- - Tescil Bakımından: Şube, bulunduğu yer ticaret siciline tescil edilir (m. 40/3).
- -Şube merkezin ticaret unvanını, merkezin şubesi olduğunu belirterek kullanır (m. 48/3).
- Temsil yetkisinin sınırlandırılması bakımından, tacir yardımcılarının yetkilerinin sınırlandırılmasında önem kazanır. Ticari temsilcinin temsil yetkisi birlikte temsil ve şube işleri ile sınırlanabilir.
- Ticari işletmenin devri, şubenin de devri sonucunu doğurur.
- Şubenin bulunduğu yerde de dava açılabilir (HMK.m. 14).
- İflas davası ise şubenin bulunduğu yerde değil merkezin bulunduğu yerde açılır (İİK.m. 154). Buna karşın merkezi yurtdışında bulunan şirkete karşı iflas yoluyla takip şubenin bulunduğu yerde, birden fazla şube varsa merkez şubenin olduğu yerde dava açılır (İİK.m. 154/II).

RÜZGAR- SEZAI KARAKOÇ

- Uçurtmamı rüzgâr yırttı dostlarım!
Gelin duvağından kopan bir rüzgâr...
Bu rüzgâr yüzünden bulutlar yarım;
Bu rüzgâr yüzünden bana olanlar...

O ceviz dalları, o asma, o dut,
Gül gül, mektup mektup büyüyen umut...
Yangından yangına arda kalmış tut.
Muhabbet sürermiş bir rüzgâr kadar.

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

TTK

- m. 11

TBK

- m. 202

İİK

- m. 280

RK

- m. 7

WPS Office ile Düzenle

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

- Değişiklik Yeni İlke: Bütünlük İlkesi
- 1. Bütünlük ilkesi
- **MADDE 11-** (1) Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir.
- (2) Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir.⁽¹⁾
- (3) Ticari işletme, içerdği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdği kabul olunur. Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.

- TBK ile TTK arasında uyumun sağlanamadığını belirten bir görüşe göre, ticari işletme bir bütün olarak ele alınmalı, dolayısıyla ticari işletmenin devrine yalnızca borcun nakli çerçevesinde yaklaşılmamalıdır. Arıcı, bir adım daha öteye giderek, TTK'da borçların nakli hususunda düzenleme getirilmediğini, dolayısıyla aktiflerin geçişinin TTK'da, pasiflerin geçişinin ise TBK'da hüküm altına alındığını belirtir.
- Zira TTK ve TBK'da ayrı düzenlemelerin yer almasının sonucu olarak devredilen mal varlığının aktifinin geçmesi ticaret siciline tescil ile gerçekleşecek iken pasiflerin üstlenilmesi TBK uyarınca devrin alacaklılara bildirilmesi veya Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilmesi ile beraber hüküm doğurur. TTK ve TBK ile getirilen kökten değişiklikler ve TTK'da ticari işletme devrinin özel olarak hüküm altına alındığı düşünüldüğünde, ticari işletme devrindeki borçlardan sorumluluğun TBK m. 202 altında düzenlenmesi eleştiriye açıktır.

- Ticari işletmenin devrinde madde metninde geçen «yazılılık» unsurunun geçerlilik şartı olup olmadığı tartışılmalıdır. Kanaatimizce buradaki şart, ispat şartı olmayıp geçerlilik şartıdır. Bkz. TBK.m. 12.
- Bir bütün halinde devir ilginçtir: Türk eşya hukukuna hakim olan eşya hukukunun belirlilik ilkesine, etki alanı geniş bir istisna getirir ve ticari işletmeyi oluşturan çeşitli malvarlığı unsurlarının ayrı ayrı tasarruf işlemiyle devredilmesini gerekli gören ilkeye veda eder.
- Madde metninde bir de tescilden bahsedilir.
- TSY m. 133/3 uyarınca “Ticari işletmenin devri, devir sözleşmesinin tümünün tescili ile hüküm ifade eder.”
- TTK’daki tescile ilişkin hükümlerin niteliğini tartışınız!

- TSY m. 135/5 uyarınca “Ticari işletmenin devrinde, devredilen işletmenin malvarlığına dâhil olan tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı bulunan mal ve hakların devralan adına tescilinin gecikmeksizin yapılması amacıyla, müdürlük tarafından ticari işletmenin devrinin tescili ile eş zamanlı olarak ilgili sicillere derhal bildirilir”.
- Böylece, TSY düzenlemesi ile ilgili sicillere tescil bir zorunluluk olmamasına karşın, sicile tescili gerekli malvarlıklarının ilgili sicillere tescili kolaylaştırılır ve tescilin gecikmeksizin yapılması sağlanır.
- Ticari işletmenin ayrı bir hukuk kişiliği bulunmasa da, ticari işletme para ile ölçülebilir malvarlığı değerlerinden oluşmuş ekonomik bir bütündür. Ticari işletmenin bir bütün olduğu ticari işletmeyi tanımlayan ve devrini düzenleyen TTK m.11’de de “Bütünlük İlkesi” başlığı ile vurgulanır. Ticari işletme bütün maddi ve gayri maddi unsurlardan oluşur. Ticari işletmenin maddi unsurları işletmeye özgülenen taşınır ve taşınmaz malvarlığı, ticari işletmenin nakitleri olarak açıklanabilirken; gayri maddi unsurlardan ticari işletmenin, fikri ve sınai hakları, kiracılık hakkı ve müşteri çevresi anlaşılır. Bazı hallerde ticari işletmenin gayri maddi unsurlarının maddi unsurlarından daha büyük ekonomik değere sahip olduğu görülür. Bununla birlikte, öğretide söz konusu ayrımın yerinde olmadığı da savunulur.

- TSY m. 133/2 sözleşmede yer alacak unsurları sayar:
- “(2) Bir ticari işletmenin devrine ilişkin devir sözleşmesi yazılı şekilde yapılır ve aşağıdaki hususlar yer alır:
- Tarafların adı, soyadı ve unvanı ile tebligat adresi.
- Ticari işletmenin sözleşme dışında bırakılan unsurları.
- Ticari işletmenin bir bütün olarak ve devamlılığını sağlayacak şekilde devredildiğine ilişkin şartsız beyan.
- Ticari işletmenin satış fiyatı ve ödeme şartları”.
- Görüldüğü gibi hüküm sözleşmede yer alacak malvarlığı unsurlarını değil, yer almayacakların belirtilmesini arar. Kuşkusuz bu sayılanlar asgari zorunlu bir içeriğe işaret eder. Uygulamada sözleşmeler çok daha ayrıntılıdır.

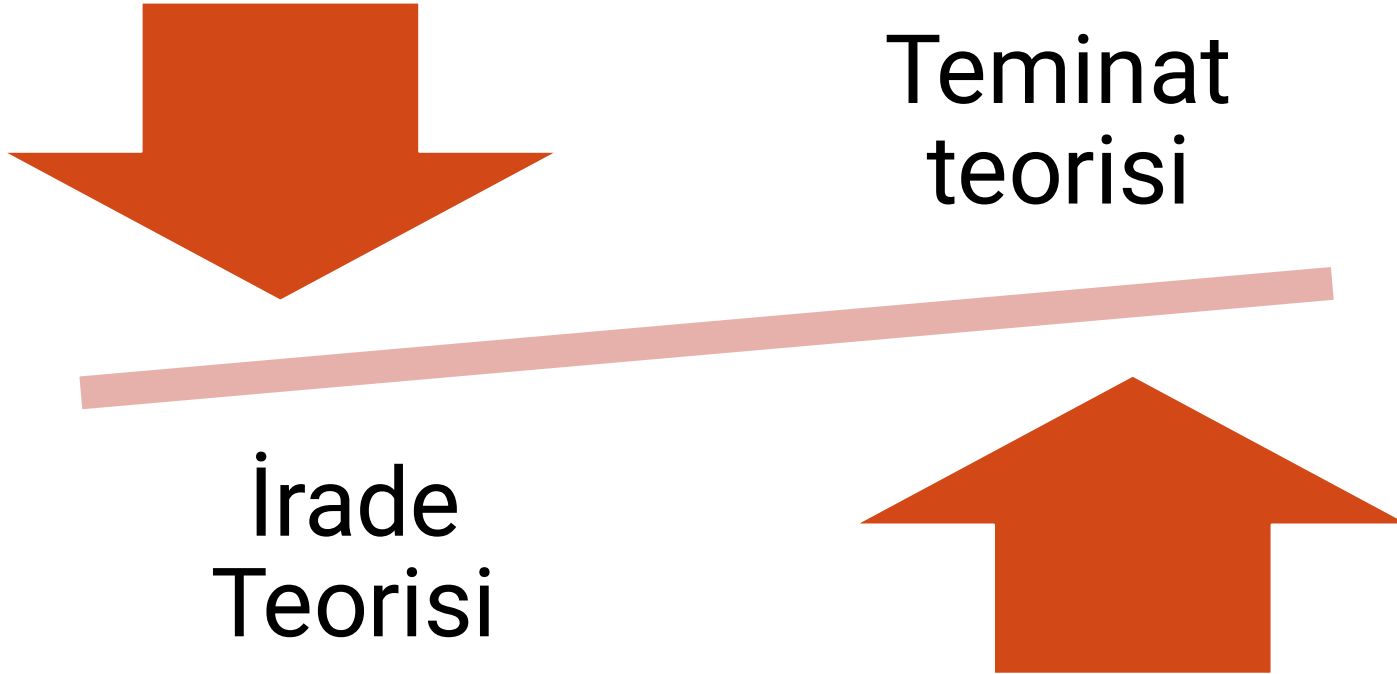
- Buna karşılık, devirde maddi unsurların tümünün devredilmesi şart değildir. TTK m. 11/3, c. 2 “... aksi öngörülmemişse ...” diyerek bazı unsurların kapsam dışı bırakılabileceğini öngörürken, TSY daha ileri gider.
- TSY m. 2, c hükmü “Ticari işletmenin bir bütün olarak ve devamlılığını sağlayacak şekilde devredildiğine ilişkin şartsız beyan” arayarak devre konu unsurlar açısından iki kısıt getirir:
 - (1) Kapsam dışı bırakılan unsurlar ticari işletmenin bütünlüğünü bozmamalıdır;
 - (2) kapsam dışı bırakılan unsurlar ticari işletmenin devamlılığına zarar vermemelidir. O halde ticari işletme “işletme yeteneğini” korumak kaydıyla, maddi unsurlardan bazıları kapsam dışında bırakılabilir.
- Ticari işletmenin devrinden söz edebilmek için gayri maddi unsurun devri kesin koşuldur.

- Öğretide, ticari işletmenin bir bütünlük gösterdiği ve dolayısıyla aktif ve pasifleriyle birlikte devredileceği, kanun koyucunun burada aktiflerin işletmenin borçlarının doğal güvencesi olarak gördüğü, dolayısıyla alacaklıları koruma amacıyla bu şekilde bir düzenleme getirdiği savunulur. Baskın görüşe göre işletmenin aktif ve pasiflerinin bir bütün olarak devredilmesi emredici bir nitelik taşır (Arkan, s. 42; Karahan, s. 34; Kendigelen (Ülgen, Ticari İşletme Hukuku), N. 519; Poroy/Yasaman, s. 42.).
- Değnilmesi gereken bir diğer konu ise devir sözleşmesinde üstlenilen bazı borçlardan dolayı sorumluluğun sınırlandırılıp sınırlandırılmayacağıdır. Öğretide bir görüş sorumluluğun sınırlandırılabilceğini belirtmekle birlikte bu sınırlandırmanın yalnız iç ilişkide geçerli olacağını, alacaklılara karşı ileri sürülemeyeceğini ifade eder. Zira aksi halde alacaklıların herhangi bir güvencesi kalmayacaktır.

AKTİF VE PASİFLERİN BİRLİKTE İNTİKALİ (?)

WPS Office ile Düzenle

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

- **F. Malvarlığının veya işletmenin devralınması**
- **MADDE 202-** Bir malvarlığını veya bir işletmeyi aktif ve pasifleri ile birlikte devralan, bunu alacaklılara bildirdiği veya ticari işletmeler için Ticaret Sicili Gazetesinde, diğerleri için Türkiye genelinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde yayımlanacak ilanla duyurduğu tarihten başlayarak, onlara karşı malvarlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olur.
- Bununla birlikte, iki yıl süreyle önceki borçlu da devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalır. Bu süre, muaccel borçlar için, bildirme veya duyuru tarihinden; daha sonra muaccel olacak borçlar için ise, muacceliyet tarihinden işlemeye başlar.
- Borçların bu yoldan üstlenilmesinin sonuçları, dış üstlenme sözleşmesinden doğan sonuçlarla özdeştir.
- Bildirme veya ilanla duyurma yükümlülüğü devralan tarafından yerine getirilmedikçe, ikinci fıkrada öngörülen iki yıllık süre işlemeye başlamaz.

- Ticari işletmenin aktif ve pasifi ile birlikte devredilebilmesi için TBK'nun 202. maddesi uyarınca alacaklıların onayının aranmaz. Buna göre, borcun nakli için alacaklının rızasının aranması kuralı TBK 202. madde kapsamında gerçekleştirilen ticari işletme devri için aranmayacak olup, ticari işletme devirleri için bu genel kurala bir istisna hükmü getirilmektedir

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

- İİK.m. 280
-
- Ticari işletmenin veya işyerindeki mevcut ticari emtianın tamamını veya mühim bir kısmını devir veya satın alan yahut bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan işgal eden şahsın, borçlunun alacaklılarını ızzar kasdını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kasdiyle hareket ettiği kabul olunur. Bu karine, ancak iptal davasını açan alacaklıya devir, satış veya terk tarihinden en az üç ay evvel keyfiyetin yazılı olarak bildirildiğini veya ticari işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaları asmakla beraber Ticaret Sicili Gazetesiyle; bu mümkün olmadığı takdirde bütün alacaklıların ittilarını temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilan olunduğunu ispatla çürütülebilir

TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ

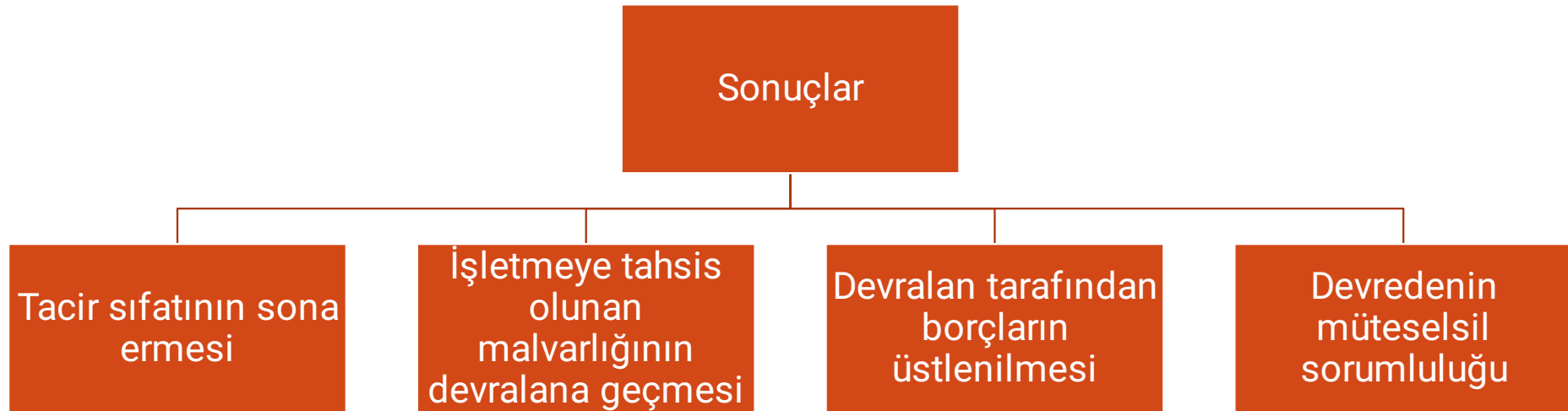
- Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
- Birleşme veya Devralma

Madde 7- Bir ya da birden fazla teşebbüsün hâkim durum yaratmaya veya hâkim durumlarını daha da güçlendirmeye yönelik olarak, ülkenin bütünü yahut bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğuracak şekilde birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması hukuka aykırı ve yasaktır.

Hangi tür birleşme ve devralmaların hukukî geçerlilik kazanabilmesi için Kurula bildirilerek izin alınması gerektiğini Kurul, çıkaracağı tebliğlerle ilan eder.

DEVİRİN SONUÇLARI

- İşK m. 6/5'e göre; "Devreden veya devralan işveren iş sözleşmesini sırf işyerinin veya işyerinin bir bölümünün devrinden dolayı feshedemez ve devir işçi yönünden fesih için haklı sebep oluşturmaz. Devreden veya devralan işverenin ekonomik ve teknolojik sebeplerin yahut iş organizasyonu değişikliğinin gerekli kıldığı fesih hakları veya işçi ve işverenlerin haklı sebeplerden derhal fesih hakları saklıdır".
- Devirden önce doğmuş olan ve devir tarihinde ödenmesi gereken borçlardan devreden ve devralan işveren birlikte sorumludur. Ancak bu yükümlülüklerden devreden işverenin sorumluluğu devir tarihinden itibaren iki yıl ile sınırlıdır (İşK m. 6/3). Birlikte sorumluluğun kabul edilmesiyle işçi alacakları güvence altına alınmaktadır. Ticaret ortaklıklarının birleşmesi, bölünmesi ya da tür değiştirmesi halinde birlikte sorumluluk hükümlerinin uygulanmayacağı İşK m. 6/4'de açıkça belirtilmiştir

TAŞINIR REHNİ

Prof. Dr. Tekin Memiş-Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

WPS Office ile Düzenle

Refik Durbaş-Kırık Ayna

- ☒ *Parmakların ucuyla arkaya attığın
saçlarının sonbaharına düştüm
elimi tut, yalnızlığımı okşa
gözünün izi kalsın gözümde...
Aynada ki sûretine sar beni*
- ☒ *Gamzen açan kır çiçeği
üzerinde idi acılarım
sen rengini kokladın
ben kokusunun rengini
Sonbahar akşamına sar beni*
- ☒ *Seni hangi ömrümle sevdiğimi
bir güz yağmurları bildi
bir de saçlarına düşen sonbahar
kahve falına resmini kim çizdi?
Uşudüm yağmuruna sar beni*
- ☒ *Hasrettime vaha, çölüme serap ol
kendine başka anlam bulsun intihar
son istasyonda beklerken ömrüm
seni sevdim, ne söylesem, hepsi inkâr
Giderken, elvedana sar beni*

Taşınır Rehni Kanunu – Ticari İşletme Rehni Kanunu

	1447 sayılı Kanun	6750 sayılı Kanun	FARK
Adı	Ticari İşletme Rehni Kanunu	Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu	Ticari işletmenin bütün olarak rehninden vazgeçilmiştir.
Sicile kayıt	Ticaret Sicili	Taşınır Rehni Sicili	Ayrı sicil ihdas edilmiştir.
Kapsam	Bütün ticari işletme	Sadece belirli bir taşınır/ya da tüm işletme	TİRK'deki kural burada istisna haline getirilmiştir.
	 WPS Office ile Düzenle		

Kanun'un amacı: (m. 1)

- ❑ 1- teslimsiz taşınır rehin hakkının güvence olarak kullanımının yaygınlaştırılması,
- ❑ 2- bu rehne konu taşınırın kapsamının genişletilmesi,
- ❑ 3- taşınır rehninde aleniyetin sağlanması ile
- ❑ 4- rehlin paraya çevrilmesinde alternatif yolların sunulması suretiyle finansmana erişimi kolaylaştırmaktır.
- ❑ Kanun'un saymış olduğu bu amaçlar, genel hukuk bütünlüğü içinde değil ama kendi amaçladıkları bakımından getirdiği hükümlerle gerçekleştirilebilecektir.
- ❑ 1)Güvence sağlanmış, 2) rehne konu olan taşınırın kapsamı genişletilmiş, 3) aleniyeti sağlamak için bir sicil ihdas edilmiş ve 4) taşınır rehninde istisnai düzenlemelerle paraya çevrilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Ticari İşletme Rehni ve Taşınır Rehni Kanunlarının asıl amacı: Kredi temini

Kredinin
temel şartı

Teminat
Verilmesi

WPS Office ile Düzenle

TEMEL SORUN

- ❑ Ancak eşya hukukunun temel ilkelerine göre taşınmazlarda ipotek tesisi tapuya tescil ile kurulur iken taşınırlarda teslim ile kurulur.
- ❑ Ticari işletmenin taşınmazı varsa bunlar teslim edilmeksizin tescil ile ipotek tesisi mümkündür.

❑ Ya taşınırlar ne olacak?

❑ Ticari işletmenin taşınırları teslim edilir ise işletme nasıl çalışacak?

❑ İşte iki Kanun da bu sorunu çözmek için vazedilmiştir.

ÜZERİNDE RESHİN TESİS EDİLEBİLECEK TAŞINIRLAR

- ☒ Üzerinde rehin hakkı kurulabilecek taşınır varlıklar
- ☒ MADDE 5 - (1) Rehin hakkı aşağıda belirtilen taşınır varlıklar üzerinde kurulabilir:
- ☒ a) Alacaklar
- ☒ b) Çok yıllık ürün veren ağaçlar
- ☒ c) Fikri ve sınai mülkiyete konu haklar
- ☒ ç) Hammadde
- ☒ d) Hayvan
- ☒ e) Her türlü kazanç ve iratlar
- ☒ f) Başka bir sicile kaydı öngörülmemeyen ve idari izin belgesi niteliğinde olmayan her türlü lisans ve ruhsatlar
- ☒ g) Kira gelirleri
- ☒ ğ) Kiracılık hakkı

-
-
- ☒ h) Makine ve teçhizat, araç, ekipman, alet, iş makinaları, elektronik haberleşme cihazları dâhil her türlü elektronik cihaz gibi menkul işletme tesisatı
 - ☒ ı) Sarf malzemesi
 - ☒ i) Stoklar
 - ☒ j) Tarımsal ürün
 - ☒ k) Ticaret unvanı ve/veya işletme adı
 - ☒ l) Ticari işletme veya esnaf işletmesi
 - ☒ m) Ticari plaka ve ticari hat
 - ☒ n) Ticari proje
 - ☒ o) Vagon
 - ☒ ö) Bu fıkrafta sayılanlardan üçüncü kişiler zilyetliğindeki taşınır varlık, hak ve paylı mülkiyet hakları

TİRK ile TRK arasındaki önemli fark: (Kapsam)

TİRK	TRK	FARK
Madde 3 – Ticari işletme rehni aşağıdaki unsurları kapsar: a - Ticaret unvanı ve işletme adı, b - Rehnin tescili anında mevcut ve işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan makina, araç, alet ve motorlu nakil araçları, c - İhtira beratları, markalar, modeller, resimler ve lisanslar gibi sınai haklar. Taraflar ticaret unvanı, işletme adı ve menkul işletme tesisatı dışında kalan unsurlardan bir veya birkaçını rehnin dışında bırakabilirler	TRK. M. 5 kapsamında taşınırлар üzerinde tek tek de rehin hakkı tesis edilebilecektir. TRK.m. 5/2’de ise bir karine öngörülmüştür: (2) Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehnin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan her türlü varlık rehnedilmiş sayılır.	**** İki Kanun arasındaki temel fark ise, birinde bütün işletme üzerinde rehin hakkı tesis edilebilir iken diğerinde açıkça münferit unsurlar üzerinde rehin tesisine imkan verilmesidir. *** ANCAK TİRK’de de Sanayi işletmeleri ve kredili satış yapanlar için münferit taşınırлар üzerinde de rehin tesisi imkanı bahşedilmişti.

TİRK ile TRK arasındaki önemli fark: (Kapsam)

TİRK	TRK	FARK
TİRK, burada müstakbel bir taşınır üzerinde rehne izin vermiyordu.	5/(3) İşletmelerin müstakbel taşınır varlıkları üzerinde rehne hakkı kurulabilir. Rehinli müstakbel taşınır varlık üzerindeki tasarruf yetkisi, bu varlıkların mülkiyete konu edilmesini müteakip kullanılabilir.	Amaç, rehin tesisinin kapsamının genişletilmesi idi ve bu fark oluşturulmuştur.
Burada müstakbel taşınır varlıklarının gelirleri üzerinde rehne kurulamazdı.	(4) Rehin, işletmelerin mevcut veya müstakbel taşınır varlıklarının getirileri üzerinde kurulabilir.	Amaç, rehin tesisinin kapsamının genişletilmesi idi ve bu fark oluşturulmuştur.
Müstakbel gelirler üzerinde de rehne tesis edilemezdi.	(5) Her tür sözleşmeden doğan mevcut veya müstakbel alacaklar rehne konusu edilebilir.	Amaç, rehin tesisinin kapsamının genişletilmesi idi ve bu fark oluşturulmuştur.

KAPSAM

- ☒ Madde 5/(6) Rehin hakkı bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen varlıklardan biri veya birden fazlası üzerinde kurulabilir.
- ☒ (9) Üçüncü kişiler, bu Kanun kapsamında borçlu lehine teslimsiz taşınır rehni kurabilir.
- ☒ MADDE 6 - (1) Taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı, o varlığın bütünleyici parçasını da kapsar.
- ☒ (2) Taraflar, taşınır varlığın mevcut veya sonradan ilave edilen eklentilerinin rehin kapsamına alınmasını ayrıca kararlaştırabilir.

KAPSAM

- ☒ Rehnin kapsamı(1)
- ☒ MADDE 7- (Değişik: 15/2/2018-7099/29 md.) (1) Taşınır varlığın gelecekteki her türlü faiz, sigorta gibi hukuki getirileri ile doğal ürün ve ikamesi mallar, taşınır varlık ile birlikte doğrudan rehnin kapsamına girer.
- ☒ (2) Bir üretim sürecinin, kullanıldığı taşınır varlıklarla birlikte rehnedilmesi halinde rehin, üretim sürecinde ve sonucunda gerçekleşecek olan alacak üzerinde aynı oranda ve sırada kendiliğinden tesis edilmiş sayılır. Buna ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.
- ☒ (3) Bir taşınırın rehinli olduğunu bilmeyen veya bilmesi gerekmeyen iyiniyetli üçüncü kişinin iyiniyeti korunur.

Değer tespiti

- ❑ MADDE 13 - (1) Taraflar, rehin hakkının kurulması öncesinde rehne konu taşınırın değerinin tespiti amacıyla ikinci fıkrada belirtilen usulle değer tespiti yaptırabilir.
- ❑ (2) Rehinli taşınır varlığın birleşmesi veya karışması durumunda ya da temerrüt sonrası hakların kullanımında, alacaklının başvurusu üzerine rehin verenin yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesince taşınırın değeri ekspertiz hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişilere üç gün içerisinde tespit ettirilir. Bu değer tespitine itiraz edilmesi hâlinde, mahkemece üç gün içerisinde yeni bir değer tespiti yaptırılır. İtiraz üzerine ekspertiz hizmeti sunan gerçek veya tüzel kişiler üç gün içerisinde değer tespiti yapar. İtiraz üzerine yapılan değer tespiti kesindir. Bu tespitin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçmedikçe yeniden değer tespiti istenemez. Değer tespitine ilişkin rapor rehin verene ve rehin alacaklılarına tebliğ edilir.
- ❑ (3) Bu Kanun kapsamındaki rehinli işlemlerde uygulanacak ekspertiz hizmetlerine ilişkin tavan ücret ilgili kurumların görüşü alınarak Bakanlık tarafından belirlenir.
- ❑ (4) Ekspertiz hizmeti sunan gerçek ve tüzel kişilerde aranacak nitelikler ile yetkilendirilecek bu kişilere ilişkin diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Değer tespiti (Yönetmelik)

- ☒ **MADDE 9 – (1)** Rehin sözleşmesinin tarafları, rehin hakkının kurulması öncesinde rehne konu taşınırın değerini herhangi bir değerlendirme hizmeti almaksızın serbestçe kararlaştırabilir. Taraflar arasında değer tespiti konusunda bir anlaşma sağlanamaması halinde, yetkili mahkemeden rehne konu taşınır varlığın değerini tespit ettirmek üzere talepte bulunulur.
- ☒ (2) Rehinli varlığın işlenmesi, başka bir varlık ile birleşmesi veya karışması halinde veya borçlunun temerrüdü sonrasında yetkili mahkemeden rehne konu taşınır varlığın değerini tespit ettirmek üzere talepte bulunulur.
- ☒ (3) Rehne konu taşınır varlığın değeri, yetkili mahkeme tarafından 8 inci maddeye göre görevlendirilen eksperler tarafından Bankalara Değerleme Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara göre tespit edilir.
- ☒ (4) Yapılan değer tespiti rehin verene ve varsa lehine rehin verilen ile rehin alacaklısına tebliğ edilir.

TAŞINIR REHNİ SÖZLEŞMESİ

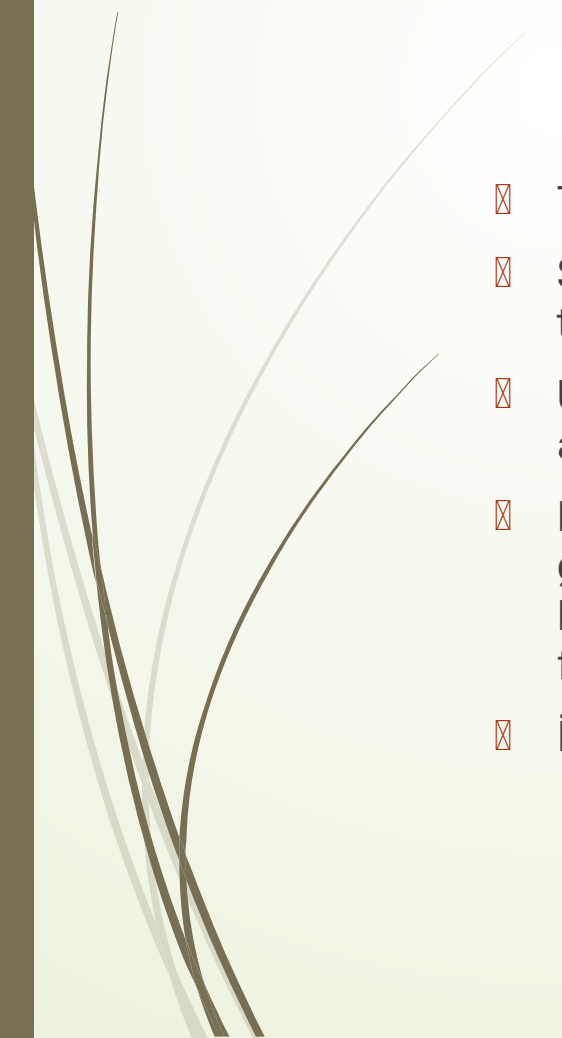
- ❑ Kanun koyucu TİTRK ile rehin sözleşmesini *“rehin hakkını tesis etmek amacıyla rehin veren ile alacaklı arasında imzalanan sözleşme”* olarak tanımlamıştır (m.2/i). Söz konusu tanımdan da açıkça anlaşılacağı üzere rehin sözleşmesinin esaslı unsurunu rehin hakkı oluşturmaktadır.
- ❑ Rehin hakkı ise *“taşınır varlığın türünden, rehin verenin veya rehinli alacaklının durumundan, rehinle güvence altına alınan borcun niteliğinden veya tarafların onu rehin hakkı olarak adlandırmasından bağımsız olarak bir borcun ödenmesini veya ifa edilmesini güvence altına almak amacıyla alacağın devrinde devralanın alacak hakkı da dâhil olmak üzere, taşınır varlık üzerinde zilyetliğin devrine gerek olmaksızın tesis edilen sınırlı ayni hak”* (m.2/ı) olarak tanımlanmıştır.

TARAFLARI

m. 3	m. 3	m.6/9
Kredi kuruluşları	Tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek ve tüzel kişiler	Üçüncü kişiler, bu Kanun kapsamında borçlu lehine teslimsiz taşınır rehni kurabilir.
Tacir	Tacir	Üçüncü kişiler, bu Kanun kapsamında borçlu lehine teslimsiz taşınır rehni kurabilir.
Esnaf	Esnaf	Üçüncü kişiler, bu Kanun kapsamında borçlu lehine teslimsiz taşınır rehni kurabilir.

-
-
- ❑ Tacir ve esnaf tanımı, TTK'daki tanımlanan şeklini,.
 - ❑ Serbest meslek erbabı: 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre tanımlanan serbest meslek erbabını,
 - ❑ Üretici örgütü: Üretici ve yetiştiricilerin ilgili kanunlara dayanarak kurdukları tarımsal amaçlı kooperatif ve birlikleri,
 - ❑ Kredi kuruluşu: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren bankalar ve finansal kuruluşlar, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu uyarınca faaliyet gösteren finansal kuruluşlar ile kredi ve kefalet sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşları
 - ❑ ifade eder.

Sözleşmenin tarafları bakımından değerlendirme

- ❑ Sözleşmenin tarafları incelendiğinde çok geniş bir yelpazede sözleşmenin yapılabileceği görülmektedir.
- ❑ Önceki Kanun'da «ticari işletme» önemli iken yeni Kanun'da «ticari iş» Kanunun adında ön plana çıkmıştır. Ancak maddeler incelendiğinde ticari işin dahi önemi olmadığı görülmektedir.
- ❑ Zira Kanuna göre esnaflar ile esnaflar arasındaki işlemlerde dahi taşınır rehni tesis edilebilecektir.
- ❑ TİRK döneminde rehin alan olarak kabul edilen kredili satış yapan gerçek ya da tüzel kişileri yeni düzenleme ile isabetli bir şekilde kanun metninden çıkarmıştır. Zira bu durum «tefecilik» dediğimiz duruma yol açabilecek nitelikte idi.

SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ

- ☒ Kanun rehin sözleşmesini, «Rehin hakkını tesis etmek amacıyla rehin veren ile alacaklı arasında imzalanan sözleşme» olarak tanımlamıştır.
- ☒ Kanun'da rehin sözleşmesinden bahsedilirken herhangi bir sicile tescilden bahsedilmemektedir.
- ☒ Rehın sözleşmesinin geçerliliği için;
- ☒ Rehın sözleşmesi **elektronik ortamda** ya da **yazılı olarak** düzenlenir.
- ☒ Ancak yazılı olarak yapılan sözleşmenin imzalarının ayrıca ya **noterce onaylanması** ya da **sicil memuru önünde imzalanması** gerekir.
- ☒ Elektronik ortamda düzenlenen rehın sözleşmesinin **Sicile tescil edilebilmesi için sözleşmenin güvenli elektronik imza ile onaylanması** şarttır.
- ☒ BELİRTMEK GEREKİR Kİ, sözleşmenin geçerliliği için her halükarda yazılı şekil şarttır. Eski Kanun (m.4) sadece noterdeki düzenleme yoluyla bir sözleşmeyi kabul ediyordu.

-
-
- ❑ Elektronik İmza Kanunu'nun 5/2 hükmü şu şekildedir:
 - ❑ **Güvenli elektronik imzanın hukukî sonucu ve uygulama alanı**
 - ❑ **MADDE 5.** — Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı hukukî sonucu doğurur.
 - ❑ Kanunların resmî şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu hukukî işlemler ile **teminat sözleşmeleri** güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilemez.
 - ❑ Buna karşın açık bir şekilde, TİTREK m. 4/3 bu hükme istisna teşkil eder:
 - ❑ «Elektronik ortamda düzenlenen rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilebilmesi için sözleşmenin güvenli elektronik imza ile onaylanması şarttır».

- ❑ Kanun koyucunun TİRK döneminde sadece sınırlı sayıdaki belirli kimseler arasında ticari işletme rehni sözleşmesinin akdedilmesine izin vermesindeki en önemli gerekçesi, bir yandan teslim şartlı taşınır rehni istisnasını oluşturan ticari işletme rehnini yaygınlaştırmak diğer yandan da işletmesini rehneden tacir veya esnafın güvenilir kuruluşlarla muhatap olmasını sağlamaktı.
- ❑ Buna karşın yeni Kanun döneminde ise tacirlerle tacirler esnaflarla esnaflar arasında taşınır rehni kurulabilmesine imkan verilmesi ile esasen bir önceki sayfada belirttiğimiz sakınca yeniden gündeme gelecektir.
- ❑ Kanunun rehlin paraya çevrilebilmesindeki sistemi de değiştirmesi yani diğer deyişle «lex commissoria» yasağını da ortadan kaldırması ciddi sakıncaları da beraberinde getirecektir.

Sicile tescil aşaması

- ❑ Kanun'da
- ❑ «MADDE 4 - (1) Rehin hakkı, rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilmesiyle kurulur» denilmektedir.
- ❑ Ancak bu düzenleme, rehin sözleşmesinin geçerliliği için şart değildir. Rehin sözleşmesi tarafların anlaşması ve diğer noter onayı/sicil memurunun önünde imza veya güvenli elektronik imza ile geçerlidir.
- ❑ Rehin hakkının tesisi için ise sicile tescili şart kılınmıştır. TESCİL KURUCUDUR.
- ❑ Bkz. Rehinli Taşınır Sicili Yönetmeliği, m. 23
- ❑ Ancak Kanun'da çelişen bir düzenleme ile karşılaşılmaktadır:
- ❑ M. 10/(2) Rehin sözleşmesinde sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı verilebilir. **Rehin sözleşmesi dışında bir sözleşme ile bu hakkın tanınması hâlinde sözleşmenin geçerliliği, sicile tescil edilmesine bağlıdır.**

- ❑ MADDE 9 - (1) Rehin hakkı, rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilmesiyle üçüncü kişilere karşı hüküm ifade eder.
- ❑ (2) Diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescili zorunlu olan taşınır rehinleri üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeye devam eder.
- ❑ Burada sanki, rehin hakkının üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesinden bahsedilerek kuruculuk vasfından vazgeçilmiş gibi görünmektedir. Ancak bu hüküm yanıltıcıdır....
- ❑ Kanaatimce ilk fıkra ESKİ KANUNUN SİCİL BÖLGESİ İÇİ/DIŞI AYRIMINI ORTADAN KALDIRMAYA YÖNELİK bir düzenlemedir; ikinci fıkra ise yerinde bir düzenlemedir ve madde ilk fıkranın kaldırılarak düzeltilmesi gerekir.

- ❑ **Eski Kanun'da (m.5)** «Sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren 10 gün zarfında tescil talep edilir ve ilgili sicil memurluğunca bu işlem yerine getirilir» denilmekte idi.
- ❑ **Ancak eski Kanun** zamanında dahi biz söz konusu süre geçirildiğinde sözleşmenin tescil edilebileceğini söylüyorduk.
- ❑ Yeni Kanun'da buna ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu halde taraflar eski sözleşme ile bile gelse bir süre sınırı öngörülmediği için sicile tescilden kaçınılamaması gerekir. Yeter ki gerekli şartlar taşınsın!
- ❑ Burada sicil memuru, sözleşmenin akdi üzerinden uzunca süre geçtiğinde tescilden kaçınabilmek için haklı nedenleri varsa içtinap edebilecektir.

Diğer Sicillere Bildirimler ve Sıra (m.5/2)

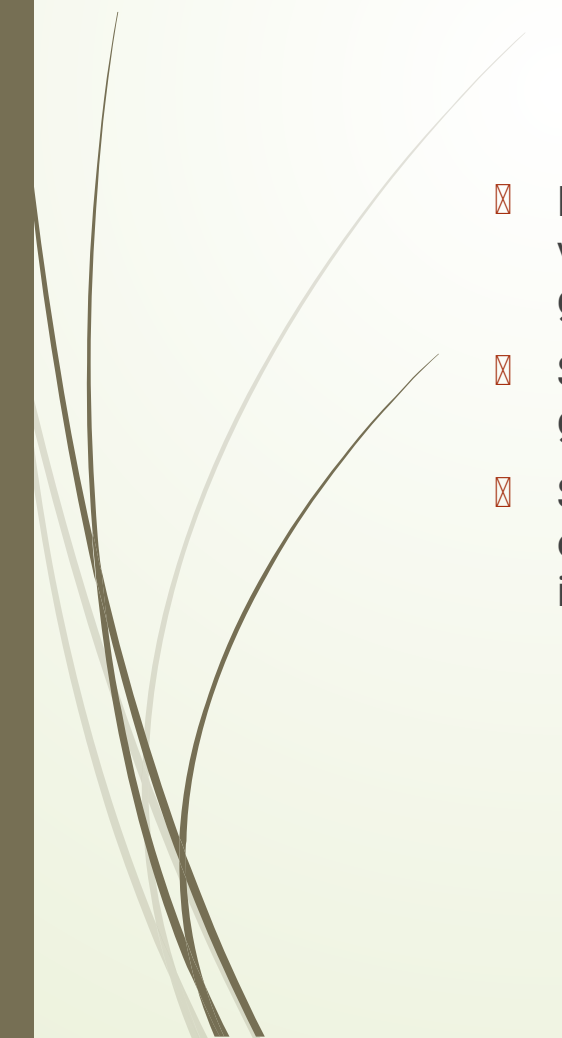
- ❑ Bu varlıkların rehni diğer kanunlarca bir sicile tescilini gerektiriyorsa bu rehin ilgili sicillere bildirilir.
- ❑ Bu varlıklar üzerinde diğer kanunlar uyarınca önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş olması hâlinde bu Kanun çerçevesinde tesis edilerek bildirilen rehin sonraki sırada yer alır.
- ❑ Ticari işletme ve esnaf işletmesi rehinleri ticaret veya esnaf siciline bildirilir.
- ❑ **Rehinli Taşınır Sicil Yönetmeliği/Sicil verilerinin paylaşımı**
- ❑ **MADDE 13 – (1)** Sicil ile diğer siciller arasındaki veri paylaşımı sicil merkezi üzerinden elektronik ortamda yapılır. Elektronik ortamda tutulmayan sicil verileri ilgili kurum veya kuruluş tarafından Sicile fiziken bildirilir. Sicil merkezi ile siciller arasındaki veri paylaşımına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ile ilgili kurum veya kuruluşlar arasında yapılacak protokoller ile belirlenir.
- ❑ **(2)** Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, işletmelerin faaliyetlerine tahsis edilmiş varlıkların rehni kapsam ve ilgisine göre sicil birimi tarafından ilgili sicillere bildirilir.
- ❑ **(3)** Telif hakkı, marka, patent, faydalı model, endüstriyel tasarım, entegre devre topografyası ile yeni bitki çeşitleri üzerindeki ıslahçı hakları üzerinde Kanun uyarınca rehin kurulması halinde, rehin hakkı sicil birimi tarafından bu taşınır varlıkların kayıtlı olduğu ilgili sicile bildirilir.
- ❑ **(4)** Mevzuatı gereği özel sicillerine kaydı gereken gemi, hava aracı, iş makinesi, maden ve cevher ile motorlu taşıtlar üzerinde tesis edilen rehin hakları ilgili siciller tarafından sicil merkezine bildirilir.
- ❑ **(5)** İlgili kurum veya kuruluşlar, sicil merkezine Kanunun yürürlüğünden önce ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralar kapsamındaki taşınır varlıklar üzerinde kurulan rehin haklarına ilişkin verilere erişim imkânı sağlar.

SÖZLEŞMENİN İÇERİĞİ (M. 4)

- ☒ M.4/(6) Rehin sözleşmesinde aşağıdaki hususların yer alması zorunludur:
- ☒ a) Rehin sözleşmesinin tarafı;
- ☒ 1) Ticari işletme ise ticaret unvanı, MERSİS numarası, temsil ve ilzama yetkili temsilcinin adı, soyadı ve imzası,
- ☒ 2) Gerçek kişi veya esnaf ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,
- ☒ 3) Çiftçi ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası ile Çiftçi Kayıt Sistemi numarası,
- ☒ 4) Üretici örgütü ise üretici örgütü belge numarası ile temsil ve ilzama yetkili temsilcinin adı, soyadı ve imzası.
- ☒ b) Borcun konusu, borcun miktarı, borcun miktarı belirli değilse rehnin ne miktar için güvence teşkil ettiği, ödenecek para cinsi ve rehnin azami miktarı.
- ☒ c) Rehne konu varlık ile bu varlığın ayırt edici özelliklerini belirten seri numarası, markası, üretim yılı, şasi numarası, belge seri numarası, varsa GTİP ya da PRODTR sanayi ürünü kodu gibi hususlar.
- ☒ (8) Rehin hakkının Sicile tescilinden doğan masrafların kime ait olacağı rehin sözleşmesinde belirtilir.
- ☒ **Bkz. TİCARİ İŞLEMLERDE REHİN HAKKININ KURULMASI VE TEMERRÜT SONRASI HAKLARIN KULLANILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK, m. 9.**

-
-
- ❑ M. 4/(7) Rehne konu taşınır varlığın alt veya art rehne konu edilmesi ile rehin verenin rehne konu taşınır varlık üzerindeki tasarruf yetkisini kısıtlayan kayıtlar geçersizdir.
 - ❑ Sözleşme içinde bulunan türden kayıtlar, sözleşmenin değil ilgili şartın geçersizliğine neden olur.
 - ❑ Sözleşme içinde rehin sözleşmesine yabancı kayıtlar diğer rehne ilişkin kayıtlarda olduğu gibi herkese karşı ileri sürülemez. Sadece taraflar ve külli halefleri arasında ileri sürülebilecektir.

TAŞINIR REHNİNİN KURULMASINDA SINIRLAR

- ❑ M. 5/2: Birinci fıkrada yer alan diğer taşınır varlıkların borcu karşılaması hâlinde işletmenin tümü üzerinde rehin kurulamaz.
- ❑ Acaba buna aykırı bir sözleşme kurulur ise bu sözleşmenin akibeti ne olacaktır sorusu cevaplanmalıdır?
- ❑ Borcu karşılayan taşınır olmasına karşın ticari işletmenin bütünü üzerinde rehin tesis edilmesi halinde bu sözleşmenin akibeti ne olacaktır? Kanun, 5/2. Maddesinde açıkça borcu geçen rehin işlemlerini yasaklamıştır. Bu halde Kanun'un emredici hükümlerine aykırılığın yaptırımını üzerinde durmak gerekir. BK.m.27 hükmüne göre kanuna aykırı sözleşmeler geçersizdir.
- ❑ Kanuna aykırılık halinde, acaba kısmi geçersizlik mi söz konusu olmalı yoksa sözleşme tamamen mi geçersiz olmalıdır? Burada taraf iradelerinin ayakta tutulması ilkesi gereği kısmi geçersizlik olacağı tartışılmalıdır.
- ❑ Kanaatimce bu bir geçersizlik olarak düşünülemez. Ancak bu hükme aykırı bir durumda m. 10 ve 13'teki duruma kıyasen itiraz yapılabilir ve rehin sözleşmesi kısmen geçersiz saydırılabilir.

TİCARİ İŞLEMLERDE REHİN HAKKININ KURULMASI VE TEMERRÜT SONRASI HAKLARIN KULLANILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

- ❑ Ticari işletme ve esnaf işletmesinin rehni
- ❑ **MADDE 17 – (1)** Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehnin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan taşınır ve taşınmaz varlıklar rehnedilmiş sayılır.
- ❑ (2) Bu varlıklar üzerinde diğer kanunlar uyarınca önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş olması hâlinde Kanun ve bu Yönetmelik çerçevesinde tesis edilerek bildirilen rehin sonraki sırada yer alır.
- ❑ (3) Borç miktarının belirli olması halinde 11 inci maddede yer alan diğer taşınır varlıklardan biri veya birden fazlasının borç miktarının tamamına ek olarak beşte birinden fazlasını karşılaması hâlinde işletmelerin tümü üzerinde rehin kurulamaz.

Rehin Verenin Hakları ve Borçları

Hakları	Borçları
<u>Rehinli Taşınırı Zilyetliğinde Bulundurma Hakkı</u>	Taşınır Rehninin Sicile Tescili Borcu
<u>Taşınırdan Yararlanma Hakkı</u>	Taşınırın Değerini Koruma Borcu
<u>Art Rehin Kurabilme Hakkı</u>	Rehin Hakkı İle Bağdaşmayacak Tasarruflarda Bulunulmaması Borcu
	Rehin Verenin Yükümlüğü: Sicile Tescil
Yükümlükleri	
Sicile Tescil Yükümlülüğü	

Rehinli Alacaklının Hakları ve Yükümlülükleri

Temerrüt Öncesi	Temerrüt Sonrası
<u>Rehin Hakkının Taşınır Siciline Tescilini Talep Hakkı</u>	<u>Birinci Derece Alacaklının Mülkiyeti Talep Hakkı</u>
<u>Rehni Koruyucu İşlemleri Yapabilme Hakkı</u>	<u>Alacağın Varlık Yönetim Şirketlerine Devri Hakkı</u>
<u>Taşınırı Denetleme Hakkı</u>	<u>Kiralama ve lisans haklarının kullanılması</u>
<u>Taşınırın Değerinin Korunması İçin Özen Gösterilmesini İsteme Hakkı</u>	<u>Genel Hükümlere Göre Takip Hakkı</u> <u>A- Rehnin Paraya Çevrilmesini Talep Hakkı</u> <u>B- Malın Muhafazasını Talep Hakkı</u>
<u>Rehinli Alacaklının Yükümlülükleri</u>	
1. <u>Rehnin Sicilden Terkini</u>	
2. Taşınırın Zilyetliğini Borçluya Nakil	

Derece sistemi

- ☒ MADDE 10 - (1) Rehnin sağladığı güvence, tescilde belirtilen rehin tutarı ve derecesi ile sınırlıdır. Rehin, sırada kendisinden önce gelecek olanın miktarının tescilde belirtilmesi kaydıyla ikinci veya daha sonraki derecede de kurulabilir. Bu halde 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 871 ila 876 ncı maddelerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri kıyasen uygulanır.
- ☒ (2) Rehin sözleşmesinde sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı verilebilir. Rehin sözleşmesi dışında bir sözleşme ile bu hakkın tanınması hâlinde sözleşmenin geçerliliği, Sicile tescil edilmesine bağlıdır.

Öncelik hakkı

- ❑ MADDE 11 - (1) Aynı taşınır varlık üzerinde derece sırası belirtilmeksizin birden fazla rehin hakkı tesis edilmesi hâlinde alacaklıların öncelik hakkı, rehnin kurulma anına göre belirlenir. Derece belirtilmesi hâlinde ise derece sırası esas alınır.
- ❑ (2) Sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı verilmesi hâlinde ilk sırada yer alan rehin alacaklısı alacağını tamamen almadan bir sonraki rehin alacaklısına ödeme yapılmaz.
- ❑ (3) Mülga.
- ❑ (4) Getirisi üzerinde ayrıca bir rehin tesis edilmemiş ise varlığın getirisi üzerindeki öncelik hakkı, asıl rehinli varlığın öncelik sırasıyla aynıdır.

HAKLARIN KORUNMASI

- ❑ MADDE 12 - (1) Tarafların hak ve yükümlölükleri bu Kanuna aykırı olmamak şartıyla sözleşmede belirlenir.
- ❑ (2) Zilyed, rehinli taşınırın değerini koruyacak gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Zilyed, rehinli taşınırın değerini düşüren davranışlarda bulunursa; alacaklı, hâkimden bu gibi davranışları yasaklamasını isteyebilir. Alacaklıya, gerekli önlemleri almak üzere hâkim tarafından yetki verilebileceği gibi; gecikmesinde tehlike bulunan hâllerde alacaklı, böyle bir yetki verilmeden de gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir.
- ❑ (3) Hakları zarar görenler önlem için yapmış olduğu giderlerin tazminini zarara sebep olanlardan isteyebilir.
- ❑ (4) Rehlin alacaklısı, rehin veren ya da üçüncü bir kişinin zilyetliğinde bulunan rehne konu taşınır varlığı denetleme hakkına sahiptir.
- ❑ (5) Rehlin veren, rehin konusu taşınır varlıklarının değerini rehin alacaklısı aleyhine azaltan tasarruflarından doğan zararları tazmin etmekle yükümlüdür.
- ❑ (6) Rehlin veren, rehinli taşınır varlığın devri ile alacağın devrini Sicile tescil ettirmekle yükümlüdür.

DİKKAT: Borçlu-alacaklı ve zilyet kavramlarını karıştırmayın!

- ❑ Kanun'da rehin veren yanında esasen zikredilen diğer kavram ise «**zilyet**»tir.
- ❑ Bu kavramdan bahsedilmesinin sebebi ise yukarıdaki slaytlarda açıkladığımız üzere, borçlu ile borç için rehin verenin başkası olabileceği yani üçüncü kişi olabileceğidir. Bazen de borçlu kendi malını önce taşınır rehnine konu edebilir daha sonra ise rehin yüklü olarak bir başkasına devredebilir, hatta bazen de bir başkasına kiralayabilir, ödünç verebilir. İşte bu hallerde rehinli alacaklının taşınır rehni konusunda haklarını ileri sürebileceği kişi ZİLYET'tir.
- ❑ Belirtelim ki, borçlu aynı zamanda rehin konusu malın maliki ise zaten bir sorun olmayacaktır. İki sıfat da bir kişide buluşacaktır.
- ❑ Üçüncü kişi borçludan bir başkası olursa rehinli alacaklı haklarını üçüncü kişi zilyede karşı da ileri sürebilecektir. Bu nedenle borçlu-alacaklı kavramı yanında bir de taşınırın zilyedini de düşünmek gerekir.

Temerrüt sonrası haklar

- ☒ Temerrüt sonrası haklar MADDE 14-
- ☒ (1) Bu Kanun kapsamındaki borçların süresinde ifa edilmemesi hâlinde alacaklı, aşağıdaki yollara başvurabilir:
- ☒ a) Birinci derece alacaklı ise icra dairesinden 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca rehinli taşınırın mülkiyetinin devrini talep edebilir. Bu halde icra dairesi, bu devri Sicile bildirir. Rehlinli taşınırın, Kanunun 13 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca belirlenen değerinin, birinci derece alacaklının toplam alacağından fazla olması durumunda, aradaki fark miktarından, diğer derecelerdeki alacaklılara karşı, birinci derece alacaklı ile rehin veren müteselsilen sorumludur.
- ☒ b) Alacağını, 5411 sayılı Kanun uyarınca faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerine devredebilir. Bu halde, varlık yönetim şirketleri, alacaklının rehin sırasına sahip olur. Öncelik hakkı bu Kanunun 11 inci maddesine göre belirlenir.
- ☒ c) Zilyetliğin devrine konu olmayan varlıklarda kiralama ve lisans hakkını kullanabilir.
- ☒ ç) (Ek: 15/2/2018-7099/31 md.) Genel hükümler çerçevesinde takip yapabilir.
- ☒ (2) (Mülga: 15/2/2018-7099/31 md.)
- ☒ (3) Bu maddeye ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle düzenlenir

Alacağın son bulması

- ❑ MADDE 15- (1) (Değişik: 15/2/2018-7099/32 md.) Rehin alacaklısı, alacağın son bulduğu tarihten itibaren yabancı hukuka tabi rehin alacaklısı tarafından otuz, Türk hukukuna tabi rehin alacaklısı tarafından on beş işgünü içinde, rehin kaydının Sicilden terkinini için başvuruda bulunur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen rehin alacaklısı hakkında rehin veren veya borçlunun şikâyeti üzerine güvence altına alınan borç tutarının onda biri oranında idari para cezası Bakanlıkça uygulanır.
- ❑ (2) Şarta bağlı yükümlülükler de dâhil olmak üzere, mevcut ve müstakbel güvenceli yükümlülüklerin ödeme ve diğer yöntemlerle ifa edilmesi hâlinde rehin hakkı rehin alacaklısının talebi üzerine Sicilden terkin edilir.
- ❑ (3) Rehin alacaklısının, alacağın son bulmasını müteakip rehnin terkinini için süresi içinde Sicile başvurmaması hâlinde, borcunu ödeyen ve bunu belgeleyen borçlu, rehnin terkinini Sicilden isteyebilir

Müeyyideler

- ☒ MADDE 16 - (1) Rehin veren veya taşınırı rehin yüklü olarak devralan;
- ☒ a)Rehinli varlığı bu Kanunun hilafına kullanması,
- ☒ b)Borcu ödememesi hâlinde rehinli varlığın mülkiyetini devretmemesi,
- ☒ c)Rehinli varlığı alacaklıya zarar vermek kastıyla tahrip veya imha etmesi,
- ☒ ç)Rehinli taşınır varlığın devri ile alacağın devrini Sicile tescil ettirmemesi,
- ☒ d)Sicili yanıltmaya yönelik fiillerde bulunması,
- ☒ hâllerinde alacağını tamamen veya kısmen tahsil edemeyen rehin alacaklılarının şikayeti üzerine güvence altına alınan borç tutarının yarısını geçmemek üzere adli para cezası uygulanır.
- ☒ (2) İlgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir taşınırı rehin almak suretiyle ödünç para verme işini devamlı yapan kişi, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 241 inci maddesine göre cezalandırılır.

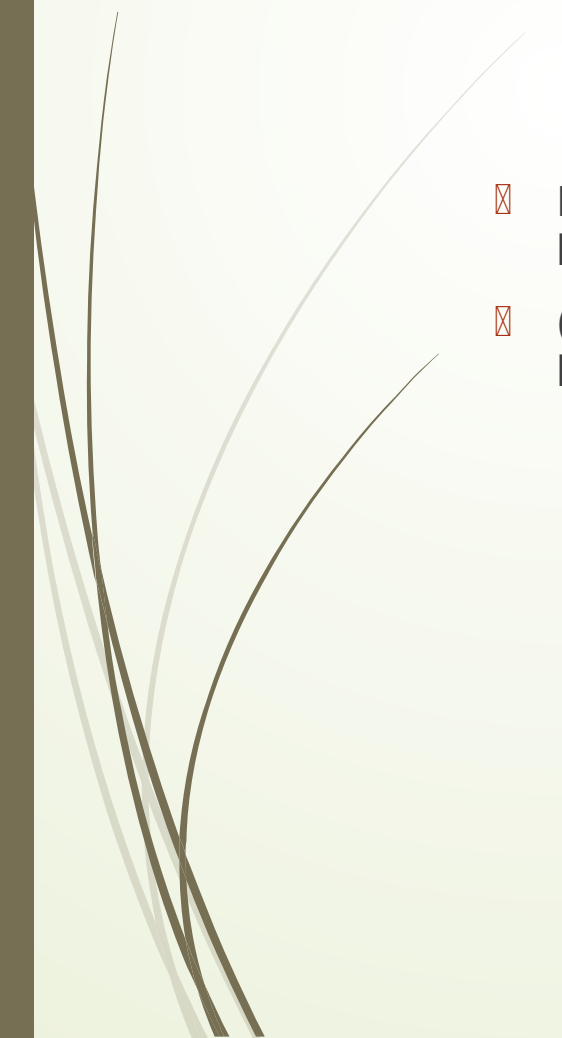

Rehinli Taşınır Sicili-TARES

www.tares.org.tr

- ❑ MADDE 8 - (1) Rehin hakkının tesisi ve üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi, rehinli alacaklılar arasında öncelik hakkının belirlenmesi, rehinli taşınır varlık ile alacağın devrinin tescili amacıyla Rehinli Taşınır Sicili kurulur.
- ❑ (2) Rehinli Taşınır Sicili alenidir. Bakanlık, Sicilin faaliyetlerini her zaman denetlemeye ve gerekli önlemleri almaya yetkilidir. Sicil, Bakanlıkça alınan önlemlere ve verilen talimatlara uymakla yükümlüdür.
- ❑ (3) Diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescili zorunlu olan taşınır rehinlerine ilişkin hükümler saklıdır. Bu taşınır varlıklar üzerinde bu Kanun kapsamında Sicile tescil edilmek suretiyle rehin tesis edilmez.
- ❑ (4) Sicilin kuruluş ve işleyişi ile bu Sicille diğer kanunlar uyarınca tutulan taşınır sicillerinin verilerinin paylaşımına yönelik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.
- ❑ Rehin hakkının üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi

-
-
- ☒ MADDE 9 - (1) Rehin hakkı, rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilmesiyle üçüncü kişilere karşı hüküm ifade eder.
 - ☒ (2) Diğer kanunlar uyarınca bir sicile tescili zorunlu olan taşınır rehinleri üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeye devam eder.

SORUNLAR

- ❑ TARES hali hazırda ulaşılan bir sistem değildir.
- ❑ Sistemde görülen ya da işlenen rehinler tüm Türkiye’de herkese karşı ileri sürülebilecektir.
- ❑ Bu durum da işlem güvenliğini azaltacaktır.
- ❑ Kişisel satın almış olduğu emtiadan emin olamayacaktır. Her an birilerinin üzerinde rehin hakkını ileri sürmesi riski ile karşılaşacaktır.
- ❑ Getirilen düzenlemeyi eski Kanunla karşı.
- ❑ Rehlin hakkının üçüncü şahıslara karşı ileri sürülmesi:
- ❑ Madde 9 – Alacaklının bu kanundan doğan rehin hakkı, ticari işletmeyi devralan herkese karşı ileri sürülebilir.
- ❑ **Şu kadar ki, rehinden haberdar olmaksızın ticari işletmenin sicil bölgesi dışındaki münferit unsurları üzerinde mülkiyet veya diğer aynı bir hakkı iktisabeden hüsnüniyet sahibi üçüncü şahsın hakları mahfuzdur.** Ticari işletme sahibinin bu iktisap dolayısıyla bir talep hakkı varsa bu talep hakkı üzerinde alacaklının rehin hakkı devam eder.
- ❑ Ticari işletmenin bu kanuna göre rehnedilen unsurlarının tamamı veya bir kısmı için tazminat veya sigorta bedeli ödenmesi icabettiği takdirde, tazminat veya bedel üzerinde de alacaklı rehin hakkına sahip olur.
- ❑ İkinci ve üçüncü fıkra yazılı hallerde, üçüncü şahıs kendisine yapılan ihbara rağmen işletme sahibine tediye bulunursa alacaklının bundan doğan zararını tazmin ile yükümlü olur.
- ❑ Ticari işletme sahibinin, alacaklının muvafakatini almak şartıyla işletmenin münferit bir unsurunun devri veya üzerinde bir aynı hak tesisi dolayısıyla alacaklı olduğu meblağ veya kendisine verilecek tazminat yahut sigorta bedeli ile, işletmeden çıkan unsur yerine yenisini alma veya eski durumu iade etme hakkı saklıdır.

- ❑ Sicile kayıtlı bir rehin hakkını herkesin bildiği varsayılır. Üçüncü kişilerin sicildeki kayıtları bilmedikleri yolundaki iddia artık dinlenmez (olumlu etki). Sicilin aleni olması, ilgili herkesin rehne ilişkin durumu öğrenebilmesine imkân tanır. Rehnin sicile kaydı ile birlikte artık sicildeki kayıt herkese karşı ileri sürülebilir. Eskiden olduğu gibi artık sicil bölgesi içi ya da sicil bölgesi dışı ayrımı da ortadan kaldırılmıştır. Buna karşın sicilde bulunmayan bir kaydın da üçüncü kişiler tarafından bilinmediği de asıldır (olumsuz etki).
- ❑ Taşınır rehni sicili kamuya açık (aleni) bir sicil olduğu için herkesin bu sicilde kayıtlı hususları bildiği karinesi geçerlidir. Bu sebeple, taşınır üzerinde hak kazanacakların bu sicili inceleme zorunluluğu da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Böyle olunca, daha önce lehine rehin hakkı kurulmuş olan kişi, sonradan hak kazananlara karşı bir üstünlüğe veya önceliğe sahip olacağı açıktır. Kanun koyucu, bir taraftan tescille rehin kurulması imkânı tanımış diğer taraftan ise aleniyeti de sağlamıştır. Sicilin aleni olması, rehin hakkının üçüncü kişiler tarafından öğrenilmesi gerekliliğini de beraberinde getirir. Trafik sicili aleni olmamasına karşın Yargıtay, motorlu taşıt alanların dahi sicili inceleme yükümlülüğüne hükmetmektedir.
- ❑ Ancak belirtelim ki, sicildeki yolsuz bir kayda dayanarak hak kazanan kimsenin güveni korunmaz. Zira Kanun'da Medeni Kanun m. 1023'de olduğu gibi sicile güven ilkesi düzenlenmemiştir.
- ❑ **MK.m. 1023-** Tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka aynî hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur.

Alacağın son bulması

- ☒ MADDE 15- (1) (Değişik: 15/2/2018-7099/32 md.) Rehin alacaklısı, alacağın son bulunduğu tarihten itibaren yabancı hukuka tabi rehin alacaklısı tarafından otuz, Türk hukukuna tabi rehin alacaklısı tarafından on beş işgünü içinde, rehin kaydının Sicilden terkinini için başvuruda bulunur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen rehin alacaklısı hakkında rehin veren veya borçlunun şikâyeti üzerine güvence altına alınan borç tutarının onda biri oranında idari para cezası Bakanlıkça uygulanır.
- ☒ (2) Şarta bağlı yükümlülükler de dâhil olmak üzere, mevcut ve müstakbel güvenceli yükümlülüklerin ödeme ve diğer yöntemlerle ifa edilmesi hâlinde rehin hakkı rehin alacaklısının talebi üzerine Sicilden terkin edilir.
- ☒ (3) Rehin alacaklısının, alacağın son bulmasını müteakip rehnin terkinini için süresi içinde Sicile başvurmaması hâlinde, borcunu ödeyen ve bunu belgeleyen borçlu, rehnin terkinini Sicilden isteyebilir

ELEŞTİRİLER

- ❑ Taşınır Rehni Sicilinin emtiaları bütün ayrıntıları ile kayda elverişli olamayacağını da ayrıca vurgulamamız gerekir. Zira bu kadar çok taşınırı bütün vasıfları ile bir sicile geçirmek, -taşınmazlarda olduğu gibi- sicil ile bütün taşınırları belirlemek mümkün değildir. Zira taşınmazlar, parsel, pafta ve diğer özellikleri ile kolayca sicile tescil edilebilmektedir. Buna karşın taşınırları asla bu şekilde bir sicille kaydetmek mümkün değildir. Bu nedenle ihdas edilecek sicil bu sorunları çözmez. NİTEKİM TARES SİSTEMİ İNCELENDİĞİNDE BUNA UYGUN BİR SİSTEMİN KURULMADIĞI GÖRÜLECEKTİR.
- ❑ Taşınır rehni bu şekilde düzenlenmesi kötüye kullanımlara da kapı açacaktır. Zira işletmeler en başından bütün işletmesini borçlulardan korumak için rehnedebileceklerdir. Sicile de tescil edilebildiği için gerçek alacaklılardan mal kaçırmanın bir yolu olabilecektir. Zira artık rehinli alacaklılar, lex commissoria yasağı adı verilen ilkeden Kanun ayrıldığı için rehinli mal üzerinde mülkiyet hakkını da talep edebileceklerdir. Bu durumda inançlı işlemlerle kötü niyetli kişiler, işletmesi üzerinde baştan birinci dereceden bir rehin tesis ederek bütün alacaklıların takibinden malvarlığını koruyabilecekler, diğer deyişle mal kaçırabileceklerdir.

☒ SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

WPS Office ile Düzenle

TİCARİ İŞ VE SONUÇLARI

WPS Office ile Düzenle

Vaiz Sokağı Numara 70- *Turgut Uyar*

Ben sana kürk alamam doğrusu
Güzel bileklerine bilezik alamam
Bir kap yemek, bir elbise
Öyle bir tad var ki fakirliğimizde
Başka hiçbir şeyde bulamam..

Sokağımız arnavut kaldırımı,
Evimiz ahşap iki oda.
Daha iyisi de olabiridi ya,
Şükür buna da.

– Ama Hamdi beylerin..
– Hamdi beylere bakma sen,
Tencere maltızda, fasulye tencerede
Çocuklar kapının önünde oynuyor mu?
Ona bak sen..

– Perdemiz kadife olmalıydı..
– Basma da güzel olur, sevince.
Biliyorsun ancak boğazımıza,
Olmuyor ha deyince.

– Kimbilir bir gün belki..
Adam sen de, aldırma,
Bunlar düşünmeye değmez
Hem hayat dediğin ne ki?...

Kaynaklar

- Mehmet Bahtiyar/Levent Biçer, Adi İş / Ticari İş / Tüketici İşlemi Ayrımı Ve Bu Ayrımın Önemi, Cevdet Yavuz'a Armağan
- Kürşat Göktürk, Ticari İş Kavramı, Sınırlandırılması Ve Faiz Meselesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, Y. 2015, Sa. 2.
- S. Tekinay, Sulhi, Ticari İşlerde Teselsül Karinesi, Ord. Prof. Dr. Ernst Hirsch'e Armağan,
- Emrullah Özübek, Ticari iş ve sonuçları, Yüksek Lisans Tezi
- Muhammed Akkuş, Ticari iş kavramı ve ticari işlerde faiz, Yüksek Lisans Tezi
- Ayçin Yılmaz, Ticari iş ve ticari işe bağlanan sonuçlar, Yüksek Lisans Tezi
- Eren Çıtır, Ticari iş ve ticari işe bağlanan sonuçlar, Yüksek Lisans Tezi
- Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları (slaytlar)
- Arslan Kaya, Adi ve Ticari İşlerde Faiz, İHFM C LIV(1994)

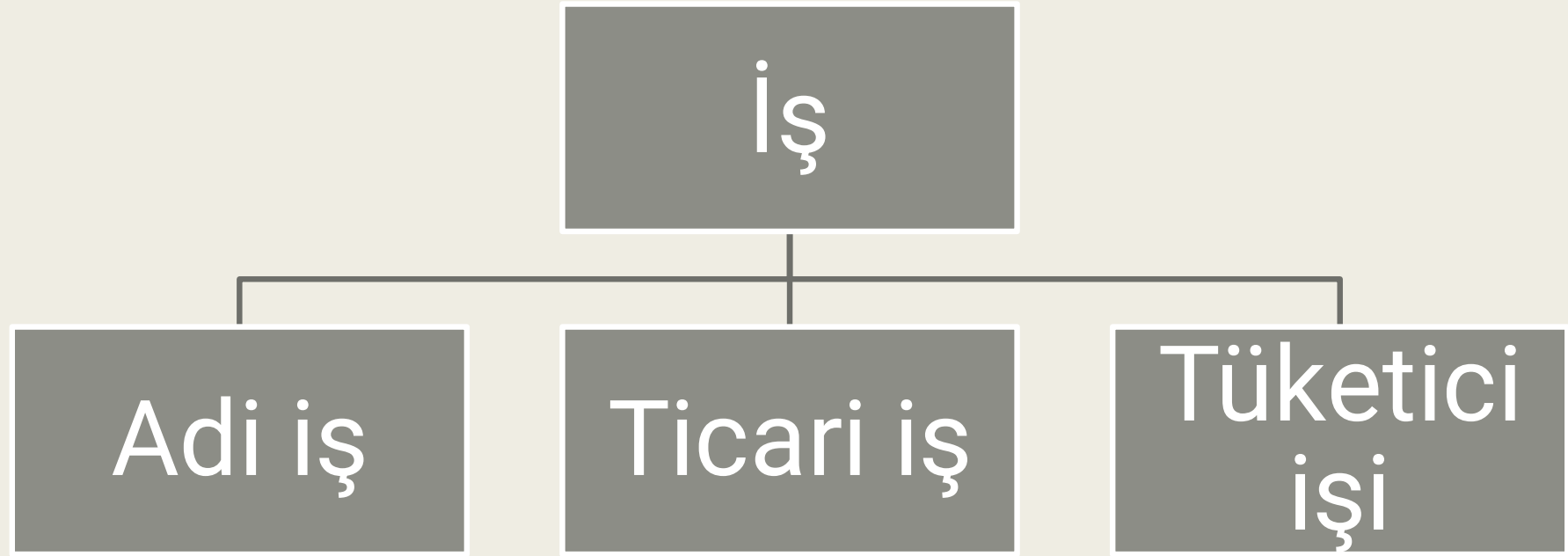

Ticari işin önemi

- Bir işin ticari olup olmadığının tespiti son derece önemlidir.
- Ticari iş-adi iş ayrımı, bu işe uygulanacak olan hükümlerin belirlenmesinde önem kazanır. Eğer iş adi iş ise buna ilişkin Türk Borçlar Kanunu ya da eğer taraf tüketici ise Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uygulama alanı bulur. Buna karşın eğer iş ticari ise bu halde Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.
- Ticarî işlere özgü düzenlemeler yapma ihtiyacı, ticarî alanın, ticarî olmayan alana göre bir takım farklılıklar arz etmesinden kaynaklanır . Öyle ki ticarî alan, belirli bir zümre tarafından yürütülen, dinamik ve kendine özgü yerleşmiş kuralları (teamülleri) olan bir alandır. Bu alanın ticarî olmayan alandan nitelik olarak farklı olması, ona bağlanan sonuçların da farklı olmasına yol açmıştır.

“İş” kavramı ile kastedilen özel hukuk anlamında tüm işlem ve fiillerdir.

Ticari işlerde ikili tasnif

- Ticari iş konusunda Kanun'da iki tür tasnifin yapıldığı söylenebilir. Bunlardan ilki TTK.m. 3'de yer alan düzenlemedir. Bu düzenleme, Kanun'un uygulama sahasını belirlemeye yöneliktir. Diğer ise TTK.m. 19'da yer alan düzenlemedir. Bu hüküm ise tacir olmanın hükümleri bağlamında ortaya konulan ticari iş karinesi çerçevesinde düzenlenmiştir.
- İLGİLİ HÜKÜMLER
- III - Ticari işler
- **MADDE 3-** (1) Bu Kanunda düzenlenen hususlarla bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari işlerdendir.
- **1. Ticari iş karinesi**
- **MADDE 19-** (1) Bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır. Ancak, gerçek kişi olan bir tacir, işlemi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirdiği veya işin ticari sayılmasına durum elverişli olmadığı takdirde borç adi sayılır.
- (2) Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, diğer için de ticari iş sayılır.

Adi iş-tüketici işi

- Adi işin TTK.m. 3'ten yola çıkarak olumsuz bir şekilde unsurlarını sayabiliriz.
- Bir işin adi iş olarak nitelendirilebilmesi için,
 - 1) Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiş işlerden olmaması ve
 - 2) Tacirin ticarî işletmesini ilgilendiren işlem ve fiillerden olmaması gerekir.
- Tüketici işlemi:
 - Bir mal veya hizmeti ticarî veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, kullanan ve yararlanan gerçek ya da tüzel kişilerin yaptığı işlerdir.
- Adi iş, tüketici işi/işlemi de olabilir.

Madde 3'ün incelenmesi

Bu Kanunda
düzenlenen
hususlar

Husus, özel seçilmiş bir kavramdır,
sözleşme, haksız fiil de husus
kavramı altındadır.

Bir ticari
işletmeyi
ilgilendiren
bütün işlem ve
fiiller

Bir ticarî işten bahsedilebilmesi için,
öncelikle ticarî bir işletmenin varlığı
gerekir. Dolayısıyla, ticarî işletme
niteliğinde olmayan işletme ve esnaf
işletmelerinin işlem ve fiilleri, ticarî iş
olarak kabul edilemez.

Ticari iş

TTK'da
sayılan
hususlar

- Sözleşme, sözleşme benzeri
- Haksız fiil/haksız rekabet, çatma

Ticari
işletmeyi
ilgilendiren
işlem ve fiiller

- Ticari işletmenin mimari tasarımı
- Ticari işletme ile ilgili sözleşmeler

Fark ettiniz mi?

- “Dava, davalının işyerinde kaçak elektrik kullanması nedeniyle doğan alacağın tahsili amacıyla yapılan takibe vaki itirazın iptali talebine ilişkindir. Dava haksız fiilden kaynaklanmakta olup, davalı tarafa ait işyerinin dersane olduğu tespit edilmiştir. TTK'nın 3. maddesi uyarınca, bu müesseseyi ilgilendiren fiil ve işlerin ticarî sayılmasına ...” 11. HD. T. 8.11.2004, E. 2004/1483, K. 2004/10899 (www.kazanci.com).
- “Sanat erbabının gerek bizzat gerek işçi istihdam ve makine istimal suretiyle sanat eserlerini vücuda getirerek bu eserleri satması hususunun ticarî muamele olmadığı Ticaret Kanunumuzun adı geçen on dokuzuncu maddesi hükmü icabından bulunmasına göre Diş Hekiminin hastası ile arasındaki hukuki münasebetin mahiyetini tamamen adi yani medenî olarak kabul etmek zaruridir.” İBGK. T. 12.11.1947, E. 1947/15, K. 1947/22 (www.kazanci.com).
- *** **Adi iş-ticari iş-tüketici işi** bu anlattıklarımızdan kolayca fark edilebilmektedir.
- ***Taraflardan birisinin ticarî işletmesiyle ilgili olan iş onun için ticarî sayılırken diğer taraf için adi iş sayılabilir.

Ticari İş Karinesi

- Bu ölçüte göre, bir tacirin borçlarının (her türlü iş, işlem ve eyleminin) ticari olması kuraldır. Dolayısıyla, tacirlerin yaptıkları işlerin, ticari işletmeleri ile ilgili olduğu var sayılır.
- Tüzel kişi tacirlerde bu kuralın hiçbir istisnası yoktur; onların tüm işlemleri ticari sayılır.
- Yargıtay, tüzel kişi tacirlerin tüm işlemlerinin ticari olmasından hareketle, bir limited ortaklığın, kendi işlerinde kullanmak üzere araç satın almasının, tüketici sözleşmesi olarak nitelenemeyeceğine karar vermiştir.
- İstisna: Gerçek kişi olan bir tacir, işlemi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirdiği veya işin ticari sayılmasına durum elverişli olmadığı takdirde borç adi sayılır.

TTK.m. 19

Ticari İş karinesi

- Tacirin borçlarının ticari olması asıldır
- Bir taraf için ticari ise diğer taraf için de ticaridir.

- Öğretide ticari iş karinesinin iki fonksiyonundan bahsedilmektedir. Bunlardan biri kurucu diğeri ise tamamlayıcı fonksiyondur.
- Kurucu fonksiyonu olarak “*tüzel kişi tacirin adi sahası yoktur*” şeklinde formüle edilen kurala göre tüzel kişi tacire ilişkin bütün işler ticari kılınarak kurucu bir mahiyet taşımaktadır. Gerçek kişi tacire ilişkin olarak TTK.m. 19, mevcut bir ticari işin ticari iş olarak nitelendirilmesini ispata yarar. Bu bakımdan ise kurucu değil tamamlayıcı bir fonksiyona sahiptir. Yine hükümde ticari işletmeyle ilgisi bulunmayan bir borcun varlığı açıklandığında ya da halden bu durum çıkarıldığında yine ticari iş karinesinin uygulanmaması da bu hükmün tamamlayıcı fonksiyonuna işaret etmektedir (Göktürk, s. 22, 25).

- Gerçek kişi tacirin adi alanı olabilir. Buna karşın, tüzeli kişilerin, dernek dahi olsa adi alanının olmadığı savunulmaktadır. Yargı kararlarında da bu durum açıkça ortaya konulmuştur. Bir kararda, tacir olan tüzeli kişilerin özel işlemleri olamayacağına göre tüm işlemlerinin istisnasız ticari sayılması gerektiğine hükmedilmiştir. Kanaatimizce, tüzeli kişi tacirler arasında bir ayırım yapılması zorunludur. Tüzeli kişi tacirlerden Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan ticaret şirketlerinin adi alanının olmadığını kabul etmek gerekir. Buna karşın diğeri tüzeli kişilerden derneğin, vakfın ya da meslek birliklerinin asıl gayesi iktisadi bir gaye olmadığı için ticari olmayan adi alanı olmalıdır. Bir dernek ya da vakfın, ticari işletme işletmek nedeniyle tacir sayıldığı hallerde, tüzeli kişi tacir olmasına karşın ticari olmayan işlerinin ve borçlarının da olabileceğini kabul etmek gerekir.
- TTK.m. 12/2'de yer alan tacir sayılanlar ile TTK.m. 12/3'de yer alan tacir gibi sorumlu kişilerin de özel alanlarının olacağını kabul etmek zorunludur. Benzer bir şekilde TTK.m. 195/5'te yer alan hâkim teşebbüsün kişi ya da kişiler olduğu hallerde de tacirin adi alanı olabilir.

- TTK.m. 19/İkinci fıkranın ilk fıkradan diğer bir farkı da ticari iş karinesi için işlemlerin sözleşme kaynaklı olmasıdır. Oysa ilk fıkranın uygulanabilmesi için borcun doğum kaynağının bir önemi bulunmamaktadır. Taraflar arasındaki ilişki, haksız fiil veya sebepsiz zenginleşmeden kaynaklanıyorsa bu halde bu fıkra hükmü uygulanmayacaktır.
- Fıkranın ilk fıkraya etkisinden de bahsetmek gerekir. Şöyle ki, ilk fıkroda gerçek kişi tacir bakımından işin yapıldığı anda işin ticari olmadığı söylenirse ya da halin icabından anlaşılırsa bu durumda karine uygulanmayacaktır. Öte yandan taraflardan biri için adi iş, diğeri için sözleşme kaynaklı bir ticari iş niteliğinde ise, bu halde TTK. m. 19/1'deki istisna da uygulanamayacaktır. Yukarıda verilen örnekte evi için mobilya alan tacirin bu işi evi için aldığı belli olsa ya da işlemi yaparken söylemiş olsa bile bu iş mobilya satıcısı bakımından ticari iş sayılması halinde diğer taraf için de ticari iş sayılacaktır. Buna karşın bu durum, evi için mobilya satın alan kişinin tüketici sayılmasına da engel değildir.

Ticari işe bağlanan sonuçlar

■ 1. Ticari işlerde teselsül karinesi

- Teselsül karinesi, ticarî iş sonucu borç altına giren borçlular aleyhine kabul edilmiş ve alacaklıyı koruma amacı güden bir düzenlemedir. Adi işlerde müteselsil sorumluluğa ilişkin TBK. m.162'ye göre: "Birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirirse, müteselsil borçluluk doğar". Bu hükümden hareketle, adi işlerde, birden fazla borçlu arasında müteselsil sorumluluğun söz konusu olabilmesi için, bu hususun borçluların her biri tarafından kabul edilmesi gerekir.

■ ANCAK TTK'da:

- ***II - Teselsül karinesi***
- ***MADDE 7- (1) İki veya daha fazla kişi, içlerinden yalnız biri veya hepsi için ticari niteliği haiz bir iş dolayısıyla, diğer bir kimseye karşı birlikte borç altına girerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse müteselsilen sorumlu olurlar. Ancak, kefil ve kefillere, taahhüt veya ödemenin yapılmadığı veya yerine getirilmediği ihbar edilmeden temerrüt faizi yürütülemez.***
- ***(2) Ticari borçlara kefalet hâlinde, hem asıl borçlu ile kefil, hem de kefiller arasındaki ilişkilerde de birinci fıkra hükmü geçerli olur.***

- Tüketici işlemleri açısından alınan şahsi teminatların ne isim altında alındığına bakılmaksızın adi kefalet sayılacağı 6502 sayılı TKHK m. 4/6'da –Tüketici işlemlerinde, tüketicinin edimlerine karşılık olarak alınan şahsi teminatlar, her ne isim altında olursa olsun adi kefalet sayılır. Tüketicinin alacaklarına ilişkin karşı tarafça verilen şahsi teminatlar diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmadıkça müteselsil kefalet sayılır.» şeklinde ifade edilmiştir.
- Bu durum ticari işlerde müteselsil sorumluluğun bir istisnası olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla tüketici işlemlerinde tüketicinin verdiği şahsi teminatlara Türk Borçlar Kanununda bulunan adi kefalet hükümleri uygulanacaktır. Tüketici işlemlerinde sadece adi kefaletin kararlaştırılabilecek olması tüketicinin korunması amacıyla getirilmiş bir düzenlemedir.
- TBK.m. 584'de kefalet bakımından eşin rızası aranmaktadır. Aval konusunda İBK'ya bkz.

■ III. Eşin rızası MADDE 584-

- Eşlerden biri mahkemece verilmiş bir ayrılık kararı olmadıkça veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı doğmadıkça, ancak diğerinin yazılı rızasıyla kefil olabilir; bu rızanın sözleşmenin kurulmasından önce ya da en geç kurulması anında verilmiş olması şarttır. Kefalet sözleşmesinde sonradan yapılan ve kefilin sorumlu olacağı miktarın artmasına veya adi kefaletin müteselsil kefalete dönüşmesine ya da kefil yararına olan güvencelerin önemli ölçüde azalmasına sebep olmayan değişiklikler için eşin rızası gerekmez.
- (Ek fıkra: 28/3/2013-6455/77 md.) Ticaret siciline kayıtlı ticari işletmenin sahibi veya ticaret şirketinin ortak ya da yöneticisi tarafından işletme veya şirketle ilgili olarak verilecek kefaletler, mesleki faaliyetleri ile ilgili olarak esnaf ve sanatkârlar siciline kayıtlı esnaf veya sanatkârlar tarafından verilecek kefaletler, 27/12/2006 tarihli ve 5570 sayılı Kamu Sermayeli Bankalar Tarafından Yürütülen Faiz Destekli Kredi Kullandırılmasına Dair Kanun kapsamında kullanılacak kredilerde verilecek kefaletler ile tarım kredi, tarım satış ve esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri ile kamu kurum ve kuruluşlarınca kooperatif ortaklarına kullandırılacak kredilerde verilecek kefaletler için eşin rızası aranmaz.

2. Ticari İşlerde Faiz

FAİZ TÜRLERİ VE AYRIMI

- Kapital Faizi-Temerrüt Faizi
- Akdi Faiz-Kanuni Faiz
- Adi Faiz-Ticari Faiz
- Tazminat Faizi-Munzam zarar

- Kapital faizi, belirli bir tutar paradan mahrum kalan alacaklının bu mahrumiyetinin giderilmesi için ödenen karşılıktır.
- A————→B'ye 1.1.2020'de 100.000 TL vermiştir ve 1.1.2021'de ödenecektir.
- Taraflar arasında bu süre içinde %8 faiz de ödeneceği (ya da tacirse kararlaştırılmaz ise bile) kararlaştırıldı ise 1.1.2021'de borçlu alacaklıya 108.000 TL öder.
- Temerrüt faizi ise para borcunu zamanında (vadesinde) ödemeyen borçlunun ödediği fazladan ödemedir.
- Yukarıdaki örnekte, vadesinde ödenmediği takdirde ayrıca yıllık %8 da temerrüt faizi kararlaştırılmış olabilir. Bu durumda 100.000 TL için ayrıca gecikilen dönem için temerrüt faizi de talep edilebilecektir. 6 ay gecikme halinde $108.000 + 4.500 = 112.500$ TL ödenecektir. (Mürekkap faiz yasağı).
- Ödenecek faiz miktarının taraflarca kararlaştırılması halinde akdi (iradi) faizden söz edilir. Ticari işlerde hem anapara hem de temerrüt faiz miktarı serbestçe kararlaştırılabilir (TTK m. 8/1). Taraflar arasında faiz oranı kararlaştırılmamakla beraber Kanunun faiz ödenmesi gerektiğini öngördüğü hallerde ödenecek faiz ise kanuni (yasal) faiz olarak nitelendirilir.
- Basit (adi) faiz, hem anapara faizinde hem de temerrüt faizinde sadece anaparaya faiz işletilmesini ifade eder. Faize faiz yürütülmesi ise bileşik faizdir.
- Ticari olmayan işlerde uygulanan faiz, adi işlerde faiz olarak nitelendirilirken ticari işlere uygulanan faiz ise ticari işlerde faiz olarak nitelendirilir. Adi işlerde ve ticari işlerde uygulanacak faiz hükümleri bazı hallerde birbirinden ayrılmaktadır.
- Tazminat Faizi: Faiz, hukuki işlem ve hukuki fiil gibi çeşitli kaynaklardan doğabilir. Tazminat faizi ise sadece haksız fiillere özgü bir faiz türüdür. Tazminat faizi, haksız bir fiil sonucunda doğan zararın karşılanması amacı güden para alacağına, zararın gerçekleştiği andan itibaren yürütülen faizdir . Diğer bir ifadeyle, tazminat faizi, temerrüt faizinin haksız fiilden doğan para borçlarına uygulanan bağımsız nitelikte olmayan bir faiz türüdür.
- Aşkın zarar, borcun ödenmesinde geç kalınması sebebiyle alacaklının uğradığı zararın temerrüt faizinden fazla olması hâlinde, kusursuzluğunu ispat edemeyen borçlunun ödemesi gereken tazminattır (TBK. m.122)

- Türk Ticaret Kanunu hükümleri, faiz konusunda da, genel hükümlerden farklı düzenlemelere sahiptir. Adi iş niteliğindeki ödünç sözleşmelerinde anapara (kapital) faizi talep edilebilmesi için sözleşmede faiz ödeneceğinin kararlaştırılmış olması gerekir. Ticarî iş niteliğindeki ödünç sözleşmelerinde ise, öngörülmemiş olsa dahi ödünç alandan anapara faizi talep edilebilir (TBK. m.387). Ticarî işlerdeki faize ilişkin özelliklerden bir diğeri, bazı durumlarda bileşik faiz (faize faiz yürütülmesi) uygulamasının mümkün olmasıdır. Adi iş niteliğindeki ödünç sözleşmelerinde bileşik faiz uygulanamaz (TBK. m.388). Buna karşın, hesap devresi üç aydan aşağı olmamak kaydıyla, her iki tarafı da tacir olan cari hesaplarla, her iki taraf bakımından da ticarî iş niteliğinde olan ödünç sözleşmelerinde, bileşik faiz uygulanabilir (TTK. m.8/2). Ticarî iş niteliğindeki işlerde faizin son bir özelliği de adi işlere göre daha yüksek oranda temerrüt faizi istenebilmesidir (3095 sayılı Faiz Kanunu m.2/2). Ayrıca, ticarî işlerde faiz oranı taraflarca serbest şekilde (üst sınır olmaksızın) belirlenebilir.

TBK-TTK KARŞILAŞTIRMASI

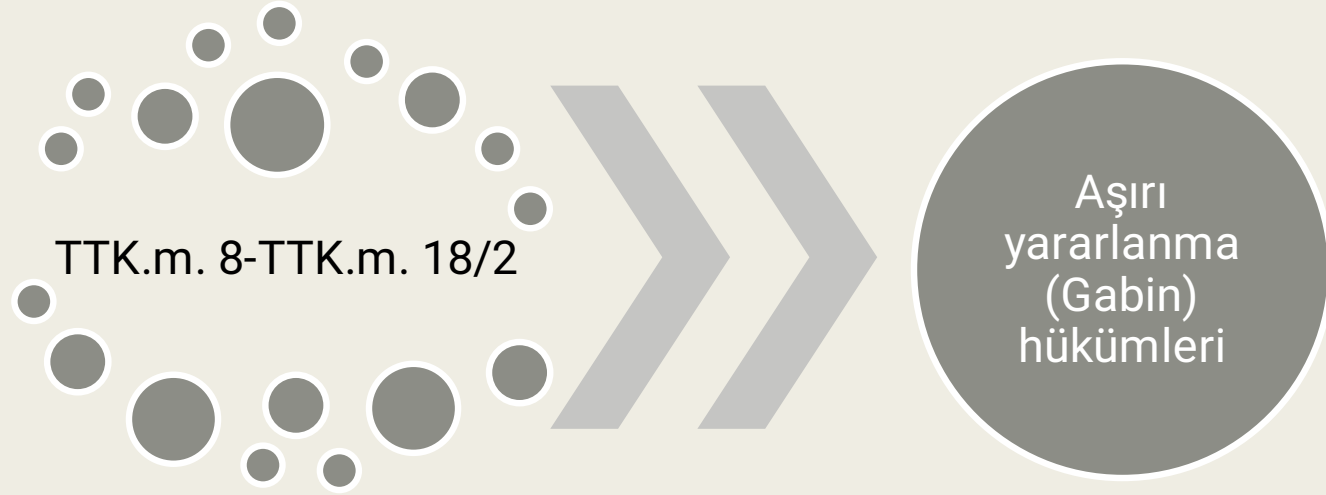
	TBK	TTK
KAPİTAL FAİZİ	5. Faiz MADDE 88- Faiz ödeme borcunda uygulanacak yıllık faiz oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir. Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık faiz oranı, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde elli fazlasını aşamaz.	MADDE 8- (1) Ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir.
TEMERRÜT FAİZİ	2. Temerrüt faizi a. Genel olarak MADDE 120- Uygulanacak yıllık temerrüt faizi oranı, sözleşmede kararlaştırılmamışsa, faiz borcunun doğduğu tarihte yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre belirlenir. Sözleşme ile kararlaştırılacak yıllık temerrüt faizi oranı, birinci fıkra uyarınca belirlenen yıllık faiz oranının yüzde yüz fazlasını aşamaz. Akdî faiz oranı kararlaştırılmakla birlikte sözleşmede temerrüt faizi kararlaştırılmamışsa ve yıllık akdî faiz oranı da birinci fıkrafta belirtilen faiz oranından fazla ise, temerrüt faizi oranı hakkında akdî faiz oranı geçerli olur.	

Ticari işlerde faizin özellikleri

- Öngörülmemiş bile olsa faize hak kazanılması (TBK.m. 387/II)
- Faize faiz yürütülebilmesi
- Daha yüksek oranda faiz talep edilebilmesi

Faiz Oranları

- Ticari işlerde faiz serbestisi-
- Faizin indirilmesini talep edememe
- TTK.m. 8-TTK.m. 18/2

TBK.m. 28

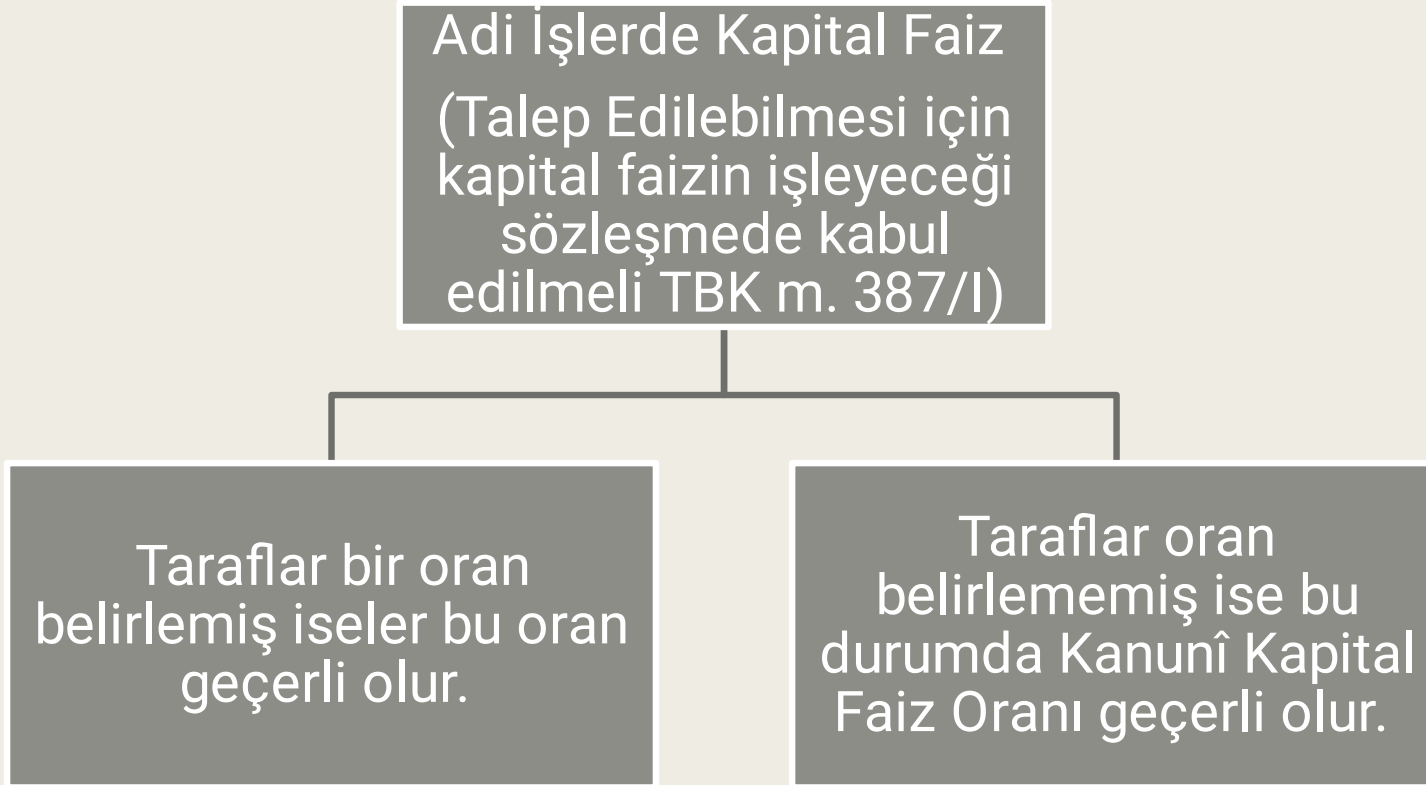

WPS Office ile Düzenle

- Faiz, sözleşmede kararlaştırılabilir (akdi faiz). Kararlaştırılmaz ise bu halde adi işlerde faiz talep edilemez buna karşın ticari işlerde faiz talep edilebilir (TBK.m. 387).
- Sözleşmede adi işlerde (TBK.m. 88 ve 120) dikkate alınarak temerrüt faizi kararlaştırılabilir, ticari işlerde ise TTK.m. 8'de belirlenen faiz serbestisi geçerli olur.
- Faizin kararlaştırılmadığı hallerde kanuni faiz geçerli olacaktır (3095 sayılı Kanun).
- TBK'daki faize ilişkin sınırlamaların TTK.m. 8 karşısında uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmalıdır.
- Sözleşmeye konulan ve alacaklıya tanınan faizi tek taraflı artırma yetkisinin TBK.m. 24'deki genel işlem şartları çerçevesinde düşünülmesi gerekir. Eğer söz konusu şart genel işlem şartı değilse bu halde geçerli olabilir.

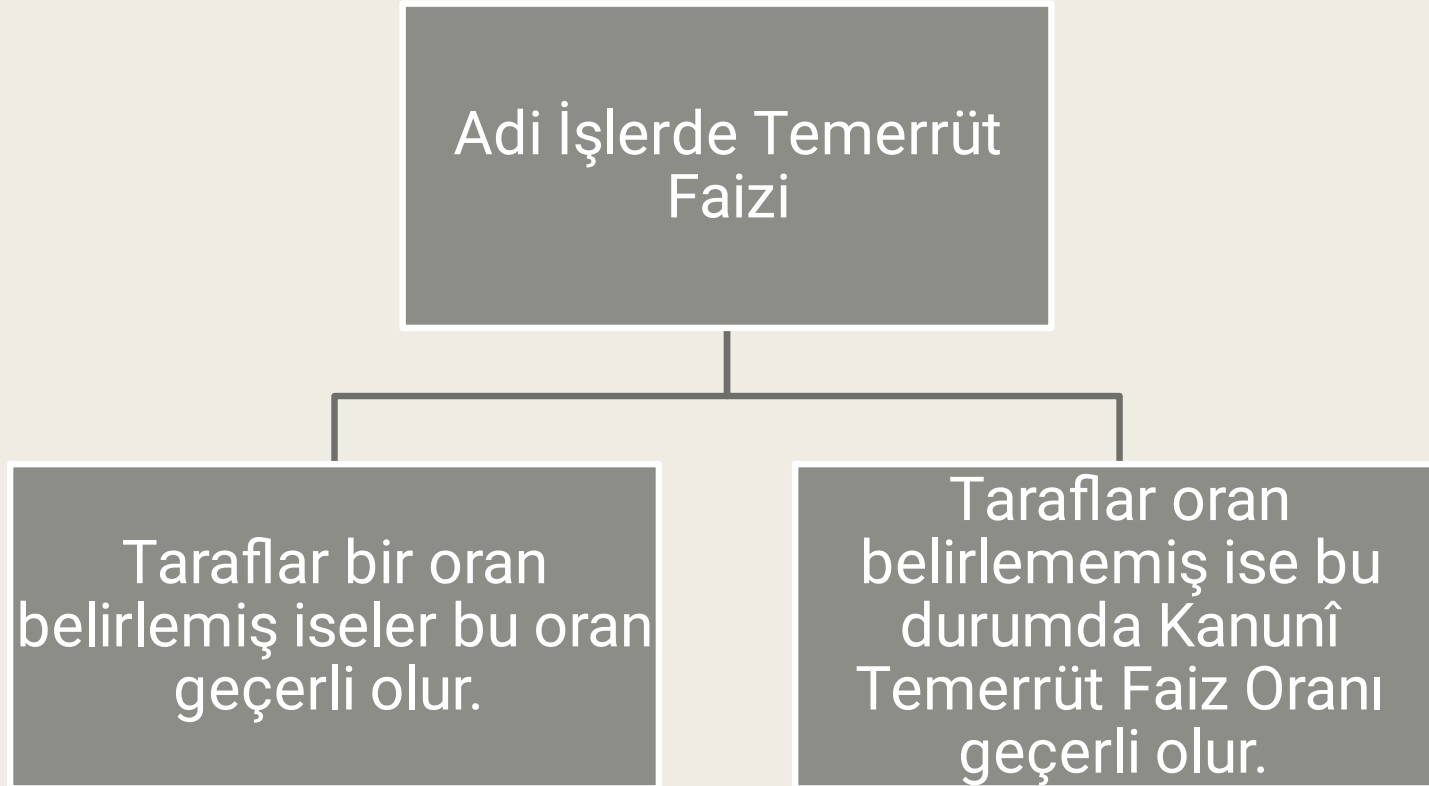
İhtimaller

3095 sayılı Kanun m. 1: «Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık yüzde dokuz oranı üzerinden yapılır.»

İhtimaller

3095 sayılı Kanun m. 2/1: «Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş ~~gün~~ler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.»

WPS Office ile Düzenle

Adi İşlerde Faiz Oranları

Kapital Faiz

Taraflarca kararlaştırılmamışsa
3095 s. Kanun m. 1

Taraflarca kararlaştırılabilir. Ancak sınır
TBK m. 88/II

Temerrüt Faizi

Taraflarca
kararlaştırılmamışsa
3095 s. Kanun m. 2
atfıyla m. 1

Taraflarca
kararlaştırılabilir.
Ancak sınır TBK m.
120/II

Taraflarca kapital faiz kararlaştırılmış; temerrüt
faizi kararlaştırılmamışsa, kapital faiz oranı
uygulanır.

Ticari İşlerde Kapital Faizi
(Dikkat: Talep Edilebilmesi
için kapital faizin
işleyeceğinin sözleşmede
kabul edilmesine gerek yok
TBK m. 387/II)

Taraflar bir oran belirlemiş
iseler bu oran geçerli olur.

Taraflar oran belirlememiş ise
bu durumda Kanunî Kapital
Faiz Oranı geçerli olur.

3095 sayılı Kanun m. 1: «Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık yüzde dokuz oranı üzerinden yapılır.»

WPS Office ile Düzenle

Ticari İşlerde Temerrüt Faizi

Taraflar bir oran belirlemiş iseler bu oran geçerli olur.

Taraflar oran belirlememiş ise bu durumda Kanunî Temerrüt Faiz Oranı geçerli olur.

3095 sayılı Kanun m. 2/1: «Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.»

Ticarî İşlerde Özellik 3095 sayılı Kanun m. 2/2: «Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü **kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı**, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa **bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir.**

Kapital Faiz Oranı Belirlenmiş, Temerrüt Faiz Oranı Belirlenmemişse

- Madde 2 – (Değişik : 15/12/1999 - 4489/2 md.) Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticari işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur.
- Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.

Ticarî İşlerde Faiz Oranları

Kapital Faiz

Taraflarca serbestçe
kararlaştırılabilir. TTK m. 8.1

Taraflarca
kararlaştırılmamışsa 3095
s. Kanun m. 1

Temerrüt Faizi

Taraflarca serbestçe
kararlaştırılabilir (TTK
m. 8.1).

Taraflarca
kararlaştırılmamışsa 3095
s. Kanun m. 2 atfıyla m. 1

Ayrıca talep edilirse 3095 s. Kanun
m. 2/2'de yer alan avans faiz oranı

Taraflarca kapital faiz kararlaştırılmış; temerrüt faizi
kararlaştırılmamışsa, kapital faiz oranı uygulanır.

Kapital Faiz Oranı Belirlenmiş, Temerrüt Faiz Oranı Belirlenmemişse:

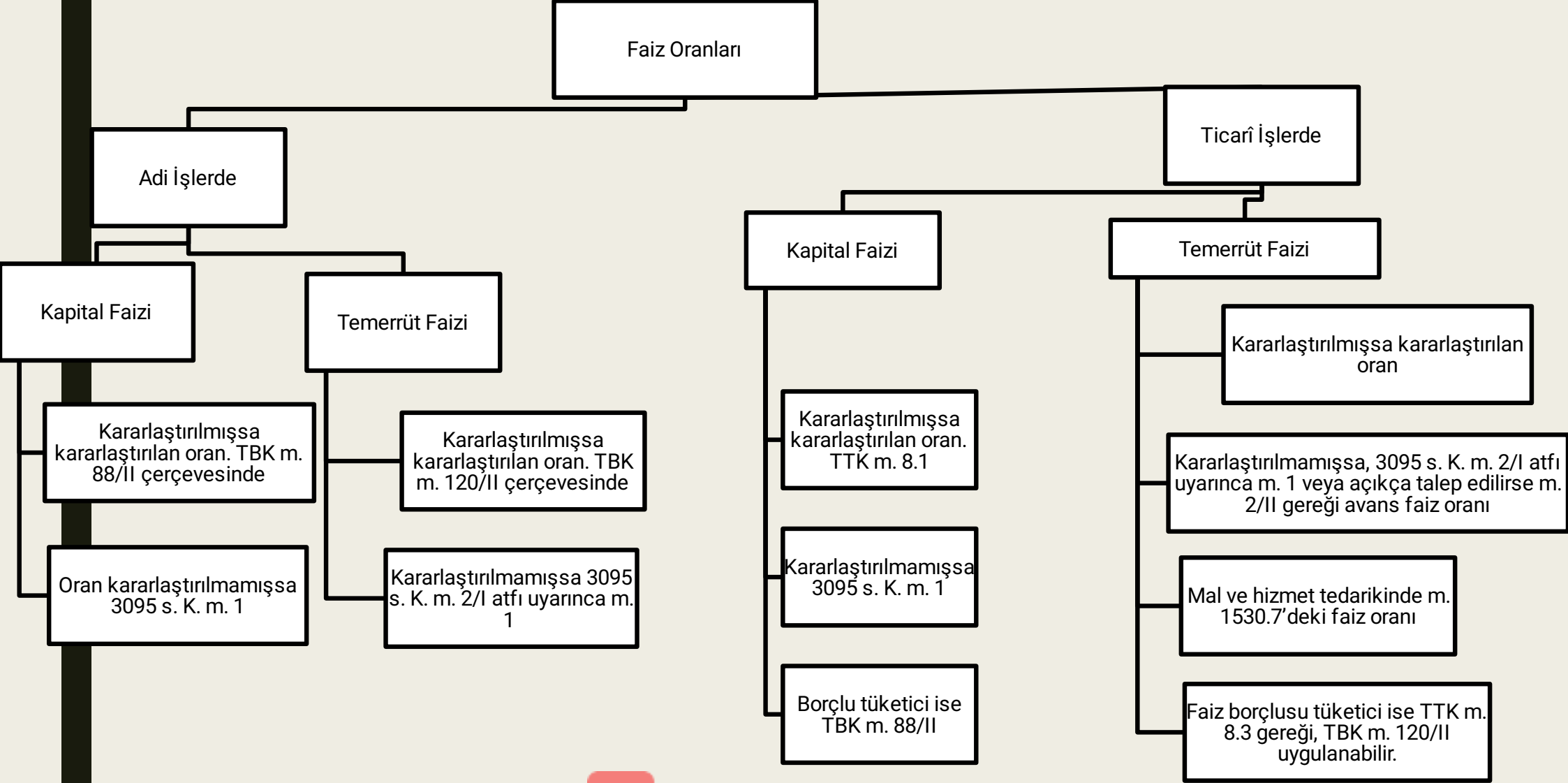
- 3095 sayılı Kanun m. 2/III: *«Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.»*

Yabancı Para Borçlarında

- **3095 sayılı m. 4/a:** Sözleşmede daha yüksek akdi veya gecikme faizi kararlaştırılmadığı hallerde, yabancı para borcunun faizinde Devlet Bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz oranı uygulanır.
- Devlet bankalarının vadeli mevduat hesabı açmadığı yabancı paralar için ise boşluk söz konusudur. Dolayısıyla, herhangi bir vadeli mevduat hesabı olmayan yabancı paralara uygulanacak faiz oranı konusu tartışmalara açıktır. Doktrindeki bir görüşe göre, devlet bankalarında vadeli mevduat hesabı bulunmayan türden para borçları için öncelikle o para biriminin ait olduğu ülkenin kanuni temerrüt faizi oranının uygulanması , böyle bir oran bulunmaması hâlinde, uluslararası piyasada o para birimiyle yapılan sözleşmelerde kabul edilen ortalama temerrüt faizi oranı uygulanmalıdır. Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise, yabancı para borçları açısından getirilen FaizK. m.4/a Anayasanın eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu nedenle, yabancı para borçları açısından da, aynen Türk Lirası ile olan borçlarda olduğu gibi, adi işlerde FaizK. m.2/1, ticarî işlerde ise FaizK. m.2/2 uygulanması gerekir . Bu görüş FaizK. m.4/a hükmünün tamamen kaldırılması gerektiği görüşünü savunmaktadır. Bu sayede, devlet bankalarında vadeli mevduat hesabı olmayan yabancı para birimlerine uygulanacak faiz oranları açısından da herhangi bir sorun kalmayacaktır (Arkan-Barlas)
- "Davacı tarafından, davalı ile aralarındaki ticarî ilişkiden doğan alacağın yabancı para üzerinden ödenmesi gereken miktarın tahsilindeki gecikme ile oluşan kur farkının ödetilmesi için açılan bu dava munzam zarar niteliğinde olup, BK.'nın 105. maddesi koşullarına göre kural olarak davacı faizi aşan kur farkı zararını talep edebilir." 19. HD. T. 1.2.1993, E. 1992/4606, K. 1993/510 (www.kazanci.com).

TTK.m. 1530'daki Faize İlişkin düzenleme

- (5) Sözleşmede öngörülen ödeme süresi, faturanın veya eş değer ödeme talebinin veya mal veya hizmetin alındığı veya mal veya hizmetin gözden geçirme ve kabul usulünün tamamlandığı tarihten itibaren en fazla altmış gün olabilir. Şu kadar ki, alacaklı aleyhine ağır bir haksız durum yaratmamak koşuluyla ve açıkça anlaşmak suretiyle taraflar daha uzun bir süre öngörebilirler. Ancak alacaklının küçük yahut orta ölçekli işletme (KOBİ) veya tarımsal ya da hayvansal üretici olduğu veya borçlunun büyük ölçekli işletme sıfatını taşıdığı hâllerde, ödeme süresi, altmış günü aşamaz.
- (6) Gecikme faizi ödenmeyeceğini veya ağır derecede haksız sayılabilecek kadar az faiz ödeneceğini, alacaklının geç ödeme dolayısıyla uğrayacağı zarardan borçlunun sorumlu olmayacağını veya sınırlı bir şekilde sorumlu tutulabileceğini öngören sözleşme hükümleri geçerlidir. Geçersizlik durumunda yedinci fıkra uygulanır.
- (7) Bu madde hükümleri uyarınca alacaklıya yapılan geç ödemelere ilişkin temerrüt faiz oranının sözleşmede öngörülmediği veya ilgili hükümlerin geçersiz olduğu hâllerde uygulanacak faiz oranını ve alacağın tahsili masrafları için talep edilebilecek asgari giderim tutarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası her yıl ocak ayında ilan eder. Faiz oranı, 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda öngörülen ticari işlere uygulanacak gecikme faizi oranından en az yüzde sekiz fazla olmalıdır.

**TÜRK TİCARET KANUNUNUN 1530 UNCU MADDESİNİN 7 NCİ FIKRASI UYARINCA
MAL VE HİZMET TEDARİKİNDE GEÇ ÖDEMELERDE UYGULANACAK TEMERRÜT FAİZ
ORANI VE ALACAĞIN TAHSİLİ MASRAFLARI İÇİN TALEP EDİLEBİLECEK ASGARİ**

GİDERİM TUTARI

Geçerlilik Tarihi	Mal ve Hizmet Tedarikinde Geç Ödemelerde Uygulanacak Temerrüt Faiz Oranı (%)	Alacağın Tahsili Masrafları İçin Talep Edilebilecek Asgari Giderim Tutarı (TL)
01.01.2013	15,00	95,00
01.01.2014	12,75	120,00
01.01.2015	11,50	120,00
01.01.2016	11,50	130,00
01.01.2017	10,75	150,00
01.01.2018	10,75	185,00
01.01.2019	21,25	245,00
01.01.2020	15,00	260,00

WPS Office ile Düzenle

Faizle ilgili sorunlar

- 1 Faiz ana parayı geçebilir.
- 2 Bileşik faiz uygulaması ticari işlerin bazılarında mümkündür
- 3 Faiz serbestisi, ticari işlerde mümkün, adi işlerde Kanun'la sınırlanmıştır.

Kararlar

- “Geçmiş günler faizinin ödenmesinde temerrüde düşen borçlu hakkında, icra takibine geçilmiş ve hatta mahkemeye dava açılmış olsa dahi, böyle bir geçmiş günler faizi (temerrüt faizi) borcu için icra takibine başlama gününden veya dava ikame tarihinden itibaren alacaklı lehine ikinci defa temerrüt faizi yürütülemez.” 11. HD. T. 15.12.1977, E. 1977/5263, K. 5638. (Doğanay, şerh, s. 124, dn. 224).
- "Bu konudaki faiz, tazminatın geç ödenmesi yüzünden meydana gelmiş bir ek zararın karşılığıdır. Tazminat faizini temerrüt faizinden ayıran önemli bir yönde temerrüt faizinde ihtardan veya davadan önce borçlu mütemerrit duruma girmediği halde tazminat faizinde zararı yapanın, tazminatın ödenmesi gereken ve zararın doğduğu günden başlayarak ihtara gerek olmadan kendiliğinden temerrüde düşmesidir". 21. HD. T. 30.6.2008, E. 2007/17707, K. 2008/10112 (www.kazanci.com).
- “Faturadaki gecikme halinde vade farkı alınacağına ilişkin kayda itiraz edilmemesi, faturada yer almakla birlikte taraflar arasındaki sözleşmede düzenlenmiş bir hususa ilişkin kaydın da kabul edildiği anlamına gelmez.” HGK. T. 27.06.2003, E. 2001/1, K. 2003/1
- "Borçlu kusursuz olduğunu ispat etmedikçe borcun geç ifasından dolayı, alacaklının geçmiş günler faizini aşan zararını tazmin etmek zorundadır. Bununla beraber, geçmiş günler faizini aşan bir zararın, alacaklı tarafından açık ve somut delillerle ispat edilmesi gerekir. Zarar, enflasyon gibi genel ve herkesçe bilinen olgulara dayanılarak ispat edilmiş olmaz." HGK. T. 15.11.1995, E. 1995/5-806, K. 1995/983 (www.kazanci.com).

3. En Yüksek Sınırı Aşan Ticari İşlemlere İlişkin Özel Düzenleme

MADDE 1530- (1) Aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde, ticari hükümlerle yasaklanmış işlemler ve şartlar batıldır. Ancak, sözleşme uyarınca yerine getirilmesi gereken edimler için kanunun veya yetkili makamların koymuş olduğu en yüksek sınırı aşan sözleşmeler en yüksek sınır üzerinden yapılmış sayılır; sınırı aşan edimler hata ile yerine getirilmiş olmasa bile, geri alınır. Bu sınırlarda, Türk Borçlar Kanununun 27 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi uygulanmaz.

II. Kesin hükümsüzlük

MADDE 27- Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının hükümsüz olması, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Ancak, bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, sözleşmenin tamamı kesin olarak hükümsüz olur.

4. Ticari İşlerde Zamanaşımı

- I - Zamanaşımı
- **MADDE 6-** (1) Ticari hükümler koyan kanunlarda öngörülen zamanaşımı süreleri, Kanunda aksine düzenleme yoksa, sözleşme ile değiştirilemez.
- Bu hükmün kapsamına sadece Türk Ticaret Kanunu'ndaki zamanaşımı süreleri değil, ticarî hüküm içeren diğer kanunlardaki zamanaşımı süreleri de dâhildir.
- Zamanaşımı süresi taraflarca değiştirilemese dahi borcun muacceliyet tarihi ertelenmek suretiyle dolaylı yoldan zamanaşımı süresinin uzatılmasına engel yoktur. Yine zamanaşımı definin ileri sürülmemesi yolu ile de emredicilik dolanılabilir.

Ticari Hükümlerin Uygulama Sırası

- A) Kanunun uygulama alanı
- I - Ticari hükümler
- MADDE 1-
- (2) Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.
- *** Burada sanki ticari hükmün bulunmadığı yerlerde ticari örf ve adetin uygulanacağı belirtilmektedir. ANCAK, sıralama bu şekilde değildir.

- 1. Emredici Hükümler (Karayalçın'ın madde metnine eleştirisi vardır).
- 2. Sözleşme Hükümleri
- 3. Yorumlayıcı ve tamamlayıcı hükümler
- 4. Örf ve adet
- 4.5. Teamül
- 5. Genel hükümler

WPS Office ile Düzenle

TİCARİ DAVA

WPS Office ile Düzenle

Bir adın Kalmalı- Ahmet Hamdi Tanpınar

Bir Adın Kalmalı Geriye
Bütün Kırılmış Şeylerin Nihayetinde
Aynaların Ardında Sır
Yalnızlığın Peşinde Kuvvet
Evet Nihayet
Bir Adın Kalmalı Geriye
Bir De O Kahreden Gurbet
Sen Say Ki
Ben Hiç Ağlamadım
Hiç Ateşe Tutmadım Yüreğimi
Geceleri, Koynuma Almadım İhaneti
Ve Say Ki
Bütün Şiirler Gözlerini
Bütün Şarkılar Saçlarını Söylemedi
Hele Nihavent
Hele Buselik Hiç Geçmedi Fikrimden
Ve Hiç Gitmedi
Bir Topak Kan Gibi Adın
İçimin Nehirlerinden
Evet Yangın
Evet Salaş Yalvarmanın Korkusunda Talan
Evet Kaybetmenin O Zehirli Buğusu
Evet Nisyan
Evet Kahrolmuş Sayfaların Arasında

WPS Office ile Düzenle

Sokaklar Dolusu Bir Adamın Yalnızlığı
Bu Sevda Biraz Nadan
Biraz Da Hıçkırık Tadı
Pencere Önü Menekşelerinde Her Akşam
Dağlar Sonra Oynadı Yerinden
Ve Hallaçlar Attı Pamuğu Fütursuzca
Sen Say Ki
Yerin Dibine Geçti
Geçmeyesini Sevdam
Ve Ben Seni Sevdiğim Zaman
Bu Şehre Yağmurlar Yağdı
Yani Ben Seni Sevdiğim Zaman
Ayrılık Kurşun Kadar Ağır
Gülüştün Kadar Felaketiymiş Yaşamamın
Yine De Bir Adın Kalmalı Geriye
Bütün Kırılmış Şeylerin Nihayetinde
Aynaların Ardında Sır
Yalnızlığın Peşinde Kuvvet
Evet Nihayet
Bir Adın Kalmalı Geriye
Bir De O Kahreden Gurbet
Beni Affet
Kaybetmek İçin Erken, Sevmek İçin Çok Geç...

Davaların Çözümü

Ticari davaların belirlenmesi gerekecektir.

WPS Office ile Düzenle

Ticari dava

- Ticari davalar özü itibariyle hukuk davaları olmakla beraber, nitelikleri gereği tüm ticari iş ve uyuşmazlıklara değil, çözümü özel uzmanlık gerektiren bazı ticari iş ve uyuşmazlıklara uygulanan davalardır .
- Bu aşamada özünde hukuk davaları olan ticari davaların neden ayrı bir başlık altında incelenmesi gerektiği sorusu sorulabilir. Bu soruya verilen klasikleşmiş cevap ise şudur; Öncelikle ticari davalar, bu davalar için özel olarak kurulmuş olan Asliye Ticaret Mahkemelerinde görülürler.
- Ticari davalar ve bunlara uygulanan usul mevzuatımızda toplu halde ve tek bir kanunda düzenlenmemiştir. Ticari davaların neler olduğu 6102 Sayılı TTK'da gösterilirken, ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işleri 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda (m.382/e) sayma yöntemi ile, fakat sınırlı sayıda olmadan belirtilmiştir.

Mutlak Ticari Davalar

- Mutlak ticari davalar, tarafların tacir olup olmadıklarına veya bir ticari işletmeyle ilgili olup olmadıklarına bakılmaksızın, sırf Ticaret Kanunu'nda düzenlendiği için ticari dava olarak kabul edilen davalardır.
- “Mutlak ticari davalar herhangi bir unsurun, bağlama noktasının veya sebebin davanın ticari niteliğini değiştirmedeği, mahkemenin kanaatinin rol oynamadığı davalar olup somut olayda olduğu gibi düzenlenen bir hizmet sözleşmesi içinde yer alması davanın mutlak ticari dava olduğu niteliğini değiştirmez” 11.HD. 2012/6789 E. 2012/9875 K.ve 06.06.2012 Tarihli kararı. Kazancı İçtihat Bankası.
- => Ticaret Kanunu'nda düzenlenen davalar
- => Diğer ticari kanunlarda özel olarak ticari dava olarak nitelenen davalar

- 1. Genel olarak
- MADDE 4- (1) Her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ile tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın;
 - a) Bu Kanunda,
 - b) Türk Medenî Kanununun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ilâ 969 uncu maddelerinde,
 - c) 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun malvarlığının veya işletmenin devralınması ile işletmelerin birleşmesi ve şekil değiştirmesi hakkındaki 202 ve 203, rekabet yasağına ilişkin 444 ve 447, yayın sözleşmesine dair 487 ilâ 501, kredi mektubu ve kredi emrini düzenleyen 515 ilâ 519, komisyon sözleşmesine ilişkin 532 ilâ 545, ticari temsilciler, ticari vekiller ve diğer tacir yardımcıları için öngörülmüş bulunan 547 ilâ 554, havalâ hakkındaki 555 ilâ 560, saklama sözleşmelerini düzenleyen 561 ilâ 580 inci maddelerinde,
 - d) Fikrî mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,
 - e) Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,
 - f) Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde,
- öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri ticari dava ve ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi sayılır. **Ancak, herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmeyen havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan davalar bundan istisnadır.**
- (2) (Değişik: 28/2/2018-7101/61 md.) Ticari davalarda da deliller ile bunların sunulması 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine tabidir; miktar veya değeri yüz bin Türk lirasını geçmeyen ticari davalarda basit yargılama usulü uygulanır.

Özel Kanunlardaki Mutlak Ticari Davalar

- TTK m. 4 düzenlemesinde belirtilen mutlak nitelikteki ticari davalar haricinde, özel kanunlarında ticari dava olarak kabul edilen davalar mevcuttur. Bu düzenlemeler genellikle; kendi özel kanunlarında söz konusu uyuşmazlığın ya ticari dava olduğu ya da ticaret mahkemelerinde görüleceği şeklinde belirtilmiştir.
- Kooperatif Kanunu madde 99 uyarınca; söz konusu kanundan kaynaklanan her türlü uyuşmazlık, tarafların tacir olup olmadıklarına bakılmaksızın ticari dava olarak kabul edilecek ve bunun sonucu olarak Ticaret Mahkemelerinde görülecektir.
- İflas davaları, İcra İflas Kanununda ticari dava olarak nitelendirilmektedir. İİK madde 154 bu davaların Ticaret Mahkemesinde açılacağını belirttikten sonra madde 173 ile iflas davası yargılaması hakkında bilgi vermiştir. İflas davası, iflas takibi yapmış olan alacaklı tarafından borçluya karşı, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde açılır (İİK m.154).
- Yargıtay 19. HD. 2005/9831 E. 2005/10949 K. Ve 09.11.2005 Tarihli kararında; “Finansal Kiralama Kanununun 31.maddesinde, bu kanun gereğince düzenlenen sözleşmelerden doğan davaların ticari dava niteliğinde oldukları öngörülmüştür. Bu durumda davanın esasının incelenmesi gerekirken, görevsizlik kararı verilmesi doğru değildir”. Kazancı İçtihat Bankası.
- Havale, vedia ve Fikir ve Sanat Eserlerine ilişkin haklardan doğan uyuşmazlarda tarafların sıfatına bakılmaksızın bir tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması halinde ticari dava olarak kabul edilir. Bu davalarda her iki tarafında tacir olması gerekmez.

2. Her İki Taraf İçinde Ticari İşletmeyi İlgilendiren Hususlardan Doğan Davalar (Nispi Ticari Davalar)

- “... nispi ticari, dava sayılabilmesi için de davanın her iki tarafının tacir olması ayrıca dava konusu uyuşmazlığın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili bulunması gerekir. Uyuşmazlığın mutlak ticari dava olmadığı konusunda duraksama yoktur” Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu, 2000/2 E. 2002/1 K. 22.03.2002 Tarihli Kararı. Hukuk Türk İçtihat Bankası.

Çekişmesiz Yargı İşleri

- **Çekişmesiz yargı işleri**
- **MADDE 382- (1)** Çekişmesiz yargı, hukukun, mahkemelerce, aşağıdaki üç ölçütten birine veya birkaçına göre bu yargıya giren işlere uygulanmasıdır:
 - a) İlgililer arasında uyumsuzluk olmayan hâller.
 - b) İlgililerin, ileri sürülebileceği herhangi bir hakkının bulunmadığı hâller.
 - c) Hâkimin resen harekete geçtiği hâller.
 - e) **Ticaret hukukundaki çekişmesiz yargı işleri:**
 - 1) Ticari defterlerin zıyaı hâlinde belge verilmesi.
 - 2) Acentenin müvekkili hesabına teslim aldığı malın Borçlar Kanununa göre satılması.
 - 3) Kollektif şirketin tasfiyesinde tasfiye memuru tayini.
 - 4) Komanditer ortağın talebiyle şirket hesaplarını incelemek için eksper tayini.
 - 5) Anonim şirkette aynı sermaye konulması, tescilden itibaren iki yıl içinde sermayenin onda birini aşan tutarda işletme devralınması ve sermaye azaltılmasında bilirkişi raporu alınması ve mahkemenin izni.
 - 6) Kıymetli evrakın iptali.
 - 7) Eşya taşımada eşyanın hasar ve eksiğinin tespit edilmesi; teslim edilememesi hâlinde Borçlar Kanunu hükümlerine göre satılmasına karar verilmesi; gönderilen eşyanın mahkeme marifetiyle muayenesi.
 - 8) Gemi ipoteğinde, malikin bulunamadığı hâllerde kayyım tayini.
 - 9) Deniz raporu tanzimi.
 - 10) Kırkambar sözleşmesinde geminin hareket gününün mahkeme tarafından tayini.
 - 11) Navlun sözleşmesinde, boşaltma limanında malların hâl ve vaziyetinin, ölçü, sayı ve tartısının ekspere tespit ettirilmesi.
 - 12) Müşterek avaryalarda dispeççi tayini ve dispeçin mahkemece tasdiki.
 - 13) Denizcilik rizikolarına karşı sigortalarda zararın ve kapsamının belirlenmesi için bilirkişi tayini.
 - 14) Kooperatiflerde aynı sermayeye değer biçilmesi için bilirkişi tayini.

Ticari dava

- 3. Dava şartı olarak arabuluculuk
- MADDE 5/A- (Ek:6/12/2018-7155/20 md.)
- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, **konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında** dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.
- (2) Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren altı hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla iki hafta uzatılabilir.

İstisnalar

- Menfi tespit davaları
- İnşai davalar
- Genel kurul kararlarının iptali,
- Değer tespiti,
- Çekişmesiz yargı işleri
- TTK.m. 531'e göre şirketin feshi davası

TACİR VE TACİR VASFININ KAYBI

PROF. DR. TEKİN MEMİŞ

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ TİCARET HUKUKU ÖĞRETİM ÜYESİ

WPS Office ile Düzenle

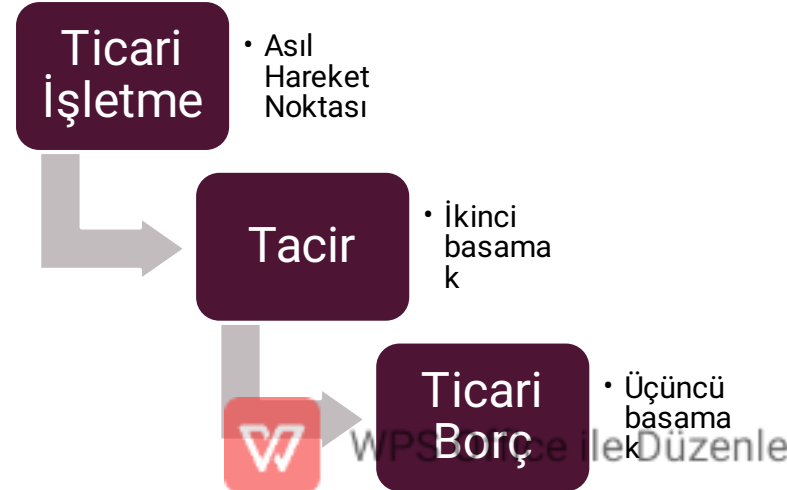
MERDİVEN- AHMET HAŞİM

- ☒ *Ağır, ağır çıkacaksın bu merdivenlerden,
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak,
Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak...*
- ☒ *Sular sarardı... yüzün perde perde solmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...*
- ☒ *Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller;
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller,
Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?*
- ☒ *Bu bir lisân-ı hafîdir ki ruha dolmakta,
Kızıl havâları seyret ki akşam olmakta...*

TACİR KAVRAMINA GENEL BAKIŞ

- ❑ İlk eleştiri, TTK'daki tacir tanımının esasen sübjektif bir sistemin kalıntısı olduğu yönündedir. Nitekim TTK. m. 19/1'deki tacirin borçlarının ticari olması asıldır kuralı, bunun bir yansımasıdır.
- ❑ Bu noktada bu eleştirilere hak verilebilmekle birlikte aslında eTTK ve 6102 sayılı TTK'nın bir merdiven şeklinde tanımları birbirine yasladığını görebiliriz. Bu açıdan bu eleştirilerin çok da haklı olmadığı düşünülebilir.

TACİR TANIMI

- Gerçek Kişi Tacir
- Tüzel Kişi Tacir
- Ara Tacir (ne gerçek kişi ne de tüzel kişi)
- Hem gerçek kişi hem de tüzel kişi olabilecek tacir

GERÇEK KİŞİ TACİR

☒ I - Gerçek kişiler

☒ 1. Genel olarak

- ☒ **MADDE 12-** (1) Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir.
- ☒ (2) Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.
- ☒ (3) Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.

MADDE 12'NİN TASNİFİ

Fıkra	İsimlendirme
(1) Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir.	Tacir (canıyla-kanıyla-ruhuyla tacir)
(2) Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.	Tacir sayılanlar
(3) Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.	Gibi Tacirler

TACİR SAYILMADA UNSURLAR

- ☒ TTK.m. 12'den yola çıkıldığında tacir tanımından ana unsurlar şunlar olmalıdır.
- ☒ 1) Bir ticari işletmenin varlığı,
- ☒ 2) Bunun işletilmesi
- ☒ 3) Kısmen de olsa kendi adına işletilmesidir.
- ☒ * TTK.m. 12 metninde özellikle ticari işletmenin unsurlarına göre bir ayrı süzgeçten geçirilmesi gerekir. Unsurların eksikliğine göre Kanun farklı konumlar belirlemiştir.

KURAL: TİCARİ İŞLETMENİN KENDİ ADINA İŞLETİLMESİ

- ❑ Ticari işletmeyi kendi adına işleten tacir sayılır.
- ❑ Adi şirkette, bütün ortaklar, ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işletmektedir.
- ❑ Hasılat kirasında kiracı ticari işletmeyi kendi adına işletir. Kiracı tacirdir.
- ❑ Yasal temsilci, ticari işletmeyi küçük adına işletmektedir, tacir küçüktür.
- ❑ **2. Küçük ve kısıtlılar**
- ❑ **MADDE 13-** (1) Küçük ve kısıtlılara ait ticari işletmeyi bunların adına işleten yasal temsilci, tacir sayılmaz. Tacir sıfatı, temsil edilene aittir. Ancak, yasal temsilci ceza hükümlerinin uygulanması yönünden tacir gibi sorumlu olur.
- ❑ Bir kimse adına işletilen ticari işletmede tacir temsilci değil, temsil olunandır.

MADDE 12'NİN UNSURLARA GÖRE İNCELENMESİ

Fıkra	İsimlendirme
(1) Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir.	Ticari işletme var + işletiliyor
(2) Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır.	Ticari işletme var => HENÜZ İŞLETİLMİYOR
(3) Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.	TİCARİ İŞLETME YOK + İŞLETİLMİYOR => AMA VAR GİBİ GÖSTERİLİYOR

- ⊠ Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin 03.12.1991 tarih ve 90-2212/6445 sayılı kararı:
- ⊠ "...davalı gösterilen Kollektif şirketin kuruluş çalışmaları yapılmakla birlikte kurulmamış ve sicile tescil edilmemiştir. Bu durumda TK'nın 138 maddesi yollaması ile Borçlar Kanunu 520/II. maddesi uyarınca şirketin kurucuları arasında adi bir ortaklığın varlığı kabul edilmelidir. Bu sebeple sözü geçen kişiler henüz kurulmamış olan Şirket ile ilgili olarak yaptıkları işlemlerden dolayı üçüncü kişilere karşı Müteselsilen sorumludur..."

TACİR SIFATININ KAZANILMASINDA YA DA KAYBINDA SİCİLE TESCİL ŞART MI?

- ⊠ Yargıtay 11. HD. 19.10.1990 tarih ve E. 6902/K. 6670 sayılı kararı:
- ⊠ “...ticari işletmeyi fiilen işleten gerçek kişilerin tacir sayılabilmesi için, ticaret siciline kayıt olması şart değildir. Diğer bir deyişle, Ticaret Siciline kayıt tacir sıfatının zorunlu bir unsuru değil, sadece neticesidir.”
- ⊠ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 09.01.2014 tarih ve E. 10054/K. 361:
- ⊠ «6102 sayılı TTK'nın 12/1. maddesine göre bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir. Bu tanıma göre, bir gerçek kişinin ticaret sicilinden işletmesini terkin ettirmiş olması, koşulları varsa kendisinin tacir sıfatına etkili değildir. Bu durumda, sağ olmakla hak ehliyetine sahip bulunan davalının tekrar ticaret siciline kaydı için işbu ihya davasının açılmasında hukuksal yararın bulunduğundan söz edilemez. Davalı gerçek kişi aleyhindeki iflas davasının açıldığı mahkemece İİK'nın 44. maddesi hükmünün nazara alınarak davalı gerçek kişi aleyhine iflas davası açılıp açılmayacağının takdir edilmesi tabiidir. Tüm bu hususlar gözetilerek, yasal dayanağı bulunmayan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir».

TİCARET YAPMAKTAN MEN EDİLENLERİN DURUMU

3. Ticaret yapmaktan men edilenler

- ☒ **MADDE 14-** (1) Kişisel durumları ya da yaptığı işlerin niteliği nedeniyle yahut meslek ve görevleri dolayısıyla, kanundan veya bir yargı kararından doğan bir yasağa aykırı bir şekilde ya da başka bir kişinin veya resmi bir makamın iznine gerek olmasına rağmen izin veya onay almadan bir ticari işletmeyi işleten kişi de tacir sayılır.
- ☒ (2) Birinci fıkraya aykırı hareketin doğurduğu hukuki, cezai ve disipline ilişkin sorumluluk saklıdır.
- ☒ DMK- Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı:
- ☒ (1) Madde 28 – Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç). Yeniden düzenleme son cümle: 2/1/2014 - 6514/9 md.) Memurlar, mesleki faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir iş yerinde veya vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışamaz.
- ☒ (Değişik ikinci fıkra: 8/8/2011 - KHK-650/38 md.; İptal ikinci fıkra: Anayasa Mahkemesinin 18/7/2012 tarihli ve E.: 2011/113 K. : 2012/108 sayılı Kararı ile(1) ; Yeniden düzenleme: 2/1/2014 - 6514/9 md.) Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş yardım sandıklarının yönetim, denetim ve disiplin kurulları üyelikleri ile özel kanunlarda belirtilen görevler bu yasaklamanın dışındadır.
- ☒ (2) Eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler,

- ⌘ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 12.03.1997 tarih ve E. 850/K. 186 sayılı kararı:
- ⌘ “...Devlet memuru bir tacir (TTK. Md. 14) veya bir esnaf (TTK. Md. 17) gibi, ticari faaliyette bulunurken bu tür faaliyetleri gereği, ticari nitelikte bir sözleşme ilişkisine girmiş ise, memuriyet sıfatından kaynaklanan inzibati sorumluluğu, aynen devam etmek koşuluyla, sözleşme sorumluluğu kabul edilmeli ve bu tip sözleşmelerde hukuken geçerli ve bağlayıcı olmalıdır.’

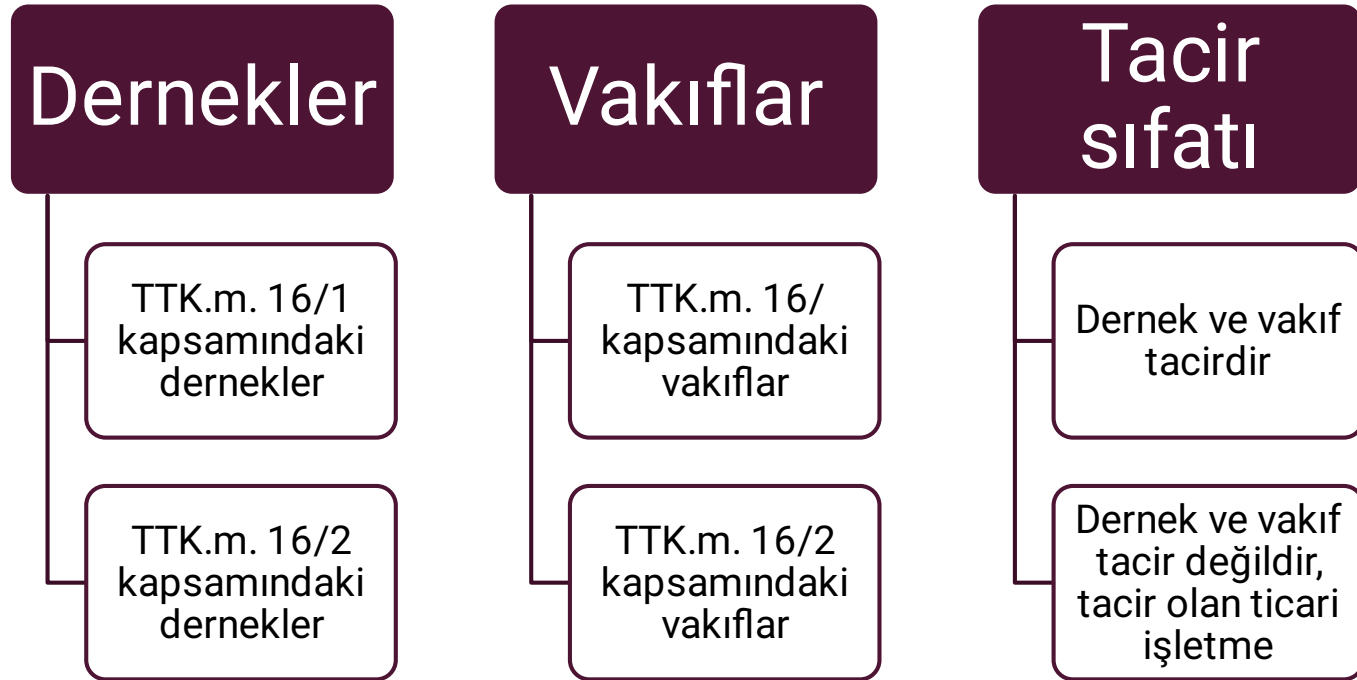
TÜZEL KİŞİ TACİRLER

☒ II - Tüzel kişiler

- ☒ **MADDE 16-** (1) Ticaret şirketleriyle, amacına varmak için ticari bir işletme işleten vakıflar, dernekler ve kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek veya ticari şekilde işletilmek üzere Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar da tacir sayılırlar.
- ☒ (2) Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri ile kamu yararına çalışan dernekler ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcayan vakıflar, bir ticari işletmeyi, ister doğrudan doğruya ister kamu hukuku hükümlerine göre yönetilen ve işletilen bir tüzel kişi eliyle işletsinler, kendileri tacir sayılmazlar.

DERNEK VE VAKIFLAR

DİĞER DEVLET VE KAMU KURUMLARININ TACİR NİTELİĞİ

- ⊠ TTK.m. 16'ya göre özel hukuk hükümlerine göre kurulan kurum ve kuruluşlar:
- ⊠ Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile bunlara bağlı müesseseler
- ⊠ Özel hukuk hükümleri uyarınca yönetilen ve ticari şekilde işletilen kurum ve kuruluşlar
- ⊠ Tubitak, Oyak vb.
- ⊠ DİKKAT: Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ve diğer kamu kurumları tacir sayılmaz!

- ⌘ Yargıtay 23. HD. 12/02/2019 tarih ve E. 9368/K. 419 sayılı karar: ‘
- ⌘ ‘233 Sayılı KHK'nın TTK'nın 16/1. maddesine uygun düzenlemeler getirmiştir. 233 Sayılı KHK'nın 4/2. maddesine göre kamu iktisadi teşebbüsleri, 233 Sayılı KHK'de belirtilen konular dışında özel hukuk hükümlerine bağlıdır. 233 sayılı KHK'nın 5. maddesi uyarınca çıkarılan iktisadi devlet teşebbüsleri ve kamu iktisadi kuruluşlarının ana statülerinde bunların özel hukuk hükümlerine göre işletilmek üzere kuruldukları belirtilmektedir. Her ne kadar TTK'nın 16/1. maddesinde "Kuruluş kanunlarından" söz edilmekte ise de bugün için kamu iktisadi teşebbüslerinin kendi kuruluş kanunları bulunmadığı ve onlar yerine Yüksek Planlama Kurulu tarafından ana statüler hazırlanıp bunlar Resmi Gazete'de ilan edildikleri için TTK'nın 16/1. maddesindeki hükmü, "Ana statüleri gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek üzere kurulmak" şeklinde anlamak gerekecektir. Bir kamu iktisadi teşebbüsünün tacir sayılabilmesi için ticari şekilde işletilmek üzere kurulması da yeterlidir. Zira, TTK'nın 16/1. maddesi iki şartı birlikte aramamakta kendi kuruluş kanunları (ana statüleri) gereğince özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek cümlesinden sonra "Veya" eki getirilerek "Ticari şekilde işletilmek üzere kurulan" kurum ve kuruluşların da tacir sayılacağını belirtmektedir.”

ARA (SINIF) TACİR

Kamuya yararlı
dernek ve
vakıfların işlettiği
işletmeler

- İşletmenin kendisi

Donatma İştiraki

- (donatanlar tacir değil)
- İşletmenin kendisi

Sonuç:

- Hukukumuzda gerçek ya da tüzel kişi olmamakla birlikte kişiliği bulunmayan bir tacir sınıfı ortaya çıkmıştır.

HEM GERÇEK KİŞİ HEM TÜZEL KİŞİ OLABİLECEK OLAN TACİR: ÖZEL DURUM- ŞİRKETLER TOPLULUĞU-HAKİM TEŞEBBÜS

☒ G) Şirketler topluluğu

☒ I - Hâkim ve bağlı şirket

☒ **MADDE 195-** (1) a) Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketinin, doğrudan veya dolaylı olarak;

☒ 1. Oy haklarının çoğunluğuna sahipse veya

☒ 2. Şirket sözleşmesi uyarınca, yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haizse veya

☒ 3. Kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturuyorsa,

☒ b) Bir ticaret şirketi, diğer bir ticaret şirketini, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hâkimiyeti altında tutabiliyorsa, birinci şirket hâkim, diğeri bağlı şirkettir. Bu şirketlerden en az birinin merkezi Türkiye’de ise, bu Kanundaki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır.

☒ (2) Birinci fıkrada öngörülen hâller dışında, bir ticaret şirketinin başka bir ticaret şirketinin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, birinci şirketin hâkimiyetinin varlığına karinedir.

☒ (3) Bir hâkim şirketin, bir veya birkaç bağlı şirket aracılığıyla bir diğer şirkete hâkim olması, dolaylı hâkimiyettir.

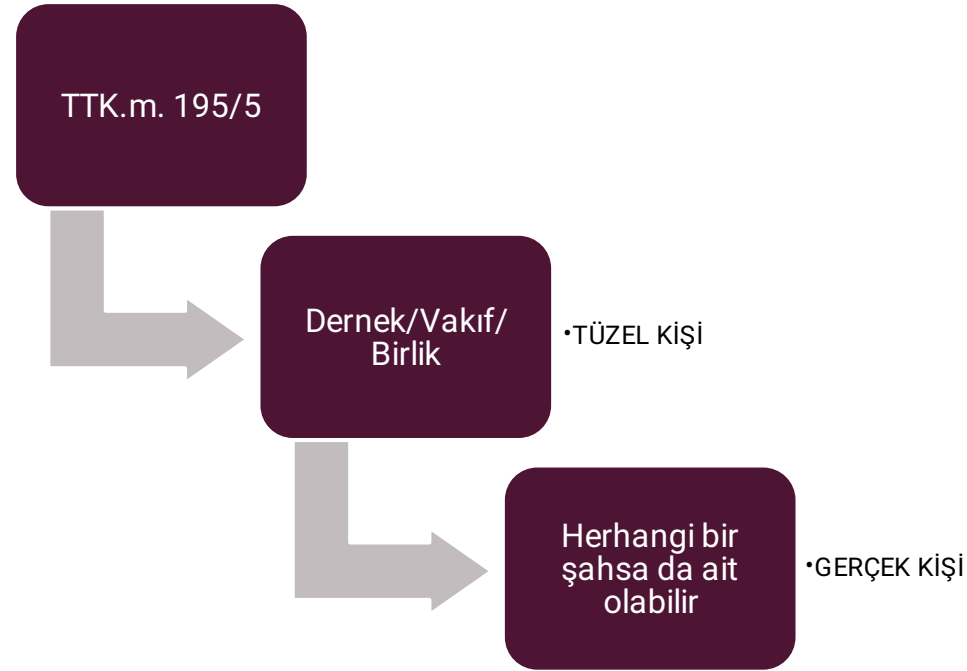
☒ (4) Hâkim şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketler, onunla birlikte şirketler topluluğunu oluşturur. Hâkim şirketler ana, bağlı şirketler yavru şirket konumundadır.

☒ (5) Şirketler topluluğunun hâkiminin, merkezi veya yerleşim yeri yurt içinde veya dışında bulunan, bir teşebbüs olması hâlinde de, 195 ilâ 209 uncu maddeler ile bu Kanundaki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanır. **Hâkim teşebbüs tacir sayılır.** Konsolide tablolar hakkındaki hükümler saklıdır.

☒ (6) Şirketler topluluğuna ilişkin hükümlerin uygulanmasında “yönetim kurulu” terimi limited şirketlerde müdürleri, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile şahıs şirketlerinde yöneticileri, diğer tüzel kişilerde yönetim organını ve gerçek kişilerde gerçek kişinin kendisini ifade eder.

TTK.M. 195/5- ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA TACİR İHTİMALLERİ

WPS Office ile Düzenle

- ⊠ Yargıtay 19. Hukuk Dairesinin daha yeni 01.12.2010 tarihli, E. 13557/K. 13646 sayılı kararı:
- ⊠ “...Türk Ticaret Kanunu'nun 14'üncü maddesine göre bir ticari işletmeyi, kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimseye tacir denir. Davalı bir ticari işletmeyi kendi adına işletmediği gibi ticari işletme açmış izlenimi uyandıracak şekilde davranmamış; ticaret siciline kaydolmamış, (tacir sıfatıyla) vergi mükellefiyeti başlatmamış, ilan ve sirküler gibi yollarla tacir olduğu intibayı yaratacak faaliyet göstermemiştir. Sermaye şirketine ortak ya da yönetici olmak, tek başına o kişinin tacir olduğu anlamına gelmez.”

TACİR SIFATININ KAYBI

- ❑ Tacir sıfatının kazanılması için gerekli olan ticari işletme ortadan kalkarsa tacir sıfatı da ortadan kalkar.
- ❑ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 09.01.2014 tarih ve E. 10054/K. 361:
- ❑ «6102 sayılı TTK'nın 12/1. maddesine göre bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir. Bu tanıma göre, bir gerçek kişinin ticaret sicilinden işletmesini terkin ettirmiş olması, koşulları varsa kendisinin tacir sıfatına etkili değildir. Bu durumda, sağ olmakla hak ehliyetine sahip bulunan davalının tekrar ticaret siciline kaydı için işbu ihya davasının açılmasında hukuksal yararın bulunduğundan söz edilemez. Davalı gerçek kişi aleyhindeki iflas davasının açıldığı mahkemece İİK'nın 44. maddesi hükmünün nazara alınarak davalı gerçek kişi aleyhine iflas davası açılıp açılmayacağının takdir edilmesi tabiidir. Tüm bu hususlar gözetilerek, yasal dayanağı bulunmayan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir».
- ❑ **5. Değişiklikler**
- ❑ **MADDE 31-** (1) Tescil edilmiş hususlarda meydana gelen her türlü değişiklik de tescil olunur.
- ❑ (2) Tescilin dayandığı olgu veya işlemler tamamen veya kısmen sona erer ya da ortadan kalkarsa sicildeki kayıt da kısmen yahut tamamen silinir.
- ❑ (3) Her iki hâlde 27 ilâ 30 uncu madde hükümleri geçerlidir.

İİK.M. 44

- ☒ Ticareti terk edenler:
- ☒ Madde 44 – (Değişik: 18/2/1965-538/22 md.) Ticareti terk eden bir tacir 15 gün içinde keyfiyeti kayıtlı bulunduğu ticaret siciline bildirmeye ve bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren bir mal beyanında bulunmaya mecburdur. Keyfiyet ticaret sicili memurluğunca ticaret sicili ilanlarının yayınlandığı gazete’de ve alacaklıların bulunduğu yerlerde de mütat ve münasip vasıtalarla ilan olunur. İlan masraflarını ödemeyen tacir beyanda bulunmamış sayılır.
- ☒ Bu ilan tarihinden itibaren bir sene içinde, ticareti terk eden tacir hakkında iflas yolu ile takip yapılabilir.
- ☒ Ticareti terk eden tacir, mal beyanının tevdii tarihinden itibaren iki ay müddetle haczi kabil malları üzerinde tasarruf edemez.
- ☒ Üçüncü şahısların zilyedlik ve tapu sicili hükümlerine dayanarak iyi niyetle elde ettiği haklar saklıdır. Ancak karı ve koca ile usul ve fûru, neseben veya sıhren ikinci dereceye kadar (Bu derece dahil) hısımlar, evlat edinenle evlatlık arasındaki iktisaplarda iyi niyet iddiasında bulunulamaz.
- ☒ (Değişik beşinci fıkra: 17/7/2003-4949/11 md.) Mal beyanını alan merci, keyfiyeti tapu veya gemi sicil daireleri ile Türk Patent Enstitüsüne bildirir. Bu bildiri üzerine sicile, temlik hakkının iki ay süre ile tahdit edilmiş bulunduğu şerhi verilir. Keyfiyet ayrıca Türkiye Bankalar Birliğine de bildirilir.
- ☒ Bozulmaya maruz veya muhafazası külfetli olan veya tayin edilen kanuni müddet içinde değerinin düşmesi kuvvetle muhtemel bulunan mallar hakkında, tacirin talebi üzerine, mahkemece icra memuru marifetiyle ve bu kanun hükümleri dairesinde bu malların satılmasına ve bedelinin 9 uncu maddede yazılı bir bankaya depo edilmesine karar verilebilir.

- ☒ Ticareti terk edenlerin cezası:
- ☒ Madde 337/a –
- ☒ (Ek: 18/2/1965-538/133 md.; Değişik: 31/5/2005-5358/8 md.) 44 üncü maddeye göre mal beyanında bulunmayan veya beyanında mevcudunu eksik gösteren veya aktifinde yer almış malı veya yerine kaim olan değerini haciz veya iflas sırasında göstermeyen veya beyanından sonra bu malları üzerinde tasarruf eden borçlu, bundan zarar gören alacaklının şikâyeti üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- ☒ Birinci fıkradaki fiillerin işlenmesinden alacaklının zarar görmediğini ispat eden borçluya ceza verilmez.
- ☒ Borçlunun iflası halinde, birinci fıkradaki durum ayrıca taksiratlı iflas hali sayılır.

TACİR OLMANIN HÜKÜM VE SONUÇLARI

PROF. DR. TEKİN MEMİŞ

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ TİCARET HUKUKU ÖĞRETİM ÜYESİ

WPS Office ile Düzenle

BİLDİĞİM BİR ŞARKI VAR - ÜMİT YAŞAR OĞUZCAN

Merhametsiz karanlıklar içindeyim
Ne zaman güneş doğacak bilmiyorum
Mavi denizlere mor dağlara karşı
Bildiğim bir şarkı var onu söylüyorum

Bildiğim bir şarkı var onu söylüyorum
Bütün şarkılar gibi kederli
Sokaklar, caddeler, evler bomboş
Yokluğun sırtıma saplandı bir bıçak gibi

Yokluğun sırtıma saplandı bir bıçak gibi
Akıtır taş, toprağa kanımı
Dünya seninle aydınlık ve güzeldi
Şimdi bin güneş doğsa götürmez karanlığımı

Şimdi bin güneş doğsa götürmez karanlığımı
Yanmaz elinin değmediği ışıklar
Gel, o şarkıyı beraber söyleyelim
Tut ellerimden beni aydınlığa çıkar

Tut ellerimden beni aydınlığa çıkar
Yumdum gözlerimi seni düşünüyorum
Mavi denizlere, mor dağlara karşı
Bildiğim bir şarkı var onu söylüyorum

Tacir olmanın sonuçları

Nimetleri

Külfetleri

Tacir olmanın
diğer
sonuçları

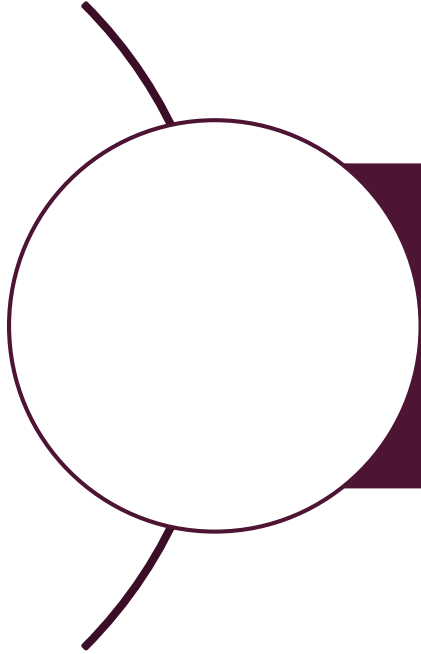
WPS Office ile Düzenle

KÜLFETLERİ

- İflasa tabi olmak
- Ticaret unvanı seçmek ve kullanmak
- İşletmesini ticaret siciline tescil ettirmek
- İhtar ve ihbarların belirli şekillerde yapılması
- Basiretli Bir işadamaı gibi hareket etmek
- Ücret ve cezanın indirilmesini isteyememe
- Ticari örf ve adete tabi olmak
- Ticari iş karinesine tabi olmak
- Fatura verme
- Fatura ve teyit mektubuna itiraz

NİMETLERİ

Ücret ve faiz istemek hakkı
Tacirler arasında daha yüksek faiz talep edebilme hakkı
Ticari defterleri delil olarak kullanma hakkı
Tacirler arasındaki hapis hakkı kolaylığından yararlanma
Küçük tacir ve çiftçinin korunması

WPS Office ile Düzenle

KÜLFETLERİ

- ❑ İFLASA TABİ OLMA
- ❑ Hukukumuzda asıl olan, tacirlerin iflas yoluyla takip edilebilmesidir. (TTK.m. 12; m. 16; m. 17; m. 195/5)
- ❑ İflas, son derece ağır sonuçları olan bir durumdur. Külli takiptir. Borçlunun bütün mallarına yasal olarak el konulmasını ve paraya çevrilip takipte bulunan alacaklılara verilmesini ifade eder. İflasın açılması ile kişinin malvarlığı üzerindeki tasarruf imkanı ortadan kalkar. İflasla birlikte artık borçlunun bütün müeccel borçları muaccel hale gelir.
- ❑ İflas etmiş kimsenin çek karnesi alması da çok zordur.
- ❑ Bazı şirketlerin yönetiminde görev alması imkansızdır. Banka ve sigorta şirketleri gibi.

İFLASA TABİ OLMAK

- ⊠ Kural, tacirlerin iflas yolu ile takibi olmasına karşın bazı istisnaları da vardır:
- ⊠ 1- İİK.m. 44'e göre ticareti terk ettiğini bildiren tacirin ilandan itibaren 1 yıl daha süre ile iflas yolu ile takip edilebilmesi mümkündür.
- ⊠ 2- Kollektif şirket ortakları ile komandit şirketin komandite ortaklarının iflas yolu ile takibi mümkündür.
- ⊠ 3- Bankaların yönetici, denetçi ve hakim ortaklarının kanuna aykırı işlemleri ile bankanın fona devrine sebep olmaları halinde (5411 sy. K. M. 110).
- ⊠ 4. SPK.m. 46.

TİCARET UNVANI KULLANMAK

❑ 2. Tescil

- ❑ **MADDE 40-** (1) Her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.
- ❑ (2) (**Değişik: 15/2/2018-7099/21 md.**) Her tacir kullanacağı ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı sicil müdürlüğüne verir. Tacir, tüzel kişi ise unvanla birlikte onun adına imzaya yetkili kimselerin imzaları da sicil müdürlüğüne verilir. İmza beyanı, herhangi bir ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda yazılı beyanda bulunmak suretiyle verilir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak tebliğ ile belirlenir.
- ❑ (3) Merkezi Türkiye’de bulunan ticari işletmelerin şubeleri de bulundukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur. Ticaret unvanına ve imza örneklerine ilişkin birinci ve ikinci fıkra hükümleri bu işletmelere de uygulanır. Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça merkezin bağlı olduğu sicile geçirilen kayıtlar şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil olunur. Ancak, bu hususta şubenin bulunduğu yer sicil müdürlüğünün ayrı bir inceleme zorunluluğu yoktur.
- ❑ (4) Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye’deki şubeleri, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil olunur. Bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye’de bulunan tam yetkili bir ticari mümessil atanır. Ticari işletmenin birden çok şubesi varsa, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil olunur.

İŞLETMESİNİ TİCARET SİCİLİNE TESCİL ETTİRMEK

❑ 2. Tescil

❑ **MADDE 40-** (1) Her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

❑ Ancak bu tescil, kurucu değil bildiricidir.

❑ 2. Tescile davet ve ceza

❑ **MADDE 33-** (1) Tescili zorunlu olup da kanuni şekilde ve süresi içinde tescili istenmemiş olan veya 32 nci maddenin üçüncü fıkrasındaki şartlara uymayan bir hususu haber alan sicil müdürü, ilgilileri, belirleyeceği uygun bir süre içinde kanuni zorunluluklarını yerine getirmeye veya o hususun tescilini gerektiren sebeplerin bulunmadığını ispat etmeye çağırır.

İHTAR VE İHBARLARIN BELİRLİ ŞEKİLLERDE YAPILMASI

- ☒ TTK.m. 18/3:
- ☒ (3) Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır.
- ☒ TTK.m. 18'in geçerli olabilmesi için her iki tarafın da tacir olması gerekir. eTTK'dan farkı «muteber olması» ibaresinin Kanun'dan çıkarılmış olmasıdır.
- ☒ Bu durumda öğretide TBK.m. 12 gereğince yine de söz konusu şekil şartlarının geçerlilik şartı olduğunu ileri sürülmektedir. Kanaatimce TBK.m. 12, sözleşmeler için uygulanacağı, burada ise sözleşmenin kurulmasının söz konusu olmadığını düşünmekteyim.
- ☒ Yargıtay, maddede geçen şekillerde ihtar ve ihbarların yapılmasının geçerlilik şartı olmadığı ispat şartı olduğu içtihadındadır.

BASİRETİLİ BİR İŞADAMI GİBİ HAREKET ETMEK

- ☒ TTK.m. 18: (2) Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.
- ☒ Basiret: «bsr», uzağı görmek, bilgi ve tecrübeleri ile tahmin edebilmek anlamına gelmektedir.
- ☒ Basiretli bir işadamı gibi hareketin ya da özenin ölçüleri, objektif ölçülere göre tayin edilmelidir. Objektif ölçü olarak söz konusu tacirin, ticaretinin özelliği göz önünde tutularak, tedbirli ve ileriye makul ve mutad oranda gören bir tacirin davranışı alınır. Ancak bu ölçü, söz konusu işin özel niteliğine ya da sözleşmeye göre değerlendirilmesine de engel değildir.
- ☒ Basiretli bir işadamı gibi davranmak hükmü ile tacire bir özen görevi yüklenmektedir ve bu kural, **tamamlayıcı bir hukuk kuralıdır**. Kanaatimce TTK.m.18 hükmü, tamamlayıcı bir hükümdür. Bu hüküm, **bazen sözleşmenin yorumlanmasında bazen de kişinin kusurlu olup olmadığını tayinde rol oynamaktadır**. Hemen belirtmek gerekir ki aslında MK.m.2 kuralı da tamamlayıcı bir kuraldır.
 - ☒ Gönen Eriş, Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, Ankara 2004, s. 686.
 - ☒ Halil Arslanlı, Kara Ticareti Hukuku Umumi Prensipler, İstanbul 1960, s.62.
 - ☒ Poroy/Yasaman, s. 142; Rıza Ayhan/Hayrettin Çağlar/Mehmet Özdamar, Ticari İşletme Hukuku, Ankara 2009, s. 94; Buna karşın Fahiman Tekil, Yargıtay kararına atfen TTK.m.20/II hükmünün fuzulen ve yapay konulmuş olan bir hüküm olmadığını, TTK'nun bir çok hükmüne önderlik eder nitelikte bir kavram olduğunu belirtir (bkz. Ticari İşletme Hukuku, İstanbul 1990, s. 147.
 - ☒ *Tekin Memiş, Fikri Mülkiyet İhlallerinde Basiretli Tacir Kavramı – Yargıtay Kararı İncelemeleri, Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı -2010, İstanbul 2011, s. 344 vd.; 11.HD., 23.1.2001, E. 2000/8883, K. 2001/403 (FMR, C. I, Sayı 3, s. 187 vd.*

- ⊠ Basiretli bir iş adamı gibi hareket, TTK'daki ana ilkelerden biridir.
- ⊠ Daha sonra anlatacağımız tacirin ücret ve cezi şartın tenkisini indiremeyeceği hususu da bu ilkenin bir yansımasıdır.
- ⊠ Tacir, gabin (aşırı yararlanma) hükümlerine dayanırken hiffetinin ardına sığınamaz, sadece zorda kalmanın ardına sığınabilir.
- ⊠ Sözleşmeleri okumadığını ileri süremez, sözleşmelerde yer alan hükümleri düşünemediğini de ileri süremez.
- ⊠ Sözleşmelerin döviz cinsinden yapılması ve sözleşmelerdeki faiz kaydı bu açıdan ele alınmalıdır.
- ⊠ Sadece BK.m. 27 anlamında konu değerlendirilmelidir.

- ❑ Yargıtay 11. H. D. 17/11/2003 tarihli, 2003/3979 E., 2003/10988 K. Sayılı ilamı.
- ❑ “Davacı tacirin ekonomik kriz işaretlerinin ortaya çıktığı bir dönemde yabancı para üzerinden kira sözleşmesi yapması nedeniyle basiretli bir tacir gibi davranmadığı sonucuna varılmalıdır. TTK.nun 18/1. maddesinde A.Ş.lerin tacir oldukları açıklanmıştır. Aynı Yasa’nın 20/II. maddesine göre de her tacirin ticaretine ait faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir. Basiretli bir iş adamı gibi davranma yükümü aslında objektif bir özen ölçüsü getirmekte ve tacirin ticari işletmesiyle ilgili faaliyetlerinde, kendi yetenek ve imkanlarına göre ondan beklenebilecek özeni değil, aynı ticaret dalında faaliyet gösteren tedbirli, öngörülü bir tacirden beklenen özeni göstermesinin gerekli olduğu kabul edilmektedir. Gerekli tedbirleri almadan sözleşme yapan ve borç altına giren tacirin alabileceği tedbirle önleyebileceği bir imkansızlığa dayanması kabul edilebilecek bir durum değildir. Ülkemizde 1958 yılından beri devalüasyonlar ilan edilmekte, sık sık para ayarlamaları yapılmakta, Türk parasının değeri dolar ve diğer yabancı paralar karşısında düşürülmektedir. Dolayısıyla ülkemizdeki istikrarsız ekonomik durum tacir olan taraflarca tahmin olunabilecek bir keyfiyettir. Somut olayda uyarlamanın koşullarından olan öngörülmezlik unsuru oluşmamıştır.”

❑ *davacı tacir olup ticari işlem ve eylemlerinde basiretli davranmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük çerçevesinde davacının ticari ilişkide bulunduğu şahıslara ilişkin gerekli araştırmayı yapması, borca karşılık kendisine verilen çeklerin sıhhatlerini araştırması gereklidir.*

❑ *Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T: 21.03.2016, E: 2015/13317, K:2016/3073*

❑ Davacı limited şirket olup ek sözleşmenin imzalandığı tarihte yürürlükte bulunan 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 18/I. maddesi (6102 Sayılı TTK'nın 16. maddesi) uyarınca tacirdir. Aynı kanunun 20/II. maddesi (6102 Sayılı TTK'nın 18/II) maddesi uyarınca her tacirin ticaretine ait faaliyetlerinde basiretli bir işadımı gibi hareket etmesi gerekir. Basiretli bir işadımı gibi davranma yükümü aslında objektif bir özen ölçüsü getirmekte ve tacirin ticari işletmesiyle ilgili faaliyetlerinde, kendi yetenek ve imkânlarına göre ondan beklenebilecek özeni değil aynı ticaret dalında faaliyet gösteren tedbirli ve öngörülü bir tacirden beklenen özeni göstermesinin gerekli olduğunu vurgulamaktadır (Ticari İşletme Hukuku, Prof. dr. Sabih Arıkan 7. Baskı 2004 sayfa 132 vd.). Tacir özellikle ticari işletmesiyle ilgili sözleşmeleri yaparken ve bu sözleşmelerden doğan borçlarını yerine getirirken basiretli bir işadımı gibi davranmak zorundadır. Tacir, ister icapta bulunan, isterse kabul eden durumunda olsun akdin kurulmasından önce ve kurulması sırasında ticaretinin özelliğini gözönünde tutan tedbirli ve ileriye makul ve mutad bir oranda gören bir tacir gibi davranmak zorundadır. Araştırma yapmaksızın ve tedbirsiz bir şekilde hareket ederek icapta ve kabul beyanında bulunan tacir basiretli bir işadımı gibi davranma mükellefiyetini yerine getirmemiş sayılır.

❑ YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ E. 2018/17 K. 2018/1642T. 19.4.2018

✕ 11.HD. 13.03.1987, 1336 E. / 1468 K

“Davacı, davalının ihaleye girmesine karşın ihale hükümlerini yerine getirmediğini ileri sürerek tazminat istemiş, davanın kabulüne ilişkin karar, Dairemizce onanmıştır. Davalı karar düzeltme isteminde bulunmuştur. Dosyadaki yazılara, mahkeme kararında belirtilip Yargıtay ilamında benimsenen gerektirici sebeplerle ve davalı basiretli bir tacir gibi hareket etmek zorunda olduğuna göre, numune gösterilerek yapılan siparişin kendince ve Türkiye’de imalinin mümkün olup olmadığının iyice araştırılıp, teklifini ona göre vermesi gerektiğinden, davalı vekilinin karar düzeltme isteminin reddi gerekmiştir.”

1.HD. 10.06.1991, 2370 E. / 3797 K.

“Taşıyıcı bir tacir olup basiretli davranmak zorundadır. İşte bu nedenle taşıma sözleşmesi yapılırken, yolun uzunluğu ve yolun niteliği göz önüne alınarak teklif verilmesi gerekir.”

- ☒ “Bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır. Tüzel kişi tacirin barınma, gıda, giyinme ve aile gibi özel insani ihtiyaçları olmadığı için bunların hakiki şahıslar gibi adi borç ilişkileri alanı olmadığı kabul edilir. Doğrudan ticari amaçla ya da işletmenin iç ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla olup olmadığına bakılmaksızın bütün hukuki ilişkileri ticari faaliyet kapsamında olup özel hayatlarına ilişkin bir işlem söz konusu olamayacaktır. Tacirin, ticari işletmesiyle ilgili tüm faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi davranması gerekir. Bu cümleden olarak ticari işletmesiyle ilgili sözleşmeleri yaparken ve bu sözleşmelerden doğan borçlarını yerine getirirken basiretli bir iş adamı gibi davranmak zorundadır. O nedenle tüketiciler için düzenlenen yasa hükümleri kapsamına alınmazlar.”
- ☒ (Yargıtay 12. H.D., 26.05.2015 T. ve 2015/4190 E., 2015/14349 K.); Yargıtay H.G.K. 11.10.2000 T. ve 2000/1255 E., 2000/1249 K. ; Yargıtay H.G.K. 21.09.2011 T. ve 2011/19-500 E., 2011/550 K.

ÜCRET VE CEZANIN İNDİRİLMESİNİ İSTEYEMEMESİ

❑ 4. Ücret ve sözleşme cezasının indirilmesi

- ❑ **MADDE 22-** (1) Tacir sıfatını haiz borçlu, Türk Borçlar Kanununun 121 inci maddesinin ikinci fıkrasıyla 182 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 525 inci maddesinde yazılı hâllerde, aşırı ücret veya ceza kararlaştırılmış olduğu iddiasıyla ücret veya sözleşme cezasının indirilmesini mahkemeden isteyemez.
- ❑ **Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 05.12.2017 tarihli ve E. 2017/15056 – K. 2017/17040;** *“Dava, itirazın iptali istemine ilişkindir. T.B.K. 182/ son maddesi hâkime fahiş gördüğü cezai şartı indirme yükümlülüğünü vermiştir. Bunun sonucu olarak aşırı görülen cezai şartın indirilmesinde tazmin ve ceza dengeli olarak korunmalıdır. Ticari olmayan işlemlerde bu kuraldan dolayı borçlu ileri sürmese bile, hâkim cezai şarttan indirim yapıp yapılmayacağını doğrudan görevinden ötürü saptamalıdır. Öte yandan TTK’nın 22 (eski 24) maddesi gereğince tacir sıfatını haiz borçlu cezai şartın indirilmesini isteyemez ise de kararlaştırılan ceza tutarı borçlunun iktisaden sarsılmasını, çöküntüye uğramasını mucip olacak ise indirim isteyebileceği uygulamada kabul edilmektedir.”*
- ❑ **Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 21.06.2017 gün ve E. 2017/11148 – K. 2017/10611 sayılı kararında;** *“Öte yandan Mahkemenin de kabulünde olduğu üzere, sözleşmenin tarafları ceza miktarını tayinde serbest olmakla birlikte hükmedilecek ceza tutarının hak, adalet ve nefaset kurallarına da uygun olması gerekir. TBK. 182/son maddesi gereğince Hâkim borçluyu iktisaden sarsan ceza miktarını tenkisle mükellef olup, hâkim tarafından resen nazara alınması gereken bu hüküm açısından; borca aykırı davranılması yüzünden uğranılan zarar ile tayin edilen ceza tutarı arasında adalet ve hakkaniyet ölçüsünü zedeleyen bir fark bulunmamalıdır. Esasen TTK’nın 22’nci maddesi gereğince tacir sıfatını haiz borçlu cezai şartın indirilmesini isteyemez ise de, kararlaştırılan ceza tutarı borçlunun iktisaden sarsılmasını, çöküntüye uğramasını mucip olacak ise indirim isteyebileceği uygulamada kabul edilmektedir.”*
- ❑ **Yargıtay 19. H.D., 05.04.2011 T. ve 2010/11107 E., 2011/4427 K. :**
- ❑ *“Belirtilen hükme göre cezai şartın tenkisi tacir sıfatına haiz borçlu tarafından istenemez ise de, BK’nun 19-20 ve BK’nun 161/2. maddeleri gereğince cezai şart tacir borçlunun ekonomik olarak mahvına sebep olacak derecede ağır ve yüksek ise bu husus genel adap ve ahlaka aykırı sayılacağından mahkemece cezai şartın tamamen veya kısmen iptaline karar verilmesi mümkündür.”*

TİCARİ ÖRF VE ADETE TABİ OLMAK

❑ II - Ticari örf ve âdet

- ❑ **MADDE 2-** (1) Kanunda aksine bir hüküm yoksa, ticari örf ve âdet olarak kabul edildiği belirlenmedikçe, teamül, mahkemenin yargısına esas olamaz. Ancak, irade açıklamalarının yorumunda teamüller de dikkate alınır.
- ❑ (2) Bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü ticari örf ve âdetler genel olanlara üstün tutulur. İlgililer aynı bölgede değilse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe, ifa yerindeki ticari örf ve âdet uygulanır.
- ❑ (3) Ticari örf ve âdet, tacir sıfatını haiz bulunmayanlar hakkında ancak onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği takdirde uygulanır.

TİCARİ İŞ KARİNESİNE TABİ OLMAK

❑ 1. Ticari iş karinesi

- ❑ **MADDE 19-** (1) Bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır. Ancak, gerçek kişi olan bir tacir, işlemi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirdiği veya işin ticari sayılmasına durum elverişli olmadığı takdirde borç adi sayılır.
- ❑ (2) Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, diğeri için de ticari iş sayılır.

FATURA VERME

- ❑ VUK- Madde 229 – Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır
- ❑ VUK-Madde 231/5. (Değişik: 4/12/1985-3239/20 md.) Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azami yedi gün içinde düzenlenir. Bu süre içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır.(1)
- ❑ **TTK- Fatura ve teyit mektubu**
- ❑ **MADDE 21- (1)** Ticari işletmesi bağlamında bir mal satmış, üretmiş, bir iş görmüş veya bir menfaat sağlamış olan tacirden, diğer taraf, kendisine bir fatura verilmesini ve bedeli ödenmiş ise bunun da faturada gösterilmesini isteyebilir.
- ❑ *** Fatura sözleşmenin icra/ifa aşaması ile ilgilidir.
- ❑ *** Sözleşmenin kurulması ile ilgili değildir.

WPS Office ile Düzenle

- ☒ Faturanın şekli:
- ☒ Madde 230 – (Değişik: 30/12/1980-2365/34 md.) Faturada en az aşağıdaki bilgiler bulunur:
 - ☒ 1. Faturanın düzenlenme tarihi seri ve sıra numarası;
 - ☒ 2. Faturayı düzenleyenin adı, varsa ticaret unvanı, iş adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası;
 - ☒ 3. Müşterinin adı, ticaret unvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası;
 - ☒ 4. Malın veya işin nev'i, miktarı, fiyatı ve tutarı;
 - ☒ 5. (Değişik: 4/12/1985-3239/19 md.) Satılan malların teslim tarihi ve irsaliye numarası, (Malın alıcıya teslim edilmek üzere satıcı tarafından taşındığı veya taşıttırıldığı hallerde satıcının, teslim edilen malın alıcı tarafından taşınması veya taşıttırılması halinde alıcının taşınan veya taşıttırılan mallar için sevk irsaliyesi düzenlemesi ve taşıtta bulundurulması şarttır.
- ☒ Malın, bir mükellefin birden çok iş yerleri ile şubeleri arasında taşındığı veya satılmak üzere bir komisyoncu veya diğer bir aracıya gönderildiği hallerde de, malın gönderen tarafından sevk irsaliyesine bağlanması gereklidir. Bu bentte yazılı irsaliyeler hakkında fiyat ve bedel ile ilgili bilgiler hariç olmak üzere, bu madde hükmü ile 231 inci madde hükmü uygulanır. İrsaliyelerde malın nereye ve kime gönderildiği ayrıca belirtilir.
- ☒ Şu kadar ki nihai tüketicilerin tüketim amacıyla perakende olarak satın aldıkları malları kendilerinin taşıması veya taşıttırması halinde bu mallara ait fatura veya perakende satış fişinin bulunması şartıyla sevk irsaliyesi aranmaz.)

Fatura
sözleşmenin ifa
aşaması ile ilgili

Teyit mektubu
sözleşmenin
kurulması aşaması
ile ilgili

WPS Office ile Düzenle

FATURA VE TEYİT MEKTUBUNA İTİRAZ

- ❑ 3. Fatura ve teyit mektubu
- ❑ MADDE 21- (1)
- ❑ (2) Bir fatura alan kişi aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde, faturanın içeriği hakkında bir itirazda bulunmamışsa bu içeriği kabul etmiş sayılır.
- ❑ (3) Telefonla, telgrafla, herhangi bir iletişim veya bilişim aracıyla veya diğer bir teknik araçla ya da sözlü olarak kurulan sözleşmelerle yapılan açıklamaların içeriğini doğrulayan bir yazıyı alan kişi, bunu aldığı tarihten itibaren sekiz gün içinde itirazda bulunmamışsa, söz konusu teyit mektubunun yapılan sözleşmeye veya açıklamalara uygun olduğunu kabul etmiş sayılır.
- ❑ ANCAK BU HUSUSUN AKSİNİ İSPAT MÜMKÜNDÜR. Hükmün önemi, taraflar arasındaki ispat yükünün ters çevrilmesidir.

- ❑ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına göre, vade farkı kaydı, faturanın zorunlu içeriğinden değildir, yasal sürede itiraz edilmemesi durumunda TTK 23/2 'deki karineden yararlanamaz, çünkü fatura sözleşme olmadığı gibi, faturaya itiraz edilmemesi ona, sözleşmenin asli unsuru olan semeni değiştirme hakkı da vermez. Fatura sözleşmenin ifa aşamasıyla ilgilidir. Bu nedenle TTK 23/2 maddesine göre süresinde itiraz edilmemek suretiyle kabul edildiği varsayılan hususlar ancak sözleşmenin ifa safhasıyla ilgili olarak faturada yer alması olağan sayılan; satılan malı cinsi, yapılan işin adedi, türü, bedeli gibi hususlara ilişkin olabilir. Sözleşmenin kuruluşu aşamasında başlangıçta varolmayıp ifa ile ilgili hususlarda sözleşmeyi değiştiren kayıtların sonradan faturaya konulması ve bu kaydın faturanın zorunlu ve olağan içeriğinden sayılması mümkün değildir. Faturadaki mutad münderecat ifa ile ilgili hususlarla sınırlıdır. Faturaya sözleşmeyi değiştiren veya diğer tarafın durumunu ağırlaştıran kayıtlar konulsa bile, mutad olmayan bu hususlara itiraz edilmemesi, itiraz etmeyenin bu kayıtları kabul ettiği anlamına gelmez.
- ❑ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 27.06.2003 tarihli ve E.2001/1, K.2003/1

NİMETLERİ ÜCRET VE FAİZ İSTEMEK HAKKI

❑ 2. Ücret isteme hakkı

- ❑ **MADDE 20-** (1) Tacir olan veya olmayan bir kişiye, ticari işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir, uygun bir ücret isteyebilir. Ayrıca, tacir, verdiği avanslar ve yaptığı giderler için, ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır.

TACİRLER ARASINDA DAHA YÜKSEK FAİZ TALEP EDEBİLME HAKKI

- ☒ III - Ticari işlerde faiz
- ☒ 1. Oran serbestisi ve bileşik faizin şartları
- ☒ **MADDE 8-** (1) Ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir.
- ☒ (2) Üç aydan aşağı olmamak üzere, faizin anaparaya eklenerek birlikte tekrar faiz yürütülmesi şartı, yalnız cari hesaplarla her iki taraf bakımından da ticari iş niteliğinde olan ödünç sözleşmelerinde geçerlidir. Şu şartla ki, bu fıkra, sözleşenleri tacir olmayanlara uygulanmaz.
- ☒ (3) Tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler saklıdır.
- ☒ (4) Bu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarına aykırı olarak işletilen faiz yok hükmündedir.

TİCARİ DEFTERLERİ DELİL OLARAK KULLANMA HAKKI

- ❑ Ticari defterlerin ibrazı ve delil olması
- ❑ MADDE 222 - (1) Mahkeme, ticari davalarda tarafların ticari defterlerinin ibrazına kendiliğinden veya taraflardan birinin talebi üzerine karar verebilir.
- ❑ (2) Ticari defterlerin, ticari davalarda delil olarak kabul edilebilmesi için, kanuna göre eksiksiz ve usulüne uygun olarak tutulmuş, açılış ve kapanış onayları yaptırılmış ve defter kayıtlarının birbirini doğrulamış olması şarttır.
- ❑ (3) İkinci fıkrada belirtilen şartlara uygun olarak tutulan ticari defter kayıtlarının sahibi ve halefleri lehine delil olarak kabul edilebilmesi için, diğer tarafın aynı şartlara uygun olarak tutulmuş ticari defterlerindeki kayıtların bunlara aykırı olmaması veya diğer tarafın ticari defterlerini ibraz etmemesi yahut defter kayıtlarının aksinin senet veya diğer kesin delillerle ispatlanmamış olması gerekir. (Ek cümle:22/7/2020-7251/23 md.) Diğer tarafın ikinci fıkrada yazılan şartlara uygun olarak tutulan ticari defterlerinin, ilgili hususta hiçbir kayıt içermemesi hâlinde ticari defterler, sahibi lehine delil olarak kullanılamaz. Bu şartlara uygun olarak tutulan defterlerdeki sahibi lehine ve aleyhine olan kayıtlar birbirinden ayrılamaz.(1)
- ❑ (4) Açılış veya kapanış onayları bulunmayan ve içerdiği kayıtlar birbirini doğrulamayan ticari defter kayıtları, sahibi aleyhine delil olur.
- ❑ (5) Taraflardan biri tacir olmasa dahi, tacir olan diğer tarafın ticari defterlerindeki kayıtları kabul edeceğini belirtir; ancak, karşı taraf defterlerini ibrazdan kaçınırsa, ibrazı talep eden taraf iddiasını ispat etmiş sayılır.

TACİRLER ARASINDAKİ HAPİS HAKKI KOLAYLIĞINDAN YARARLANMA

- ☒ Türk Medeni Kanunu
- ☒ B. Hapis hakkı
- ☒ I. Koşulları
- ☒ Madde 950- Alacaklı, borçluya ait olup onun rızasıyla zilyedi bulunduğu taşınırı veya kıymetli evrakı, borcun muaccel olması ve niteliği itibarıyla bu eşyanın alacak ile bağlantısı bulunması hâlinde, borç ödeninceye kadar hapsedebilir.
- ☒ Zilyetlik ve alacak ticarî ilişkiden doğmuşsa, tacirler arasında bu bağlantı var sayılır.
- ☒ Alacaklı, borçluya ait olmayan taşınırlar üzerinde de zilyetliğin iyiniyetle kazanılmasının korunduğu ölçüde hapis hakkına sahip olur.

DİĞER SONUÇLARI

KÜÇÜK TACİR VE ÇİFTÇİNİN KORUNMASI- M. 1530

- ❑ (2) Ticari işletmeler arasında mal ve hizmet tedariki amacıyla yapılan işlemlerde, alacaklı, kanundan veya sözleşmeden doğan tedarik borcunu yerine getirmiş olmasına rağmen, borçlu, gecikmeden sorumlu tutulamayacağı hâller hariç, sözleşmede öngörülmüş bulunan tarihte veya belirtilen ödeme süresinde borcunu ödemezse, ihtara gerek olmaksızın temerrüde düşer.
- ❑ (3) Mütemerrit borçlunun alacaklısı sözleşmede öngörülen tarihten ya da ödeme süresinin sonunu takip eden günden itibaren, şart edilmemiş olsa bile faize hak kazanır.
- ❑ (4) Sözleşmede ödeme günü veya süresi belirtilmemişse veya belirtilen süre beşinci fıkraya aykırı ise, borçlu aşağıdaki sürelerin sonunda ihtara gerek kalmaksızın mütemerrit sayılır ve alacaklı faize hak kazanır:
 - ❑ a) Faturanın veya eş değer ödeme talebinin borçlu tarafından alınmasını takip eden otuz günlük sürenin sonunda.
 - ❑ b) Faturanın veya eş değer ödeme talebinin alınma tarihi belirsizse mal veya hizmetin teslim alınmasını takip eden otuz günlük sürenin sonunda.
 - ❑ c) Borçlu faturayı veya eş değer ödeme talebini mal veya hizmetin tesliminden önce almışsa, mal veya hizmetin teslim tarihini takip eden otuz günlük sürenin sonunda.
 - ❑ d) Kanunda veya sözleşmede, mal veya hizmetin kabul veya gözden geçirme usulünün öngörüldüğü hâllerde, borçlu, faturayı veya eş değer ödeme talebini, kabul veya gözden geçirmenin gerçekleştiği tarihte veya bu tarihten daha önce almışsa, bu tarihten sonraki otuz günlük sürenin sonunda; şu kadar ki, kabul veya gözden geçirme için sözleşmede öngörülen süre, mal veya hizmetin alınmasından itibaren otuz günü aşıyor ve bu durum alacaklının aleyhine ağır bir haksızlık oluşturuyorsa, kabul veya gözden geçirme süresi mal veya hizmetin alınmasından itibaren otuz gün olarak kabul edilir.
- ❑ (5) Sözleşmede öngörülen ödeme süresi, faturanın veya eş değer ödeme talebinin veya mal veya hizmetin alındığı veya mal veya hizmetin gözden geçirme ve kabul usulünün tamamlandığı tarihten itibaren en fazla altmış gün olabilir. Şu kadar ki, alacaklı aleyhine ağır bir haksız durum yaratmamak koşuluyla ve açıkça anlaşmak suretiyle taraflar daha uzun bir süre öngörebilirler. Ancak alacaklının küçük yahut orta ölçekli işletme (KOBİ) veya tarımsal ya da hayvansal üretici olduğu veya borçlunun büyük ölçekli işletme sıfatını taşıdığı hâllerde, ödeme süresi, altmış günü aşamaz.
- ❑ (6) Gecikme faizi ödenmeyeceğini veya ağır derecede haksız sayılabilecek kadar az faiz ödeneceğini, alacaklının geç ödeme dolayısıyla uğrayacağı zarardan borçlunun sorumlu olmayacağını veya sınırlı bir şekilde sorumlu tutulabileceğini öngören sözleşme hükümleri geçerlidir. Geçersizlik durumunda yedinci fıkra uygulanır.
- ❑ (7) Bu madde hükümleri uyarınca alacaklıya yapılan geç ödemelere ilişkin temerrüt faiz oranının sözleşmede öngörülmediği veya ilgili hükümlerin geçersiz olduğu hâllerde uygulanacak faiz oranını ve alacağın tahsili masrafları için talep edilebilecek asgari giderim tutarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası her yıl ocak ayında ilan eder. Faiz oranı, 4/12/1984 tarihli ve 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanunda öngörülen ticari işlere uygulanacak gecikme faizi oranından en az yüzde sekiz fazla olmalıdır.
- ❑ (8) Mal veya hizmet bedelinin taksitle ödenmesinin öngörüldüğü durumlarda, bu maddenin ödeme sürelerini düzenleyen hükümleri birinci taksit bakımından uygulanır. Her bir taksit tutarının ödenmeyen kısmı yedinci fıkrafta öngörülen oranda gecikme faizine tabidir. Alacaklının küçük veya orta ölçekli işletme veya tarımsal veya hayvansal üretici olup borçlunun büyük ölçekli işletme olduğu hâllerde taksitle ödemeyi öngören sözleşme hükümleri geçersizdir.

TİCARİ MAL SATIŞ VE DEĞİŞİMLERİNDE ÖZEL DÜZENLEMELER

❑ 5. Ticari satış ve mal değişimi

- ❑ **MADDE 23-** (1) Bu maddedeki özel hükümler saklı kalmak şartıyla, tacirler arasındaki satış ve mal değişimlerinde de Türk Borçlar Kanununun satış sözleşmesi ile mal değişim sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanır.
- ❑ a) Sözleşmenin niteliğine, tarafların amacına ve malın cinsine göre, satış sözleşmesinin kısım kısım yerine getirilmesi mümkün ise veya bu şartların bulunmamasına rağmen alıcı, çekince ileri sürmeksizin kısmi teslimi kabul etmişse; sözleşmenin bir kısmının yerine getirilmemesi durumunda alıcı haklarını sadece teslim edilmemiş olan kısım hakkında kullanabilir. Ancak, o kısmın teslim edilmemesi dolayısıyla sözleşmeden beklenen yararın elde edilmesi veya izlenen amaca ulaşılması imkânı ortadan kalkıyor veya zayıflıyorsa ya da durumdan ve şartlardan, sözleşmenin kalan kısmının tam veya gereği gibi yerine getirilemeyeceği anlaşıyorsa alıcı sözleşmeyi feshedebilir.
- ❑ b) Alıcı mütemerrit olduğu takdirde satıcı, malın satışına izin verilmesini mahkemeden isteyebilir. Mahkeme, satışın açık artırma yoluyla veya bu işle yetkilendirilen bir kişi aracılığıyla yapılmasına karar verir. Satıcı isterse satış için yetkilendirilen kişi, satışa çıkarılacak malın niteliklerini bir uzmana tespit ettirir. Satış giderleri satış bedelinden çıkarıldıktan sonra artan para, satıcının takas hakkı saklı kalmak şartıyla, satıcı tarafından alıcı adına bir bankaya ve banka bulunmadığı takdirde notere bırakılır ve durum hemen alıcıya ihbar edilir.
- ❑ c) Malın ayıplı olduğu teslim sırasında açıkça belli ise alıcı iki gün içinde durumu satıcıya ihbar etmelidir. Açıkça belli değilse alıcı malı teslim aldıktan sonra sekiz gün içinde incelemek veya incelettirmekle ve bu inceleme sonucunda malın ayıplı olduğu ortaya çıkarsa, haklarını korumak için durumu bu süre içinde satıcıya ihbarla yükümlüdür. Diğer durumlarda, Türk Borçlar Kanununun 223 üncü maddesinin ikinci fıkrası uygulanır.

- ⌘ MADDE 223- Alıcı, devraldığı satılanın durumunu işlerin olağan akışına göre imkân bulunur bulunmaz gözden geçirmek ve satılanda satıcının sorumluluğunu gerektiren bir ayıp görürse, bunu uygun bir süre içinde ona bildirmek zorundadır. Alıcı gözden geçirmeyi ve bildirimde bulunmayı ihmal ederse, satılanı kabul etmiş sayılır. Ancak, satılanda olağan bir gözden geçirmeyle ortaya çıkarılamayacak bir ayıp bulunması hâlinde, bu hüküm uygulanmaz. Bu tür bir ayıbın bulunduğu sonradan anlaşılırsa, hemen satıcıya bildirilmelidir; bildirilmezse satılan bu ayıpla birlikte kabul edilmiş sayılır.

	Borçlar Kanunu	Ticaret Kanunu
Malın ayıplı olduğu teslim sırasında görülebiliyorsa	işlerin olağan akışına göre imkân bulunur bulunmaz	Teslimden itibaren 2 gün
olağan bir gözden geçirmeyle ortaya çıkarılamayacak bir ayıp bulunması hâlinde	Bunu farkederek etmez derhal	Teslimden sonra 8 gün içinde muayene
Gizli ayıp	2 yıl	2 yıl

ESNAFLARA UYGULANACAK OLAN HÜKÜMLER

WPS Office ile Düzenle

❏ 4. Esnaf

❏ **MADDE 15-** (1) İster gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri 11 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişi esnaftır. Ancak, tacirlere özgü 20 ve 53 üncü maddeler ile Türk Medenî Kanununun 950 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü bunlara da uygulanır.

❏ BU HÜKME GÖRE

⇒ TTK.m. 20

⇒ TTK.m. 53

⇒ TMK.m. 950/2

⇒ Ticari işlemlerde taşınır rehni

WPS Office ile Düzenle